SEGONA EDICIÓ DE L'ENQUESTA
DE VIOLÈNCIA MASCLISTA
A CATALUNYA

ANÀLISI DES D'UNA PERSPECTIVA FEMINISTA I INTERSECCIONAL

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

ANÀLISI DE INFORMACIÓ I ELABORACIÓ DE CONTINGUTS:

Beatriz Bonete

DISSENY DE LA INFORMACIÓ I DISSENY EDITORIAL I IL·LUSTRACIONS:

Ester Serraz

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

Índex

1 INTRODUCCIÓ A L'ESTUDI — 4

2 METODOLOGIA D'ANÀLISI I DISSENY DE LA INFORMACIÓ — 7

La violència masclista i la Llei 5/2008

Les enquestes de victimització i la "violència revelada"

La violència masclista i les dades

Qui són les dones

Perspectives per a l'anàlisi i el disseny de la informació

3 MOSTRA DE L'ESTUDI — 25

4 PERCEPCIÓ DE LA VIOLÈNCIA — 29

Afirmacions sobre qüestions de gènere i feminisme

Causes de la violència masclista

Diferències generacionals en la percepció

Identificació de formes de violència masclista

5 VIOLÈNCIA MASCLISTA — 41

Conceptualització de la violència

Dones migrades

Dones amb discapacitat

Dones per grup d'edat

6 AGRESSORS. COM SÓN — 131

Agressors en relació d'ex parella

Agressors en relació de parella actual

Agressors desconeguts o no parella

Agressors en la infància

7 VIOLÈNCIA EN LA INFÀNCIA — 147

Consideracions prèvies

Violència en la infància

Violència masclista al llarg de la vida

8 ÀMBIT LABORAL — 161

Situació laboral i econòmica

Discriminació en el treball

Treball com a espai no-segur

Situació econòmica de les dones

9 CONCLUSIONS — 182

BIBLIOGRAFIA — 187

Com llegir la publicació

CAPÍTOLS AMB ENTITAT PRÒPIA

Tot i que la recomanació sigui llegir la publicació sencera, cada capítol ha estat redactat de manera que pugui ser llegit de forma independent a la resta de continguts.

SECCIONS ADAPTADES ALS CONTINGUTS

Aquesta publicació ha estat creada a partir dels resultats de l'anàlisi de l'EVMC2016 i, per tant, els seus capítols i seccions s'han adaptat a la informació disponible. En els casos en que la mostra no era suficient per a l'anàlisi, no s'hi han inclòs seccions que en parlessin. És per això que cada capítol pot contenir diferents seccions en funció de les dades obtingudes.

DOCUMENT INTERACTIU

Amb l'objectiu de facilitar la navegació per la publicació, es poden utilitzar els links habilitats:

- Des de **l'índex** i les **cobertes dels capítols** es pot accedir a totes les seccions del contingut
- Utilitzar **"Veure índex"** en la cantonada inferior esquerra per anar a l'índex
- Des de la **navegació superior esquerra** present a totes les pàgines, es podrà anar al capítol o secció corresponent.

1 INTRODUCCIÓ A L'ESTUDI

VEURE ÍNDEX

El 2016 es va realitzar l'Enquesta de Violència masclista a Catalunya, com a resultat de la col·laboració entre el Departament d'Interior, l'Institut Català de les Dones, l'Ajuntament de Barcelona i Bancaixa.

Els resultats de l'enquesta, que representa la font d'informació estadística disponible més recent de dades sobre violència masclista a Catalunya, es van presentar de forma global per al conjunt de les dones entrevistades el 2016.

Aquest nou informe que es presenta des de l'Institut Català de les Dones (ICD) és una nova proposta d'estudi quantitatiu a partir de les dades obtingudes per l'Enquesta de Violència Masclista a Catalunya de 2016, que **incorpora la perspectiva feminista i interseccional a l'anàlisi i interpretació de la informació.**

Totes les dones són susceptibles de viure situacions de violència masclista en algun moment de la seva vida, però existeixen determinats factors socials i personals que fan que tant la victimització com la supervivència s'experimentin de formes molt diferents.

La perspectiva feminista i interseccional aplicada a l'anàlisi estadístic, permet definir perfils de dones en funció de **circumstàncies socioeconòmiques i situacions personals que visibilitzin** i mesurin els nivells de vulnerabilitat a les que estan o podrien estar exposades en funció d'aquestes diferències.

La informació que es comparteix a través d'aquest informe és el resultat de **l'aprofitament i aprofundiment de les dades a l'EVMC2016** com a enquesta de victimització, l'objectiu de la qual és el de mesurar la prevalença de la violència masclista en les dones residents a Catalunya de 16 anys i més.

Aquesta nova anàlisi s'ha realitzat en base als indicadors calculats el 2016, de forma que la informació pugui comparar-se amb les dades globals que es van publicar llavors.

També així es pot avaluar amb major fiabilitat la incidència de la violència masclista en els grups de dones per a les que es mostra informació en aquest informe.

L'estudi ofereix informació descriptiva sobre la prevalença de la violència masclista per als diferents grups de dones, definits a partir de factors com són haver viscut un procés migratori en algun moment de la vida, tenir alguna discapacitat, reconeguda o percebuda o situacions relacionades amb l'edat (dones joves i dones grans).

Aquest estudi té com a objectiu oferir informació útil i accessible per al disseny d'intervencions i programes que realment tinguin en compte les especificitats d'aquelles dones que requereixin recursos adaptats que garanteixin una adequada atenció i reparació de les violències sofertes.

El segon objectiu és servir de referència per al disseny de la pròxima enquesta prevista pel 2020 de forma que incorpori la perspectiva feminista i interseccional des del disseny inicial de la metodologia fins a l'anàlisi de la informació.

2 METODOLOGIA D'ANÀLISI I DISSENY DE LA INFORMACIÓ

LA VIOLÈNCIA MASCLISTA I LA LLEI 5/2008

LES ENQUESTES DE VICTIMITZACIÓ I LA "VIOLÈNCIA REVELADA"

LA VIOLÈNCIA MASCLISTA I LES DADES

QUI SÓN LES DONES

PERSPECTIVES PER A L'ANÀLISI I EL DISSENY DE LA INFORMACIÓ

VEURE ÍNDEX

Aquest estudi s'ha elaborat a partir de dues línies de treball centrades en:

1

L'ANÀLISI DE LA INFORMACIÓ ESTADÍSTICA:

Utilitzant els indicadors de l'anàlisi de 2016 i incorporant la perspectiva interseccional per a segmentar la informació obtinguda en l'enquesta segons els diferents col·lectius.

2

EL DISSENY DE LES DADES I EL CONTINGUT:

Seleccionant i organitzant els continguts (taules d'anàlisi i explicació de resultats), segons els objectius plantejats per a la lectura i difusió d'aquest informe.

Les perspectives per a l'anàlisi i el disseny de la informació es van definir en les sessions de treball amb l'equip de l'Observatori de la Igualtat de Gènere de l'ICD i tècniques d'altres equips com de la coordinació de l'ICD territorial de Barcelona i de l'àrea de violència.

S'ha replicat així la dinàmica participativa amb la que es va gestar l'enquesta que va precedir a l'EVMC2016, realitzada el 2010.

Per al disseny de l'enquesta de 2010, es va comptar amb un estudi qualitatiu previ i un equip consultor en el que estaven representades professionals i expertes d'entitats especialitzades en l'atenció a dones víctimes de violència masclista.

Amb aquest treball conjunt a l'inici del projecte d'anàlisi de la EVMC2016, s'assegurava també la funcionalitat de la informació per a l'equip de l'ICD i per a les persones que llegeixin aquest informe.

El document que es presenta preten ser un document de divulgació sobre violència masclista per a la població general amb **tres objectius**:

- **Ocupar espai en les agendes informatives** de mitjans de comunicació.
- **Visibilitzar** a les dones no només víctimes sinó com a agents i supervivents
- **Enriquir el disseny de metodologies** per a l'anàlisi quantitativa d'enquestes sobre violència masclista.

La violència masclista i la Llei 5/2008

> *El masclisme és el concepte que de forma més general defineix les conductes de domini, control i abús de poder dels homes sobre les dones i que al mateix temps ha imposat un model de masculinitat que encara és valorat per una part de la societat com a superior.*
>
> LLEI 5/2008, DE 24 D'ABRIL DEL DRET DE LES DONES A LA ERADICAR LA VIOLÈNCIA MASCLISTA.

En aquest informe la violència estructural contra les dones s'anomenarà violència masclista, en lloc de violència de gènere.

Encara que la referència normativa d'aquesta enquesta ha estat la Llei Orgànica 1/2004 de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, a nivell conceptual, en aquest estudi s'ha aplicat la definició de violència masclista tal i com s'exposa a la Llei catalana 5/2008, de 24 d'abril.

Aquesta ha estat, per tant, la definició aplicada que s'ha utilitzat per a l'anàlisi i tractament de la informació obtinguda en l'EVMC2016 que mesura l'impacte de diferents manifestacions de violència contra les dones[1].

1 La violència en l'àmbit social o comunitari en la Llei 5/2008 compren les següents manifestacions: agressions sexuals, assetjament sexual, tràfic i explotació sexual de dones i nenes, mutilació genital femenina o risc de patir-la, matrimonis forçats, violència derivada de conflictes armats i violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones.

Dins de la violència masclista, per tant, també s'hi inclouen les violències en l'àmbit familiar, en el laboral i el sociocomunitari, a més de la violència en el context de parella i exparella que sí que estan integrades en el concepte de violència de gènere.

La violència masclista, conceptualment, té capacitat per anomenar totes aquestes violències conectant-les directa i explícitament amb l'orígen i causa de totes elles: el masclisme.

VIOLÈNCIA DE GÈNERE:

En el Conveni d'Istambul, es defineix "gènere" com "els rols, comportaments, activitats i atribucions socialment construits que una societat concreta considera propis de dones o d'homes".

Parlar de violència masclista, és per tant parlar de la categoria amb la que s'explica la violència contra les dones: les diferències de gènere que es tradueixen i es manifesten en desigualtats socials , discriminació i violència.

Violència masclista és el terme utilitzat per organismes internacionals per anomenar la violència contra les dones pel fet de ser dones des de la Declaració de Beijing de 1995.

> *L'expressió "violència contra les dones" significa qualsevol acte de violència basat en el gènere que tingui com a resultat, o és probable que tingui com a resultat, uns danys o sofriments físics, sexuals o psicològics per a les dones, incluint les amenaces de dits actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant en la vida pública com en la privada.*
>
> IV CONFERÈNCIA MUNDIAL SOBRE LES DONES, NACIONS UNIDES

En acords més recents com el Conveni d'Istambul s'hi indica explícitament que:

> *Reconeixent que la naturalesa estructural de la violència contra les dones està basada en el gènere, i que la violència contra les dones és un dels mecanismes socials crucials pels que es manté a les dones en una posició de subordinació respecte als homes.*
>
> CONVENI D'ISTAMBUL

En la Llei Orgànica 1/2004 de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, referència normativa d'aquesta enquesta, es presenta una resposta integral front a la violència contra les dones en el context de la parella o exparella amb disposicions judicials i penals i altres mesures de tipus educatiu, preventiu, laboral i assistencial, entre altres.

No obstant, encara que en el preàmbul es fa menció expressa a la violència masclista com a violència estructural i social contra les dones, en el marc normatiu de la llei, s'assimila el terme violència masclista a violència en el context d'una parella o exparella.

Article 1. Objecte de la Llei.

1. La present llei té per objecte actuar contra la violència que, com a manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, s'exerceix sobre aquestes per part de qui sigui o hagi estat el seu cònjuge o de qui estigui o hagi estat lligat a elles per relacions similars d'afectivitat, inclús sense convivència.

i la "violència revelada"

Les enquestes de victimització

> *Les enquestes de victimització s'han desenvolupat per a proporcionar una millor estimació de la prevalença de crims de gènere. Es registren el nombre de dones que denuncien agressions a la policia i, més important, el nombre de dones que no.*
>
> VIOLÈNCIA DE GÈNERE CONTRA LES DONES: UNA ENQUESTA A ESCALA DE LA UE, EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS, 2014

Com s'exposa en la Macroenquesta de Violència contra la Dona de 2015: "resulta fonamental tenir en compte que **la prevalença de la violència que mostren aquest tipus d'enquestes es refereix exclusivament a la violència revelada**, és a dir, les experiències de violència que les persones enquestades, en aquest cas les dones residents a Espanya de 16 i més anys, decideixen compartir durant les entrevistes".

L'Enquesta de Violència Masclista de Catalunya 2016 és una enquesta de victimització.

Les dones que han estat enquestades han contestat a preguntes sobre qualsevol tipus de violència masclista que hagin viscut en algun moment de la seva vida o estiguin vivint en la actualitat.

La informació que es recull és la informació que les dones decideixen compartir.

La violència masclista des del punt de vista de les dones que han viscut qualsevol de les seves manifestacions en qualsevol àmbit de la seva vida, segueix sent un fenòmen difícil de conèixer en profunditat.

Malgrat que el context actual pugui semblar favorable a que les dones comparteixin i parlin sobre violències viscudes, factors com la **por als agressors[2], la vergonya, la inseguretat de compartir una agressió o la creença que segueix existint de que la violència masclista és una cosa privada de la parella,** segueixen funcionant com a "auto-silenciadors"d'una violència estructural que afecta a les dones pel fet de ser-ho[3].

Per aquest motiu, és molt important dissenyar procediments específics per a recollir informació especialment complexa i sensible, com és la que es recull en les enquestes sobre violència masclista. La Macroenquesta de Violència contra la Dona o l'Enquesta Europea de Violència contra les dones, per exemple, són enquestes que es fan cara a cara i incorporen l'ús de targetes que les dones emplenen en privat per a facilitar la privacitat de la informació que les dones volen compartir.

La EVMC2016 s'ha fet per telèfon i això pot haver tingut impacte en el volum de la informació recollida sobre les violències que han patit les dones enquestades.

2 En la macroenquesta de violència contra la dona, la por és analitzada com a part de la violència psicològica ("ja que una dona amb por és una dona que pateix emocionalment en la relació de parella, tot i que aquesta por pugui ser conseqüència de qualsevol tipus de violència viscuda"). En l'Enquesta Europea de Violència contra les dones, la por s'estudia com un apartat específic, analitzant també el seu impacte en la vida i el benestar físic i emocional de les dones.

3 Durant l'anàlisi de la informació, s'han inclòs formes gramaticals per explicar les dades com ara "les dones indiquen" o "les dones responen", perquè es considera que és la informació que elles han decidit compartir amb les persones que les han enquestat.

La violència masclista i les dades

Amb la finalitat d'informar a les persones que dissenyen polítiques i recolzar el disseny i la implementació de polítiques efectives per eradicar la violència masclista, és necessari, en primer lloc, entendre la naturalesa i la prevalença d'aquest fenòmen. Per tant es necessiten urgentment dades sobre violència masclista en tots i cadascun dels 28 estat membres de la Unió Europea.

L'European Institute for Gender Equality (EIGE), indica que les fonts principals de recollida de dades sobre violència masclista que existeixen en la actualitat són les següents[4]:

INSTITUCIONS PÚBLIQUES I ADMINISTRATIVES

Recullen només informació dels casos que es registren de les dones víctimes de violència masclista que han acudit a la policia, la justícia o a serveis socials[5].

ESTADÍSTIQUES OFICIALS

Recullen informació a partir d'enquestes i recopilen dades de diferents institucions públiques.

ENQUESTES A UNA MOSTRA REPRESENTATIVA

Recullen informació a partir de qüestionaris administrats a mostres de població. L'EIGE les destaca com el procediment que més es pot aproximar al coneixement de la prevalença real de la violència masclista.

4 Traducció pròpia de contingut extret de la web de l'EIGE

5 Tot i que la visió que ofereixen sobre la prevalença de la violència masclista és limitada, és una informació útil per conèixer i avaluar el funcionament dels serveis d'atenció a víctimes". Data Collection on Violence Against Women, European Institute for Gender Equality.

Malgrat que es compta amb totes aquestes fonts oficials d'informació i d'intruments de recollida de dades sobre violència masclista, com l'EVMC2016 que s'analitza aquí, se segueix sense coneixer la presència i l'impacte real que té aquesta violència en les vides de les dones i en la societat en el seu conjunt.

El moviment #Metoo l'han construït moltes dones que han fet un pas al front i han compartit les seves experiències com a víctimes de violència masclista. A pesar de que és un moviment que ha contribuït a crear un clima de denúncia i confiança per a denunciar agressions sexuals i altres tipus de violències, segueix havent-hi moltes dones que no han pogut o no poden parlar sobre el que els ha passat.

La violència masclista és un problema social de primer ordre que s'ha de conèixer i entendre. Però per a recollir informació sobre la violència contra les dones, s'ha de prendre la perspectiva de les pròpies dones i posar en primer lloc l'experiència subjectiva de viure aquest tipus de violències.

Per a les dones, patir violència masclista és una experiència de vida complexa, que impacta de forma diferent depenent de multitud de factors relacionats amb com s'han produït les pròpies violències però també amb factors personals i socials de les víctimes.

Les enquestes de victimització, per tant, no són només una invitació a respondre preguntes sinó una petició per a que es comparteixin aquestes experiències en un context que les dones poden sentir com artificial i poc proper.

El disseny de qualsevol instrument i procés de recollida d'informació estadística sobre violència masclista ha d'incorporar aquest coneixement si el seu objectiu és recollir informació real i completa sobre les violències masclistes que han patit i pateixen moltes de les dones que contesten les preguntes d'una enquesta de victimització com l'EVMC2016.

Això implica des del càlcul de la mostra de forma que sigui representativa- i, per tant, el més diversa i inclusiva possible- de les dones que resideixen en un territori, fins a l'administració del qüestionari, és a dir, com es faran les preguntes a les dones seleccionades per a participar en una enquesta.

Les enquestes, com la Macroenquesta de Violència contra la Dona o l'Enquesta Europea de Violència contra les Dones[6], per exemple, són enquestes que es fan de forma presencial, incorporant l'ús de targetes que les dones emplenen en privat per facilitat la privacitat de la informació sobretot per aquelles preguntes més sensibles.

L'EVMC2016, no obstant, s'ha fet per telèfon i això pot haver tingut impacte en el volum i la qualitat de la informació recollida sobre les violències que han sofert les dones enquestades. L'enquesta telefònica no és el mètode adequat per a recollir informació personal i sensible com és la d'haver sofert algun tipus de violència masclista en qualsevol moment de la vida.

S'està parlant de que, en molts casos, seran experiències que les dones enquestades no hauran explicat mai a ningú o que només ho hauran explicat a un número reduït de persones molt properes. En altres casos, seran experiències que no poden explicar per telèfon si no compten amb espais d'intimitat i seguretat a casa seva, sobretot en el cas d'aquelles que, en el moment de l'enquesta estiguin patint violència masclista per part d'una parella amb qui convisquin.

Les enquestes de victimització han de portar-se a terme de forma presencial, amb un equip especialitzat que pugui fer la recollida de la informació en una situació en la que les dones se sentin còmodes per a contestar a les preguntes i compartir les seves experiències en un context professional de confiança i intimitat.

Només d'aquesta forma, es recollirà la informació necessària per a poder conèixer la magnitud real de la violència masclista garantint el benestar i la seguretat de les dones enquestades.

Per aquest motiu, aquest tipus d'enquestes també han d'incorporar tant a l'inici com al finalitzar, informació sobre serveis i recursos disponibles per aquelles dones que necessitin atenció i assistència especialitzada.

6 Violència de gènere contra les dones: una enquesta a escala de la UE, European Union Agency for Fundamental Rigths, 2014.

Qui són les dones

Tant important com conèixer els tipus de violència que han sofert les dones és conèixer a les propies dones que són enquestades. La informació sobre quines són les dones és fonamental per comprendre l'impacte que té en les seves vides la violència masclista.

Conèixer el volum de dones que pateixen un tipus de violència o una altra no és suficient. Es necessita conèixer les **circumstàncies individuals i socials que puguin funcionar com:**

FACTORS DE VULNERABILITAT

Com pot ser emigrar a un país diferent al d'origen en el que pot no comptar amb una xarxa de persones conegudes.

FACTORS D'AGÈNCIA

Com acudir a recursos d'assistència psicològica o mèdica si ha estat víctima d'algun tipus de violència masclista.

La informació obtinguda a partir de l'EVMC2016 s'ha analitzat de forma que es pugui oferir informació sobre les violències viscudes per les dones, però també oferir la informació disponible sobre les pròpies dones. L'anàlisi amb perspectiva interseccional, tenint en compte aquests dos tipus d'informació, ha permès oferir una **foto de la violència masclista viscuda per dones migrades, dones amb discapacitat i dones agrupades en funció de l'edat.**

Aquest estudi també inclou altres temes generals que ja es van presentar en l'informe de 2016 i que s'han analitzat amb major nivell de detall com són:

- La percepció social de les dones sobre la violència masclista
- Informació sobre els agressors
- Les situacions de discriminació i violències viscudes en l'àmbit laboral
- La violència patida en la infància-

Les violències exercides contra les dones han estat denominades amb diferents termes: violència sexista, violència patriarcal, violència viril o violència de gènere, entre altres. En tots els casos la terminologia indica que es tracta d'un fenòmen amb característiques diferents d'altres formes de violència. És una violència que pateixen les dones pel sol fet de ser-ho, en el marc d'unes relacions de poder desiguals entre dones i homes. La present llei reconeix el caràcter específic i diferenciat d'aquesta violència i també la necessitat d'aprofundir en els drets de les dones per incloure les necessitats que tenen en l'espai social.

LLEI 5/2008, D'ABRIL DEL DRET DE LES DONES A ERADICAR LA VIOLÈNCIA MASCLISTA.

i el disseny de la informació

Perspectives per a l'anàlisi

L'anàlisi i el disseny de la informació obtinguda de l'enquesta s'han realitzat incorporant quatre perspectives diferents:

1

Perspectiva interseccional

2

Perspectiva feminista

3

Perspectiva d'agència i supervivència

4

Perspectiva d'anàlisi contemporània

Perspectiva interseccional

> *El que estic suggerint és que les dones Negres poden experimentar discriminacions en formes que són, al mateix temps, similars i diferents d'aquelles que experimenten les dones blanques i els homes Negres. Les dones Negres, a vegades viuen discriminacions de la mateixa manera en que les viuen les dones blanques; i a vegades les dones negres comparteixen experiències similars de discriminació amb els homes Negres. No obstant, les dones Negres experimenten una doble discriminació per la combinació dels efectes de pràctiques que discriminen en base a la raça i en base al sexe.*
>
> DEMARGINALIZING THE INTERSECTION OF RACE AND SEX: A BLACK FEMINIST CRITIQUE OF ANTIDISCRIMINATION DOCTRINE, FEMINIST THEORY AND ANTIRACIST POLITICS, KIMBERLÉ CRENSHAW.

La violència masclista afecta a totes les dones pel fet de ser dones, però impacta de forma diferent a unes dones i a unes altres.

Kimberlé Crenshaw, advocada i teòrica feminista afroamericana i professora de Dret, va crear el concepte "interseccionalitat" per explicar la doble discriminació que experimenten les dones afroamericanes, en base al sexe i a la raça. La interseccionalitat també aplica a altres factors de discriminació que afecten les dones com són la classe social, el nivell educatiu i els factors que aquí analitzem com serien ser una dona migrada, tenir algun tipus de discapacitat o l'edat.

7 Traducció pròpia extreta de "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics, Kimberlé Crenshaw. En University of Chicago Legal Forum.

La prevalença de la violència masclista, és a dir, la mesura de l'impacte que té la violència masclista en la vida de les dones ha de visibilitzar com és aquest impacte depenent d'aquelles característiques personals, socials o econòmiques que produeixen altres situacions de discriminació que se sumen a la discriminació pel fet de ser dones.

L'experiència migratòria, tenir algun tipus de discapacitat i l'edat (sobretot, per a les joves i les dones grans) són tres situacions personals que poden derivar en situacions de discriminació i vulnerabilitat social. Són característiques que, sumades a la desigualtat per raó de gènere, poden agreujar o intensificar l'efecte de la violència masclista.

L'objectiu d'aquest estudi és, precisament, mostrar informació de la prevalença de la violència masclista aplicant la perspectiva interseccional per a tres grups de dones: dones migrades, dones amb discapacitat, dones joves i dones grans.

> *El concepte d'interseccionalitat es refereix al significat i la relació entre el sexe, el gènere i altres determinats socials, així com als factors que creen inequitats sanitàries en els processos i sistemes de poder a nivell individual, institucional y mundial. Es basa en l'anàlisi de les qüestions relacionades amb el gènere i ho amplia.*
>
> GÈNERE I SALUT: DADES I XIFRES. ORGANITZACIÓ MUNDIAL DE LA SALUT, 2018

Perspectiva feminista

Les aportacions realitzades per les dones que han patit violència i pels grups de dones que han treballat i treballen contra les violències i les pràctiques feministes en defensa dels drets de les dones han estat considerades d'una gran importància en l'elaboració d'aquesta llei, perquè la reclamació del dret de les dones a viure sense violència masclista és el resultat dels esforços de milers de dones que han denunciat les diferents manifestacions d'aquesta violència i han fet possible, així, incorporar finalment aquest dret a la nostra estructura jurídica.

LLEI 5/2008, DE 24 D'ABRIL DEL DRET DE LES DONES A ERADICAR LA VIOLÈNCIA MASCLISTA

La perspectiva feminista no és només un enfocament per a l'anàlisi i la interpretació de les dades.

És una perspectiva que, seguint l'exposat en la llei 5/2008, que posa en primer pla "el reconeixement de les pròpies experiències de les dones que han passat per vàries situacions de violència, a qui es considera agents actives en el procés de transformació individual i col·lectiva de la nostra societat en quant al coneixement i a la superació d'aquest conflicte".

La informació que es presenta en aquest estudi pretén visibilitzar experiències de violència masclista de dones, però també visibilitzar la necessitat de seguir millorant els instruments de recollida d'informació i anàlisi des del saber especialitzat que aporten les expertes i professionals feministes.

i supervivència

Perspectiva d'agència

És una perspectiva que s'aplica tant per a visibilitzar les violències masclistes com per a posar a les dones en primer pla, sense limitar-les al rol de víctimes d'aquest tipus d'agressions.

Per a no donar una visió unidimensional de les dones com a "víctimes" és necessari incloure informació que coloqui a les dones en el rol d'agents i supervivents.

Amb aquesta perspectiva, se segueix el que s'exposa en la Macroenquesta de Violència contra la Dona:

> *Es considera un factor d'agència l'activació de recursos per fer front a les situacions de violència viscuda, ja sigui acudint a la policia o als jutjats o recorrent a un altre tipus d'assistència formal (serveis socials o sanitaris) o informal (amics, amigues, familiars o altres coneguts o conegudes).*
>
> MACROENQUESTA DE VIOLÈNCIA CONTRA LA DONA, 2015

Per a tenir una visió de les dones més enllà de conèixer-les com a "víctimes", la informació que es mostra sobre l'impacte dels tipus de violència que es mesuren, va sempre introduïda per l'apartat "Qui són les dones?", en el que s'ofereix la informació sobre elles, sobre les dones, amb dades sociodemogràfiques, familiars i laborals que recull l'enquesta.

Perspectiva d'anàlisi contemporània

Com una forma de portar la realitat actual a l'anàlisi de la informació, aquest estudi s'ha fet tenint en compte el marc sociopolític que viuen les dones en aquest moment.

La EVMC es va portar a terme el 2016 que va ser un any de gran transcendència pel moviment feminista i per les polítiques d'eradicació de la violència masclista i, més en concret, de la violència de caràcter sexual.

2016 va ser un any en el que l'agressió sexual grupal de cinc homes a una dona en els Sanfermins va provocar la indignació, no només del moviment feminista, sinó de la població en general. També va ser l'any del moviment #MeToo, amb el que moltes dones van compartir i van denunciar publicament les violències masclistes viscudes.

El moviment feminista ha canalitzat aquests moviments en diverses actuacions i movilitzacions posant de nou en el centre del debat social i polític la necessitat de donar una resposta específica i especialitzada a la violència masclista.

L'àmbit polític i administratiu s'ha fet ressò de les reivindicacions posant en marxa iniciatives com el Pacte d'Estat contra la Violència masclista, que entre altres mesures, aborda l'ampliació del concepte de violència masclista a les violències que pateixen les dones "fora del context de parella o exparella"[9] i recentment, la aprovació en el Consell de Ministres de l'avantprojecte de la Llei Orgànica de Garantia Integral de la Llibertat Sexual.

9 Pacte d'Estat contra la Violència de Gènere, Secretaria d'Estat d'Igualtat, Delegació del Govern per a la Violència de Gènere.

3 MOSTRA DE L'ESTUDI

MOSTRA GENERAL

DONES MIGRADES

DONES AMB DISCAPACITAT

DONES PER RANG D'EDAT

VEURE ÍNDEX

MOSTRA GENERAL

EDAT

23,1%
joves

44,7%
mitjana edat

32,2%
grans

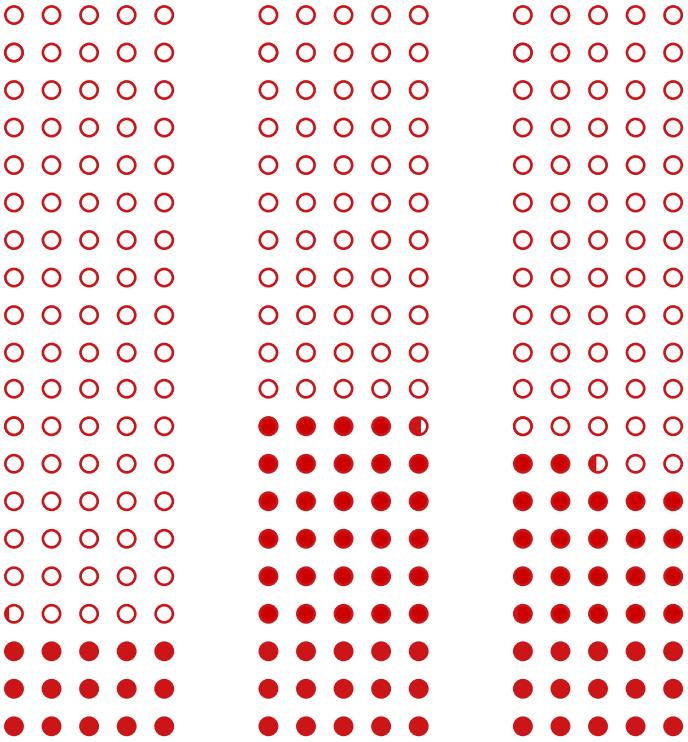

TRAMS D'EDAT	PERCENTATGE DE DONES
15-19 anys	4,8%
20-24 anys	5,9%
25-29 anys	5,6%
30-34 anys	6,8%
35-44 anys	19,7%
45-59 anys	25,0%
60-70 anys	18,3%
més de 70 anys	14,0%

SITUACIÓ LABORAL (%)

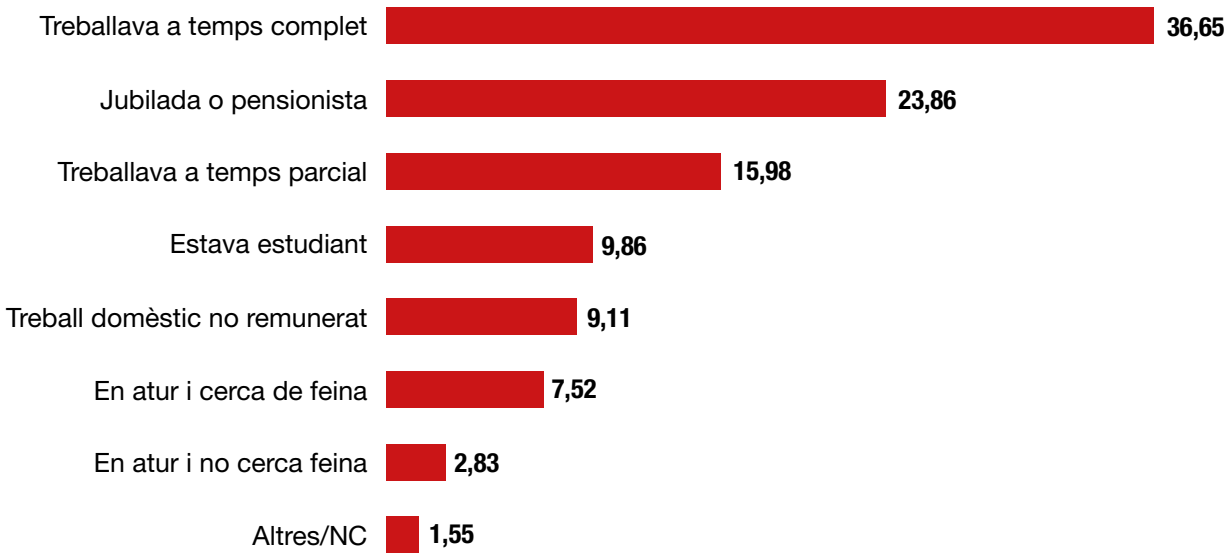

MUESTRA GENERAL

INDEPENDÈNCIA ECONÒMICA

76%
són independents econòmicament

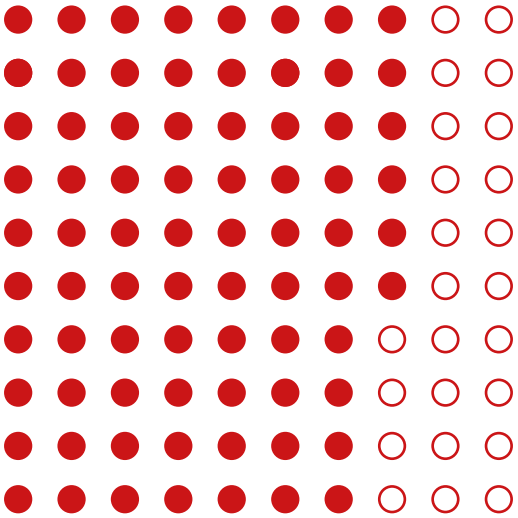

SITUACIÓ PERSONAL

71,1%
tenen parella masculina

89%
conviuen amb la seva parella

70%
tenen filles o fills

NIVELL D'ESTUDIS MÉS ALT FINALITZAT (%)

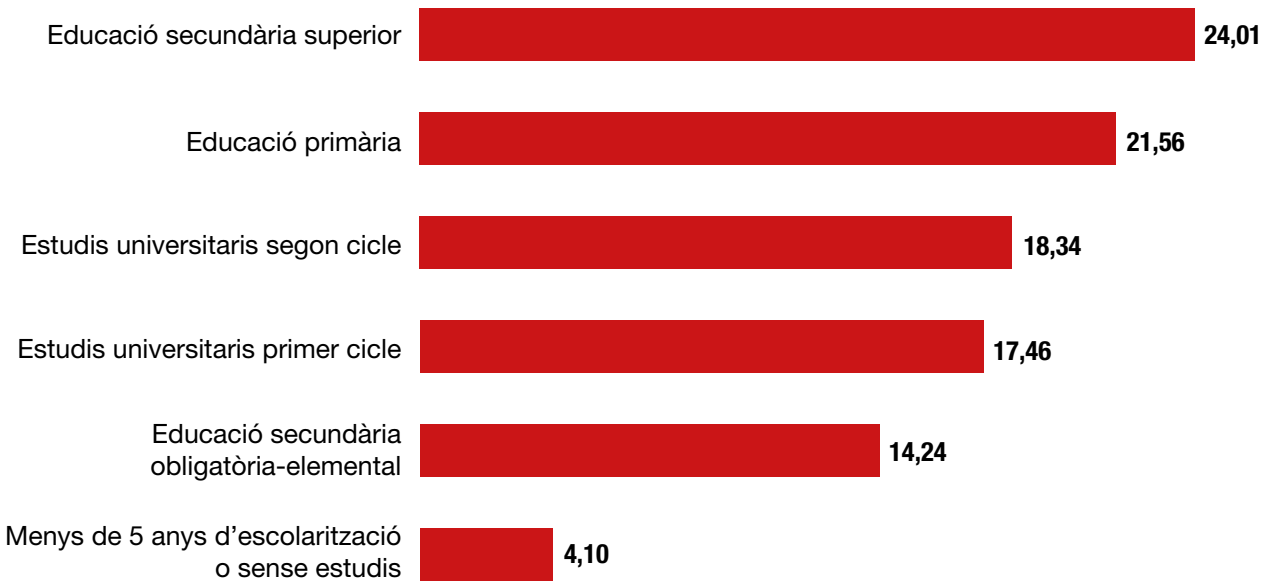

MIGRADES

10,85%
són dones
migrades

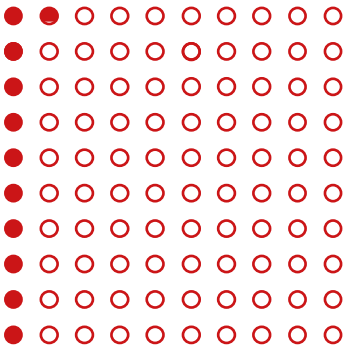

ORIGEN PER PAÍS (%)

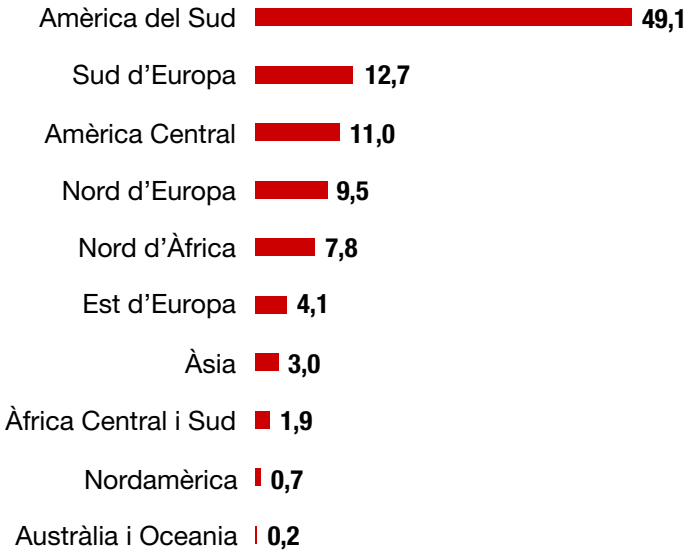

AMB DISCAPACITAT

14,44%
són dones
amb discapacitat

PER RANG D'EDAT

CONVIVÈNCIA AMB LA PARELLA MASCULINA

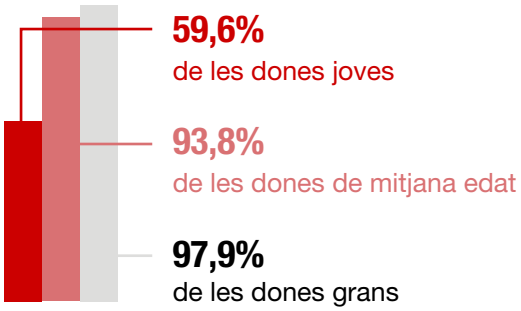

59,6%
de les dones joves

93,8%
de les dones de mitjana edat

97,9%
de les dones grans

TENEN FILLES O FILLS

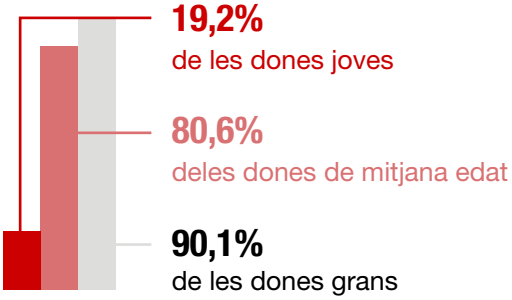

19,2%
de les dones joves

80,6%
deles dones de mitjana edat

90,1%
de les dones grans

4 PERCEPCIÓ DE LA VIOLÈNCIA

AFIRMACIONS SOBRE QÜESTIONS DE GÈNERE I FEMINISME

CAUSES DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA

DIFERÈNCIES GENERACIONALS EN PERCEPCIÓ

IDENTIFICACIÓ DE FORMES DE VIOLÈNCIA MASCLISTA

VEURE ÍNDEX

Aquest capítol analitza la informació obtinguda a partir de les preguntes de l'enquesta que mesuren la valoració de les dones enquestades sobre:

1. **Afirmacions** sobre les dones, el feminisme i la relació entre homes i dones: sobre les que mostrar el grau d'acord o desacord.

2. **Causes** de la violència masclista: sobre les que es valora el nivell d'importància que tenen les causes que es plantegen.

3. **Actituds** que reflecteixen comportaments masclistes: puntuant de 0 a 10 en funció del grau de masclisme que es percebi en cadascun dels comportaments proposats.

Per mesurar la interiorització del sexisme en una enquesta, es proposen diferents temes relacionats amb la igualtat de gènere, per tal que les persones entrevistades puguin mostrar el seu grau d'acord o desacord.

L'EVMC de 2016 incorpora en el seu qüestionari la bateria de preguntes de l'"Escala de Sexisme Ambivalent" que van dissenyar el 1996, la psicòloga i el psicòleg socials Susan Fiske i Peter Glick1, per mesurar el que van conceptualitzar com "sexisme modern".

Aquest sexisme proposava una complementarietat entre el sexisme hostil tradicional amb un sexisme "benevolent", més subtil i políticament correcte en una època que, tot i que comparteix moltes de les resistències que es segueixen veient avui dia, era molt diferent del context social actual.

1 The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating Hostile and Benevolent Sexism, Susan Fiske and Peter Glick, Journal of Personality and Social Psychology, Març 1996

Vint anys després de l'elaboració d'aquesta "Escala de Sexisme Ambivalent", altres enquestes com ara "La violència de gènere contra les dones: una enquesta a escala de la UE", realitzada per l'Agència de la Unió Europea pels Drets Fonamentals, incorporen un altre tipus de preguntes que mesuren valoracions de campanyes de publicitat sobre violència masclista o iniciatives polítiques i/o legislatives per a eradicar la violència masclista.

D'aquesta forma, es mesuren les percepcions i valoracions amb qüestions actuals que connecten amb les iniciatives socials, polítiques i legals presents a tot el món per a combatre la violència masclista i lluitar per la igualtat entre homes i dones.

En el cas de l'EVMC de 2016 **les preguntes de mesura del sexisme van acompanyades de dues preguntes** més, enfocades únicament a qüestions relacionades amb la violència masclista:

- **Les causes que generen aquesta violència.**
- **Els comportaments masclistes a través dels quals es manifesta.**

sobre qüestions de gènere i feminisme

Afirmacions

Els resultats que es mostren són les **mitjanes calculades a partir de les puntuacions donades per totes les dones[2] que han participat en l'enquesta** per a la pregunta:"Voldríem saber la seva opinió sobre aquestes afirmacions. Vostè ha d'indicar si està d'acord o no, en una escala del 0 al 5, on el 0 és "totalment en desacord" i el 5 és "totalment d'acord", i que han obtingut major puntuació.

OPINIÓ SOBRE LES AFIRMACIONS:

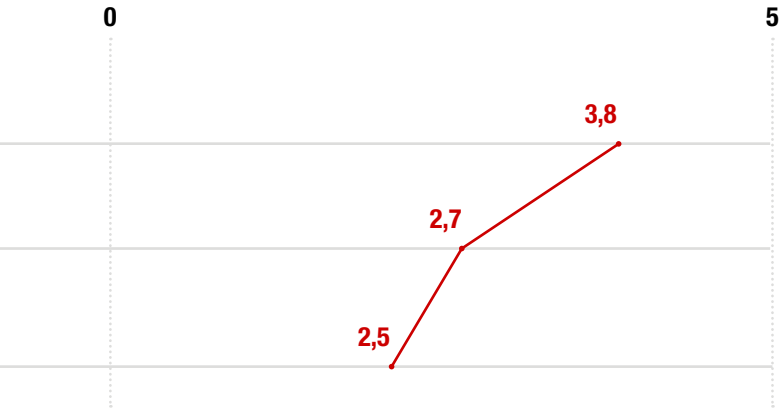

La de més puntuació

Les feministes estan fent als homes demandes totalment irracionals.

Entre els joves ja no hi ha problemes de violència masclista.

Reflecteix un estereotip sobre les dones

Hi ha moltes dones que, per burlar-se dels homes, primer s'insinuen sexualment i després refusen les seves proposicions.

2 L'administració d'aquesta pregunta s'ha fet aplicant una rotació a les afirmacions de forma que el 50% de les dones puntués unes i l'altre 50% a altres.

Malgrat que vivim en temps en què el feminisme està arribant a més dones, en l'imaginari social segueixen reproduint-se mites com que el feminisme planteja una situació de superioritat i no d'igualtat amb els homes.

Altres mites que segueixen existint- en menor mesura segons aquestes puntuacions- són:

> *Si bé es podria pensar que el relleu generacional és un element a favor del canvi cap a una societat lliure de VM, les dades acrediten eue això està lluny de produir-se. En quant a la percepció dels estereotips de gènere per part dels joves i la seva prevalença, les actituds davant la igualtat estant evolucionant, però la generació més jove no és immune als estereotips i les desigualtats.*
>
> UNA VISIÓ GENERAL DE LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE APLICADA ALS JOVES A ESPANYA, PUBLICADA PER INJUVE.

1

La creença de què la violència masclista no existeix en la gent jove. No obstant, l'Estadística de Violència Domèstica i Violència de Gènere de l'INE de 2017, mostra com el major augment del nombre de víctimes de violència masclista s'havia donat, precisament, entre dones de menys de 18 anys[3].

2

La percepció de les dones com a responsables de la violència masclista perquè "provoquen" als homes: segons la Virginija Langbakk directora de l'Institut Europeu d'igualtat de Gènere (EIGE), "la societat encara tracta de justificar a l'agressor i culpa a la dona víctima de violència[4]".

3 Un augment del 14,8% en relació a les dades de l'any anterior. Les dades es refereixen a dones joves víctimes de violència de gènere amb ordre de protecció o mesures cautelars del 2017.
4 Entrevista a Virginija Langbakk, directora de l'Institut Europeu de la Igualtat de Gènere (EIGE) en el País, per Maria R. Sahuquillo, novembre de 2017.

de la violència masclista

Causes

Per mesurar la percepció sobre què és el que origina la violència masclista, es proposen una sèrie de possibles causes, amb les que es demana mostrar el grau d'acord o desacord, en una escala de 0 ("no és una causa") i 10 ("és una causa molt important").

La pregunta que es fa en l'enquesta és: Creu que els fets següents són causes importants de la violència dels homes contra les dones?

OPINIÓ SOBRE LES CAUSES DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA

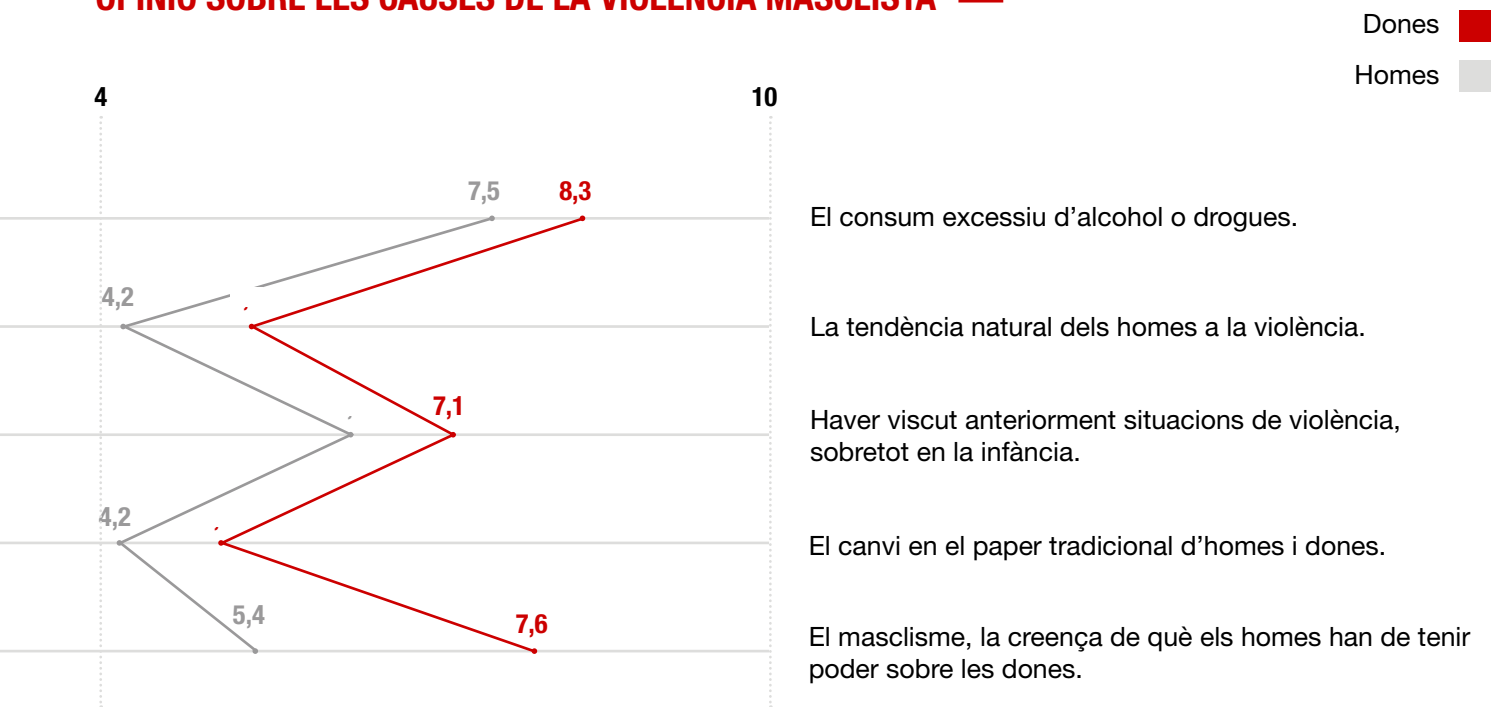

El consum excessiu d'alcohol o drogues.

La tendència natural dels homes a la violència.

Haver viscut anteriorment situacions de violència, sobretot en la infància.

El canvi en el paper tradicional d'homes i dones.

El masclisme, la creença de què els homes han de tenir poder sobre les dones.

La diferència més gran es dóna en la que és, precisament, la causa principal de la violència contra les dones: “el masclisme, la creença de què els homes han de tenir poder sobre les dones”.

entre homes i dones

La puntuació mitjana de les dones a aquesta afirmació és de 7,6 i la dels homes és de 5,4

Segueix havent-hi resistències per part dels homes per a reconèixer que el masclisme és l'origen de la violència contra les dones a pesar que existeixen lleis estatals i autonòmiques que s'han creat exclusivament, per erradicar un tipus de violència estructural que afecta la meitat de la població.

> *És una violència que pateixen les dones pel sol fet de ser-ho, en el marc d'unes relacions de poder desiguals entre dones i homes. La present llei reconeix el caràcter específic i diferenciat d'aquesta violència i també la necessitat d'aprofundir en els drets de les dones per incloure les necessitats que tenen en l'espai social.*
>
> MACROENQUESTA DE VIOLÈNCIA CONTRA LA DONA, 2015

Diferències generacionals en percepció

A continuació, s'observa la gràfica de les mesures sobre la importància de les causes de la violència masclista, aquesta vegada, en funció de l'edat de les dones entrevistades.

L'objectiu d'aquesta anàlisi és el de reflectir possibles diferències generacionals en la percepció dels elements que poden explicar la violència contra les dones.

OPINIÓ SOBRE LES CAUSES DE VIOLÈNCIA MASCLISTA:

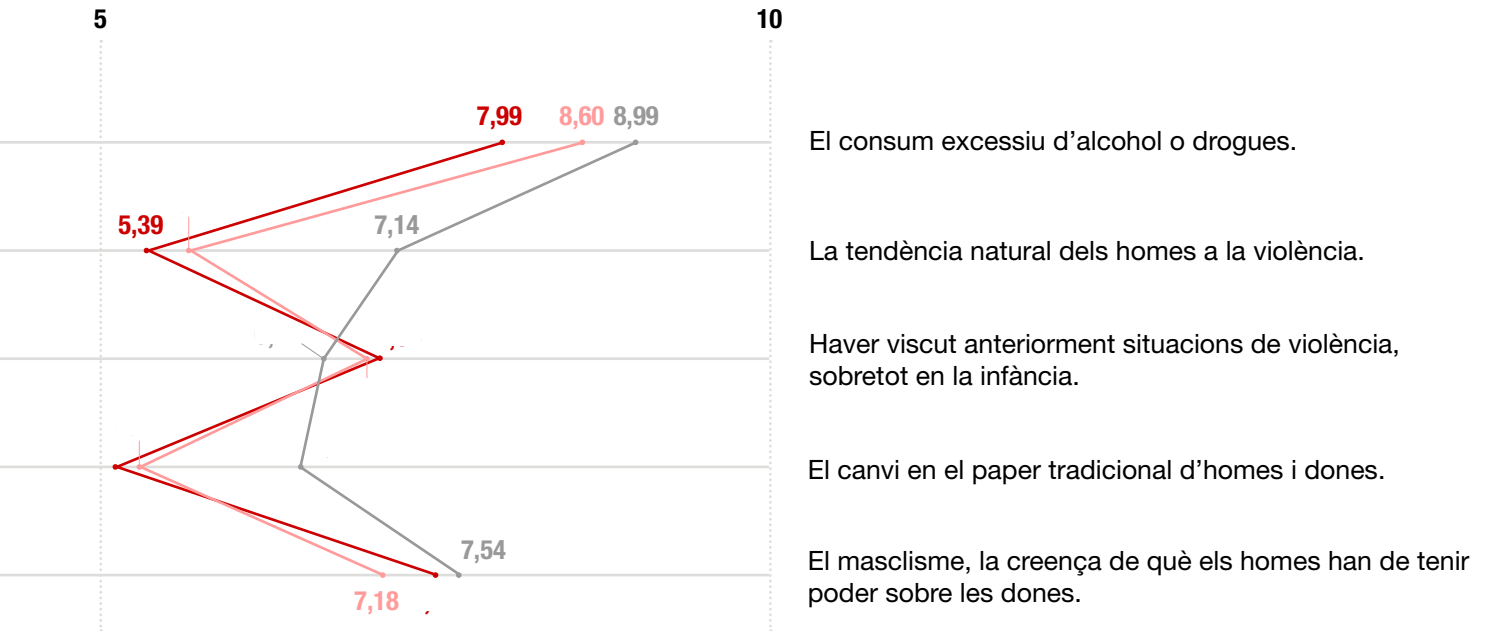

El consum excessiu d'alcohol o drogues.

La tendència natural dels homes a la violència.

Haver viscut anteriorment situacions de violència, sobretot en la infància.

El canvi en el paper tradicional d'homes i dones.

El masclisme, la creença de què els homes han de tenir poder sobre les dones.

Amb prou feines hi ha diferències entre les puntuacions que donen les dones joves i les dones de mitjana edat respecte a les de les grans, que sempre són una mica més altes per a totes les afirmacions.

Les mitjanes de dones joves i de mitjana edat s'allunyen de les mitjanes de les dones grans al valorar les causes que fan referència a formes tradicionals de conceptualitzar i entendre els rols masculins i femenins, com són "la tendència natural dels homes a la violència " i "el canvi en el paper tradicional d'homes i dones".

La percepció en causes com "el masclisme" presenta molt poques diferències per a totes les dones independentment de la seva edat.

De fet, en aquest cas, són les dones grans les que consideren el masclisme com una causa important de la violència contra les dones.

Això podria reflectir una major conscienciació respecte a la relació del consum de substàncies com a factor agreujant, però no com a causa principal d'una violència estructural.

Són les joves les que menys puntuació donen al consum d'alcohol o drogues com a causa de la violència masclista.

de formes de violència masclista

Identificació

Es mostren les mitjanes de les puntuacions donades a una sèrie de comportaments, en funció de si es consideren formes de violència masclista.

La pregunta a la que es respon és: "Ara li llegiré una llista de comportaments que alguns homes tenen amb les seves parelles. Fins a quin punt li sembla que aquests comportaments són formes de violència masclista?"

Aquestes mitjanes majors que 9 reflecteixen que totes les dones enquestades, consideren cadascun dels comportaments proposats com a formes de violència masclista.

LES FORMES DE VIOLÈNCIA FÍSICA

Qualsevol acte o omissió de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany[6].

Estan entre els comportaments amb puntuacions més altes perquè segueix sent la forma de violència que més s'identifica amb com s'entén i es defineix "violència".

LA VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA

Tota conducta o omissió intencional que produeixi en una dona una desvalorització o un sofriment, mitjançant amenaces, humiliació, vexacions, exigència d'obediència o submissió[6].

Segueix sent difícil reconèixer-la com a "violència" perquè opera amb mecanismes diferents que la violència física com ara els mecanismes de control i aïllament social, agressions verbals, amenaces i intimidacions, insults, humillacions, assetjament, etc.

> *Es caracteritza per un patró de conductes abusives que es repeteixen en el temps, dins o fora de la família. No només afecta a la salut mental de les dones i a la seva relació amb altres persones, sinó que també les priva d'oportunitats per al seu futur personal i el seu desenvolupament social i econòmic[5].*
>
> EUROPEAN INSTITUT FOR GENDER EQUALITY (EIGE)

5 Traducció pròpia del text extret del "Glossary & Thesaurus", en la web de l'EIGE.
6 Definició obtinguda de la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

5 VIOLÈNCIA MASCLISTA

CONCEPTUALITZACIÓ DE LA VIOLÈNCIA

DONES MIGRADES

DONES AMB DISCAPACITAT

DONES PER RANG D'EDAT

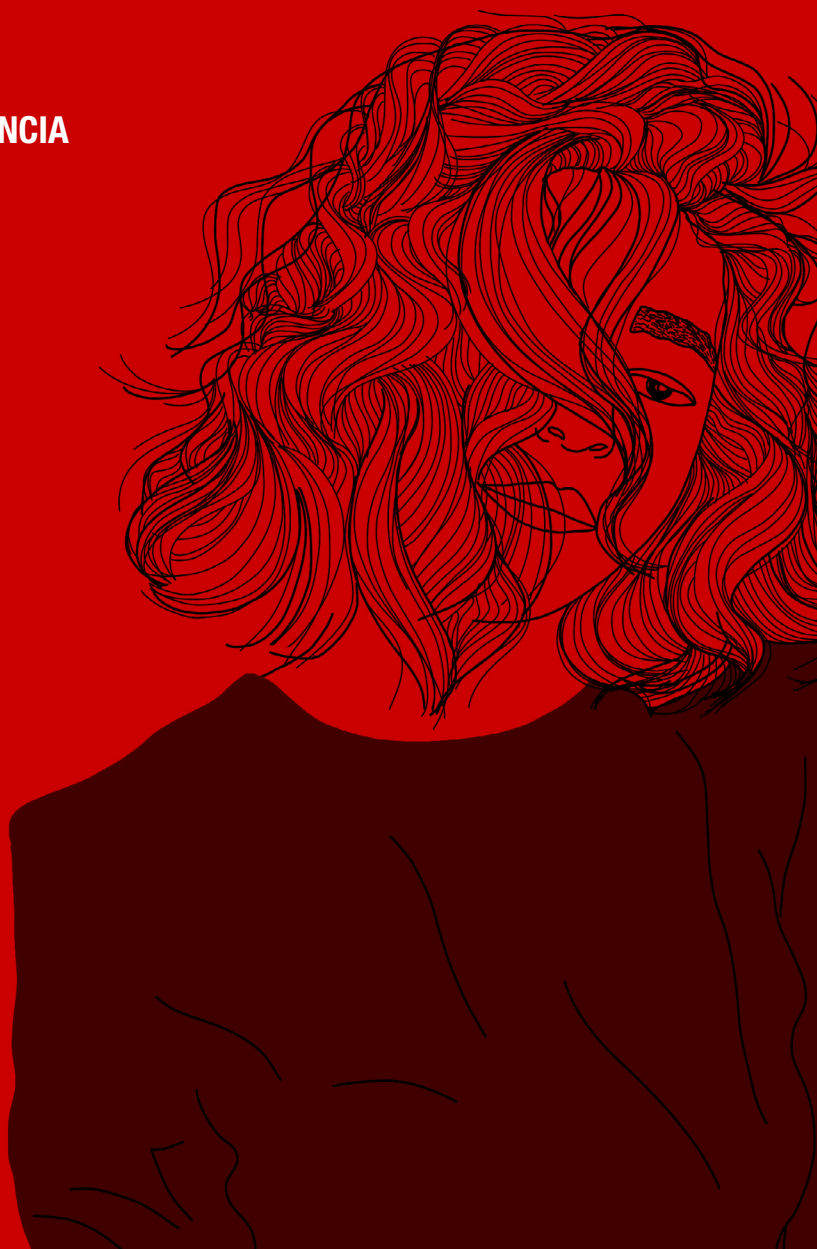

VEURE ÍNDEX

Conceptualització de la violència

> *L'evolució del reconeixement social i jurídic de les diverses manifestacions de les violències masclistes i les demandes al respecte per part dels moviments feministes ha requerit, en determinats moments, un determinat ús del llenguatge i la creació de conceptes i categories. Són elaboracions que tenen una vocació explicativa per fer visibles les diferències entre les manifestacions, múltiples i diverses, de les violències masclistes.*
>
> L'ABORDATGE DE LES VIOLÈNCIES SEXUALS A CATALUNYA.
> Part 1. Marc conceptual sobre les violències sexuals: un marc conceptual, teòric i ètic, Grup de Recerca Antígona i Creación Positiva, 2016.

En aquest capítol s'exposa la conceptualització de la violència que fa la llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista del Parlament de Catalunya.

A continuació, s'explica l'estructura del qüestionari de l'ECVM2016 per a contextualitzar la informació que s'ha recollit i mostrar com s'ha categoritzat i classificat la informació sobre la violència masclista.

FORMES D'EXERCIR VIOLÈNCIA MASCLISTA A LA LLEI 5/2008

La Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, exposa de forma diferenciada 5 formes d'exercir violència masclista i 4 àmbits en que es manifesta.

1

Violència física

Comprèn qualsevol acte o omissió de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany.

2

Violència psicològica

Comprèn tota conducta o omissió intencional que produeixi en una dona una desvalorització o patiment, mitjançant amenaces, humiliació, vexacions, exigència d'obediència o submissió, coerció verbal, insults, aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat.

3

Violència sexual

Comprèn qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit per les dones, inclosa l'exhibició, l'observació i la imposició, mitjançant violència, intimidació, prevalença o manipulació emocional, de relacions sexuals, amb independència de que la persona pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu.

4

Violència econòmica

Consisteix en la privació intencionada i no justificada de recursos pel benestar físic i psicològic d'una dona i, si procedeix, de les seves filles i fills, i la limitació en la disposició dels recursos propis o compartits en l'àmbit familiar o de parella.

ÀMBITS DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA EN LA LLEI 5/2008

1 Violència en l'àmbit de la parella

Consisteix en la violència física, psicològica, sexual o econòmica exercida contra una dona i perpetrada per l'home que és o ha estat el seu cònjuge o per la persona que té o ha tingut amb ella relacions similars d'afectivitat.

2 Violència en l'àmbit familiar

Consisteix en la violència física, sexual, psicològica o econòmica exercida contra les dones i les menors d'edat en el si de la família i perpetrada per membres de la pròpia família, en el marc de les relacions afectives i els vincles de l'entorn familiar. No s'hi inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella, definida a l'apartat un.

3 Violència en l'àmbit laboral

Consisteix en la violència física, sexual o psicològica que pot produir-se en el centre de treball i durant la jornada laboral, o fora del centre de treball i de l'horari laboral si té relació amb el treball, i que pot adoptar dues tipologies:

A. ASSETJAMENT PER RAÓ DE SEXE:
El constitueix un comportament no desitjat relacionat amb el sexe d'una persona en l'accés al treball remunerat, la promoció en el lloc de treball, l'ocupació o la formació, que tingui com a propòsit o produeixi l'efecte d'atentar contra la dignitat de les dones i crear-les-hi un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

B. ASSETJAMENT SEXUAL:
Ho constitueix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atentar contra la dignitat d'una dona o crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.

4 Violència en l'àmbit social o comunitari[1]

A. AGRESSIONS SEXUALS:
Consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercida contra les dones i les menors d'edat que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per demostrar poder i abusar del poder.

B. ASSETJAMENT SEXUAL

1 No s'ha inclòs en aquesta enquesta preguntes sobre les següents formes de violència masclista incloses en aquesta dimensió de la Llei 5/2008: tràfic i explotació sexual de dones i nenes; mutilació genital femenina o risc de patir-la, matrimonis forçats, violència derivada de conflictes armats i violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones, com per exemple els avortaments selectius i les esterilitzacions forçades.

ESTRUCTURA DEL QÜESTIONARI

El qüestionari de la EVMC2016 es divideix en 4 blocs:

- Violència per part de no parelles
- Violència per part d'exparelles
- Violència per part de parelles
- Violència en la infància

Aquesta blocs correspondrien als següents àmbits de la Llei 5/2008:

- **Àmbit de la parella:** que en l'enquesta es correspon als blocs denominats "violència per part de parella, violència per part d'exparella, violència per part de parella actual".
- **Àmbit social o comunitari:** que en l'enquesta es correspon a violència per part de no parella.
- **Àmbit familiar:** que en l'enquesta es correspon a les preguntes sobre impacte de la violència en menors, incloses en els blocs de parella, exparella i parella actual i el bloc específic de la violència en la infància.
- **Àmbit laboral:** que en l'enquesta es correspon amb l'àmbit de la no parella.

Per a la total correspondència entre aquesta publicació i l'enquesta realitzada, s'han traslladat de forma literal les categories de "no parella" (desconegut o conegut no parella), "exparella" i "parella actual".

1 En l'enquesta: Violència per part de no-parella".

CLASSIFICACIÓ DE TIPUS D'AGRESSIONS EN L'EVMC2016

A l'enquesta s'ha inclòs una classificació de tipus d'agressions per a cada un dels blocs pels que s'ha preguntat. A continuació es mostra aquesta classificació, indicant la forma de violència a la que correspon cada agressió, segons la Llei 5/2008.

TIPUS D'AGRESSIONS EN L'ÀMBIT SOCIOCOMUNITARI[1]

- Comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes.
  ASSETJAMENT SEXUAL
- Assetjament o missatges no desitjats de caràcter sexual a través de xarxes socials, correu electrònic, mòbil o paper.
  ASSETJAMENT SEXUAL
- Publicar o amenaçar amb publicar fotos o vídeos de contingut sexual.
  ASSETJAMENT SEXUAL
- Amenaçar amb represàlies (acomiadaments, etc.) en el treball si no acceptava propostes sexuals.
  ASSETJAMENT SEXUAL
- Insinuacions o propostes d'aconseguir millores laborals a canvi de favors sexuals.
  VIOLÈNCIA SEXUAL
- Fregaments o tocaments sexuals sense violència física ni intimidació.
  VIOLÈNCIA SEXUAL
- Fregaments o tocaments sexuals amb amenaces, intimidació o violència física.
  VIOLÈNCIA SEXUAL
- Una violació, ja sigui oral, anal o vaginal.
  VIOLÈNCIA SEXUAL
- Un intent de violació.
  VIOLÈNCIA SEXUAL

TIPUS D'AGRESSIONS EN L'ÀMBIT DE PARELLA I FAMILIAR[2]

Violència masclista per part d'exparella:

- Ridiculitzar-la davant d'altres, insultar-la, fer-la sentir inferior i valorar-se poc a si mateixa.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Assetjament per mòbil o xarxes socials.
  ASSETJAMENT SEXUAL
- Intentar que no es relacioni amb les seves amistats i família.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Controlar on era, amb qui i què feia en tot moment.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Controlar-la, no deixar-la decidir sobre els seus diners o els diners de la llar.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Imposar-li com s'havia de vestir, pentinar, comportar-se en públic
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Sospitar contínuament que li és infidel, impedir parlar amb altres homes
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Amenaçar fins al punt d'espantar-la.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Pegar-la, donar-li una bofetada, agafar-la violentament, tirar-li objectes o agressió física.
  VIOLÈNCIA FÍSICA
- Obligar-la a tenir relacions sexuals quan no volia.
  VIOLÈNCIA SEXUAL
- Intentar forçar-la a tenir relacions sexuals quan no volia.
  VIOLÈNCIA SEXUAL
- Amenaçar amb impedir contacte amb fills/es.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Amenaçar amb predre-li a les filles/fills o fer-los mal.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Emportar-se a filles/fills sense el seu permís
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Amenaçar amb no pagar manutenció de filles/fills
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Deixar de pagar alguna manutenció de filles/fills.
  VIOLÈNCIA ECONÒMICA

Violència masclista per part de parella actual:

- Ridiculitzar-la davant d'altres, insultar-la, fer-la sentir inferior i valorar-se poc a si mateixa.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Assetjament per mòbil o xarxes socials.
  ASSETJAMENT SEXUAL
- Intentar que no es relacioni amb les seves amistats i família.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Controlar on estava, amb qui i què feia en tot moment.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Controlar-la, no deixar-la decidir sobre els propis diners o els diners de la llar.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Imposar-li com s'havia de vestir, pentinar, comportar-se en públic.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Sospitar contínuament que li és infidel, impedir-li de parlar amb altres homes.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Amenaçar fins el punt d'espantar-la.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Pegar-la, donar-li una bofetada, agafar-la violentament, tirar-li objectes o agressió física.
  VIOLÈNCIA FÍSICA
- Obligar-la a tenir relacions sexuals quan no volia.
  VIOLÈNCIA SEXUAL
- Intentar forçar-la a tenir relacions sexuals quan no volia.
  VIOLÈNCIA SEXUAL
- Amenaçar amb prendre-li a les filles/fills o fer-los mal.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA
- Amenaçar amb no pagar el que li correspon.
  VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA

2 A la enquesta: "Violència per part de parella i exparella".

ÀMBIT FAMILIAR: VIOLÈNCIA MASCLISTA A LA INFÀNCIA

- Comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes.
  ASSETJAMENT SEXUAL
- Missatges no desitjats de contingut sexual o obscens pel mòbil, email o xarxes social o paper.
  ASSETJAMENT SEXUAL
- Publicar o amenaçar amb publicar fotos o demanar fotos o vídeos de contingut sexual.
  ASSETJAMENT SEXUAL
- Obligar a veure pornografia o relacions sexuals entre adults.
  VIOLÈNCIA SEXUAL
- Tocaments sexuals, que li fessin o l'obliguessin a fer a una altra persona.
  VIOLÈNCIA SEXUAL
- Agressions físiques violentes (bofetades, patades, cops amb objectes...).
  VIOLÈNCIA FÍSICA
- Agressió sexual violenta, obligar d'alguna manera a tenir una relació sexual.
  VIOLÈNCIA SEXUAL
- Intentar forçar d'alguna manera a tenir una relació sexual no desitjada.
  VIOLÈNCIA SEXUAL

Per cada un d'aquests blocs, l'enquesta recull dos tipus d'informació en funció de dos eixos:

EIX TEMPORAL[3]:

Agressió patida des dels 15 anys.

Per recollir informació de les diverses agressions que s'hagin pogut patir en qualsevol moment de la vida, des de l'edat que es considera adequada per l'elegibilitat de la mostra en aquest tipus d'enquestes[4].

Agressió patida en l'últim any.

Per obtenir una "aproximació al que pot ser la situació de la violència masclista en el present", com s'exposava a la Macroenquesta de Violència contra la Dona del 2015[5].

EIX DE FREQÜÈNCIA:

Seguint la referència que fa la Llei 5/2008 sobre que "la violència masclista pot exercir-se de forma puntual o de forma reiterada", la primera pregunta de cada bloc també mesura la freqüència d'haver viscut cada tipus d'agressió[6].

3Aquest eix no està inclòs al bloc d'infància.

4 Una edat límit menor de 15 anys no està recomanada per enquestes sobre violència contra les dones per tres motius: per prevenir que es pugui confondre la violència masclista amb altres tipus de violència contra nenes i nens; per garantir la qualitat de les dades i, per raons metodològiques, legals i ètiques". Aquest eix no està inclòs al bloc d'infància. Guidelines for Producing Statistics on Violence Against Women, Statistical Surveys. United Nations, New York 2014 (traducció pròpia).

5"Els últims dotze mesos en la vida de les dones entrevistades permet realitzar una aproximació al que pot ser la situació de violència de gènere en el present", Macroenquesta de violència contra la dona 2015, pàg.22.

6 L'escala de freqüència és diferent per cada bloc: violència per part de no parella i violència en la infància: "mai", "1 cop", " de 2 a 5 cops", "6 o més cops", "totes"; violència per part d'exparella o parella: "mai", "un cop", "algun cop", "molts cops", "totes".

CONSTRUCCIÓ D'INDICADORS DE GRAVETAT PER L'EVMC:

En funció del tipus d'agressió (conceptualitzat com "fets" en el disseny i l'anàlisi de l'EVMC) i els eixos temporals i de freqüència s'han construït indicadors de gravetat d'haver patit violència masclista en qualsevol de les seves manifestacions.

Per l'anàlisi que presentem en aquesta publicació s'han utilitzat aquests indicadors, ja que, a l'incorporar la perspectiva interseccional, l'encreuament de variables com el lloc de naixement per als perfils de dones migrades o els perfils d'edat i discapacitat, ens reduiria la mostra de forma significativa.

Sí que s'ha empleat l'eix temporal, quan la mostra ho permetia, per mostrar la informació de les agressions viscudes des dels 15 anys i les viscudes en l'últim any.

Sense especificar la freqüència o la gravetat dels "fets"[7].

La informació que es mostra durant tot el document, per tant, es referirà a dones que han indicat haver patit qualsevol tipus d'agressió en qualssevol dels blocs.

7 S'ha inclòs a la pàgina següent la taula que explica la construcció dels indicadors de gravetat que es van utilitzar per l'anàlisi de l'EVMC publicats el 2016.

CATEGORITZACIÓ DE LA GRAVETAT DE LES AGRESSIONS:

Per l'anàlisi de l'EVMC que es va fer el 2016 es va construir un indicador denominat "victimització segons gravetat en diferents àmbits", a partir dels tipus d'agressions tipificats en cada bloc de violència masclista i de freqüència amb què les havien viscut les dones.

En aquest nou anàlisi que presentem no s'ha pogut utilitzar aquest indicador de gravetat, perquè aplicar-lo suposava reduir la mostra de dones que componen cadascun dels grups plantejats.

Només s'ha aplicat l'indicador en el bloc de violències patides en la infància, per al que sí que es mostren dades globals del conjunt de dones enquestades.

La informació global sobre violències viscudes en funció de la gravetat, pot consultar-se en l'informe publicat per la Generalitat de Catalunya, "Enquesta de violència masclista a Catalunya. Resultats destacats".

Es mostra a continuació la informació de com ha sigut o va ser construït l'indicador de gravetat, en funció dels tipus d'agressions i la freqüència, per cadascun dels blocs:

	TIPUS D'AGRESSIÓ	FREQÜÈNCIA
Lleu	Comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes. Assetjament o missatges no desitjats de caràcter sexual a través de xarxes socials, correu electrònic, mòbil o paper.	Un tipus d'agressió 1 cop.
Greu	Comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes. Assetjament o missatges no desitjats de caràcter sexual a través de xarxes socials, correu electrònic, mòbil o paper. Fregaments o tocaments sexuals sense violència física o intimidació.	Un tipus d'agressió 1 cop.
	Publicar o amenaçar amb publicar fotos o vídeos de contingut sexual.	2 tipus d'agressions mínim 3 cops o un tipus d'agressió 4 cops.
Molt greu	Amenaçar amb represàlies (acomiadaments,etc) a la feina si no acceptava propostes sexuals. Insinuacions o propostes d'aconseguir millores laborals a canvi de favors sexuals. Fregaments o tocaments sexuals amb violència física o intimidació. Una violació, sigui oral, anal o vaginal. Un intent de violació.	Un tipus d'agressió 1 cop.
	Fregaments o tocaments sexuals sense violència física o intimidació.	Un tipus d'agressió mínim 2 cops.

	TIPUS D'AGRESSIÓ	FREQÜÈNCIA
Lleu	Amenaçar en impedir el contacte amb les filles/fills. Amenaçar en no pagar la manutenció de filles/fills. Deixar de pagar alguna manutenció de filles/fills.	Un tipus d'agressió mínim dos cops.
	Ridiculitzar-la davant dels altres. Insultar-la, fer-la sentir inferior i valorar-se poc a si mateixa. Assetjament per mòbil o xarxes socials. Intentar que no es relacioni amb les seves amistats i família. Controlar on estava, amb qui i què feia en tot moment. Controlar-la, no deixar-la decidir sobre els propis diners o els diners de la casa.	Un tipus d'agressió mínim 2 cops o dos tipus d'agressions mínim 1 cop.
Greu	Ridiculitzar-la davant dels altres. Insultar-la, fer-la sentir inferior i valorar-se poc a si mateixa. Assetjament per mòbil o xarxes socials. Intentar que no es relacioni amb les seves amistats i família. Controlar on estava, amb qui i que feia en tot moment. Controlar-la, no deixar-la decidir sobre els propis diners o els diners de la casa. Sospitar contínuament que li és infidel, impedir parlar amb altres homes. Amenaçar fins al punt d'espantar-la.	Dos tipus d'agressió mínim 2 cops.
Molt greu	Emportar-se les filles/fills sense el seu permís.	Un tipus d'agressió mínim un cop.

	TIPUS D'AGRESSIÓ	FREQÜÈNCIA
Lleu	Amenaçar en treure-li les filles/fills o fer-los mal. Amenaçar en no pagar el que li correspon.	Un tipus d'agressió entre 1 i 5 cops.
	Ridiculitzar-la davant dels altres. Insultar-la, fer-la sentir inferior i valorar-se poc a si mateixa. Assetjament per mòbil o xarxes socials. Intentar que no es relacioni amb les seves amistats i família. Controlar on estava, amb qui i que feia en tot moment. Controlar-la, no deixar-la decidir sobre els propis diners o els diners de la casa. Imposar-li com s'havia de vestir, pentinar, comportar-se en públic. Sospitar contínuament que li és infidel, impedir que parli amb altres homes. Amenaçar fins al punt d'espantar-la.	Un tipus d'agressió mínim 2 cops i dos tipus d'agressió mínim un cop.
Greu	Ridiculitzar-la davant dels altres. Insultar-la, fer-la sentir inferior i valorar-se poc a si mateixa. Assetjament per mòbil o xarxes socials. Intentar que no es relacioni amb les seves amistats i família. Controlar on estava, amb qui i que feia en tot moment. Controlar-la, no deixar-la decidir sobre els propis diners o els diners de la casa. Imposar-li com s'havia de vestir, pentinar, comportar-se en públic. Sospitar contínuament que li és infidel, impedir que parli amb altres homes. Amenaçar fins al punt d'espantar-la.	Dos tipus d'agressions mínim 2 cops.
	Amenaçar en treure-li les filles/fills o fer-los mal. Amenaçar en no pagar el que li correspon.	Un tipus d'agressió mínim 6 cops.
Molt greu	Pegar-li, donar-li una bufetada, agafar-la violentament, tirar-li objectes o agressió física. Obligar-la a tenir relacions sexuals quan no volia. Intentar forçar-la a tenir relacions sexuals quan no volia.	Un tipus d'agressió mínim 1 cop.

	TIPUS D'AGRESSIÓ	FREQÜÈNCIA
Lleu	Comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes.	Aquest tipus d'agressió 1 cop.
	Missatges no desitjats de contingut sexual o groller per mòbil, correu electrònic, xarxes socials o paper.	Aquest tipus d'agressió d'1 a 5 cops.
Greu	Comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes.	Aquest tipus d'agressió mínim 2 cops.
	Missatges no desitjats de contingut sexual o groller per mòbil, correu electrònic, xarxes socials o paper.	Aquest tipus d'agressió 6 cops o més.
Molt greu	Publicar o amenaçar en publicar fotos o demanar fotos o vídeos de contingut sexual. Obligar a veure pornografia o relacions sexuals entre adults. Tocaments sexuals, que li facin o l'obliguessin a fer-li a una altra persona. Agressions físiques violentes (bufetades, patades, cops amb objectes...) Agressió sexual violenta, obligar d'algun mode a tenir una relació sexual. Intentar forçar d'algun mode a tenir una relació sexual no desitjada.	Un tipus d'agressió mínim 1 cop.

Dones migrades

La condició de vulnerabilitat de les dones migrades s'accentua per la intersecció de múltiples discriminacions, basades en la raça, origen ètnic, situació socioeconòmica, nacionalitat, edat, estatus migratori i les qualitats que es perceben associades al seu gènere. Aquestes discriminacions es troben en l'àmbit legal, en el disseny i / o instrumentació, o absència de, polítiques públiques i programes, a l'espai de treball, a l'interior de la família i, fins i tot, en el fet que moltes vegades les mateixes dones no es reconeixen com subjectes de drets.

DRETS HUMANS DE LES TREBALLADORES MIGRADES, ONU DONES, 2015

Viure un procés migratori en algun moment de la vida, juga un paper fonamental en el desenvolupament social, personal i emocional de les persones. En el cas de les dones, viure en un país diferent del de naixement pot suposar una fita important en la vida, però també pot convertir-se en un factor de vulnerabilitat social.

La vulnerabilitat pot tenir diverses causes com és estar en situació administrativa irregular al país de destinació, que impedeixi a les dones accedir a una ocupació, relegant-les a la realització de treballs en economia informal.

La vulnerabilitat social de les dones que passen per processos de migració pot derivar en la seva invisibilització de cara al sistema públic d'ocupació, sanitari i un altre tipus de serveis i recursos públics.

Altres elements que poden ser factors de vulnerabilitat per a dones que han viscut un procés migratori poden ser veure's privades de xarxes familiars o de persones conegudes que puguin ser font de suport i suport de tot tipus (econòmic, social, emocional).

La principal dificultat de l'anàlisi ha estat comptar amb informació suficient que ens donés una foto més completa de les circumstàncies personals de les dones migrades i com aquestes circumstàncies interaccionen amb situacions de violència masclista que hagin pogut viure.

Atès que en l'enquesta només comptem amb la informació sobre el país al qual han nascut[8] , no podem conèixer si estan en situació administrativa regular o irregular. Un altre tipus d'informació que desconeixem sobre el seu procés migratori és el motiu de la seva migració a Espanya, l'edat en què migrar, el temps que porten instal·lades a Espanya, o si va ser un procés que van abordar soles o acompanyades de parella o família.

8 La mostra per a aquesta enquesta s'ha seleccionat a partir del padró d'habitants per al qual no es requereix la targeta de residència.

QUI SÓN

Aquesta anàlisi es basa en una divisió de la mostra en funció de l'única variable inclosa en l'enquesta: el país d'origen.

La informació d'aquest apartat es mostrarà, per tant, segmentada per grups de dones "no migrades", que són aquelles que han nascut a Catalunya o Espanya "i dones "Migrades", que són aquelles que indiquen haver nascut en un país estranger.

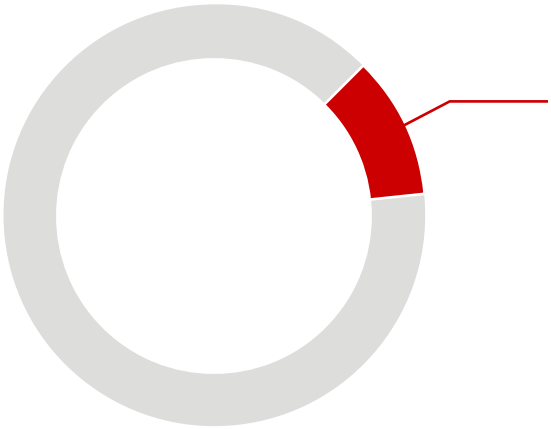

10,85%

de les dones enquestades són migrades.

DISTRIBUCIÓ DE LES DONES QUE HAN NASCUT FORA D'ESPANYA PER ZONA GEOGRÀFICA (%).

Mostra: total de dones nascudes fora d'Espanya

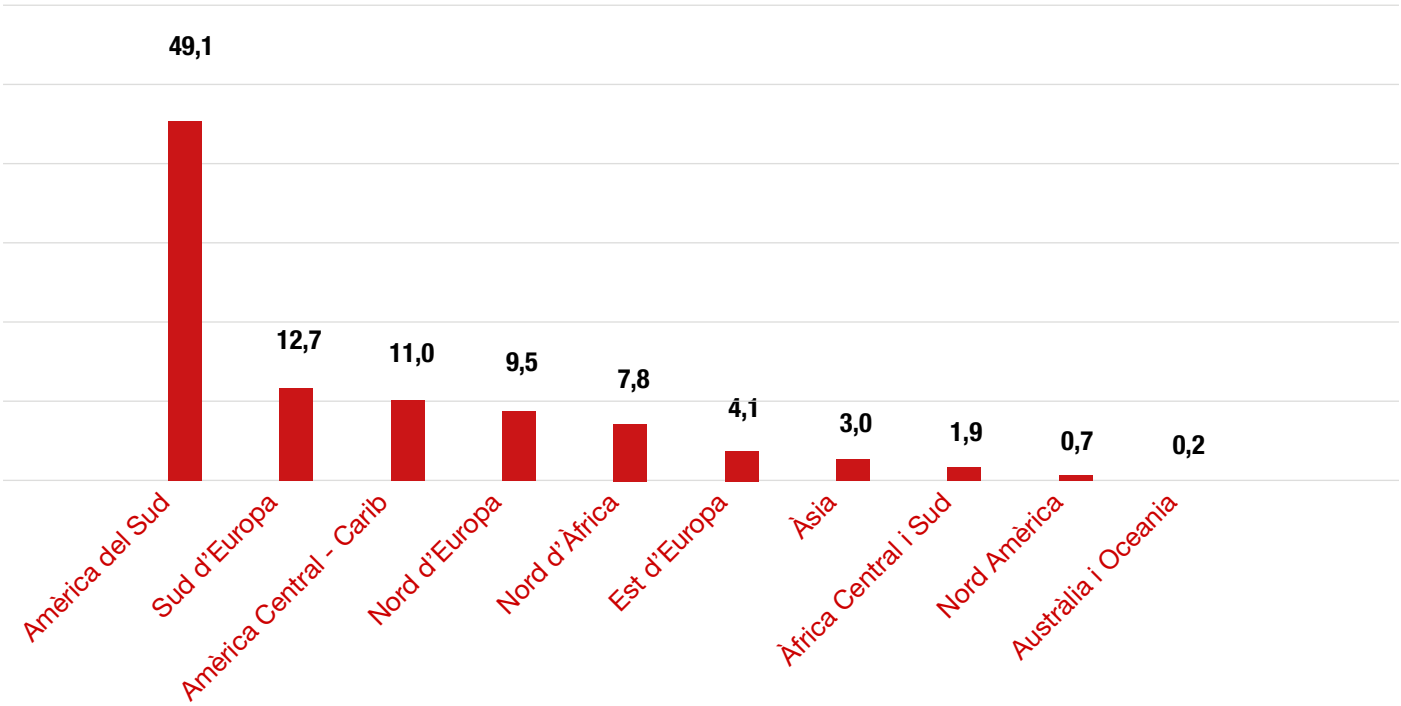

Són dones que han tingut o han de passar per processos administratius de regularització de su situació de residència a Catalunya.

El 72% de la mostra procedeix del Sud Global[9].

9 El Sud Global és un concepte tradicionalment usat entre organitzacions no-governamentals per al desenvolupament per referir-se a països en desavantatge econòmica internacional però també a territoris fronterers en què hi ha desplaçaments i assentament de persones com a resultat de conflictes armats.

No hi ha diferències en relació a la situació personal i sentimental entre les dones que han nascut a Catalunya amb les que han nascut a la resta d'Espanya i les que han nascut a l'estranger.

A continuació, la distribució dels dos grups de dones (nascudes a Catalunya, i la resta d'Espanya i nascudes fora d'Espanya).

TENEN PARELLA MASCULINA [9] [10]

68,8%
de les dones migrades.

73,0%
de les dones no migrades.

CONVIU AMB LA SEVA PARELLA

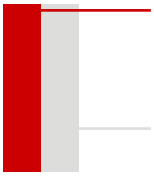

88,4%
de les dones migrades.

88,8%
de les dones no migrades.

TIENEN HIJAS O HIJOS

67,3%
de les dones migrades.

71,9%
de les dones no migrades.

TIENEN HIJAS O HIJOS CONVIVIENDO EN EL HOGAR.

67,3%
de les dones migrades.

71,9%
de les dones no migrades.

9 "Parella masculina": en l'enquesta només es pregunta si "Té vostè una relació de parella amb un home?".
10 Els percentatges estan calculats a partir de mostres separades per cada grup de dones segons lloc d'origen

Un 25% de dones no migrades indiquen que el primer nivell d'educació primària és el que han finalitzat en comparació amb el 8,8,% de les dones migrades.

Les dones no migrades tenen percentatges més alts que les migrades en els nivells d'estudis corresponents a Educació secundària obligatòria elemental, Educació secundària superior i Estudis universitaris de segon cicle.

Del total de la mostra de no migrades.

NIVELL D'ESTUDIS DE LES DONES ENQUESTADES (%).

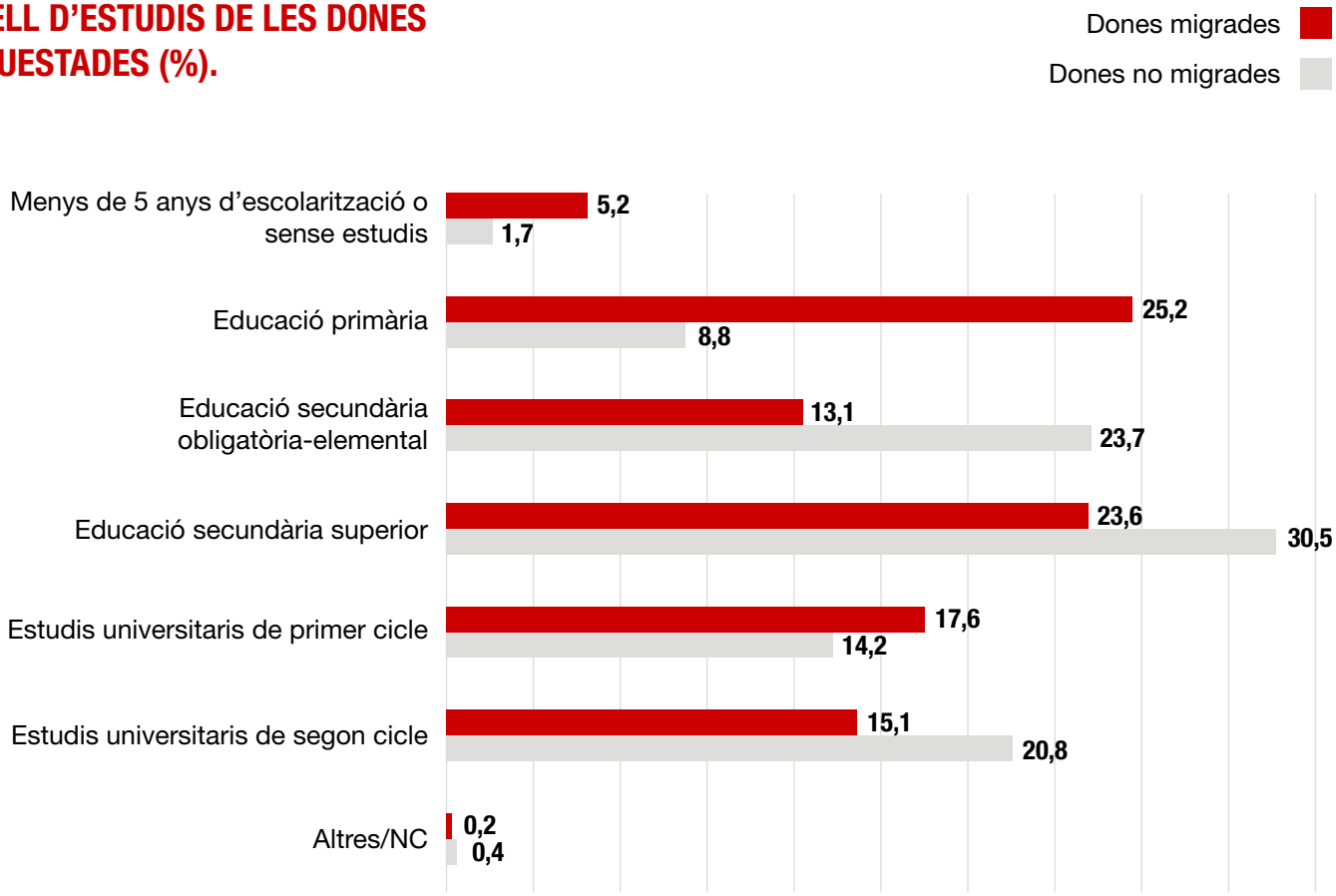

Les dones no migrades es concentren, fonamentalment, en situacions de treball a temps complet (21,6%), jubilades i pensionistes (46,8%) i tenen un percentatge menor (7,6%) en treball domèstic no remunerat que les migrades (15,6%).

Les dones migrades doblen el percentatge de les no migrades, un 13,4% i un 6,1% respectivament.

Sobre el total de cada un dels grups de dones migrades i dones no migrades.

DISTRIBUCIÓ DE LES DONES ENQUESTADES PER SITUACIÓ LABORAL (%) [11]

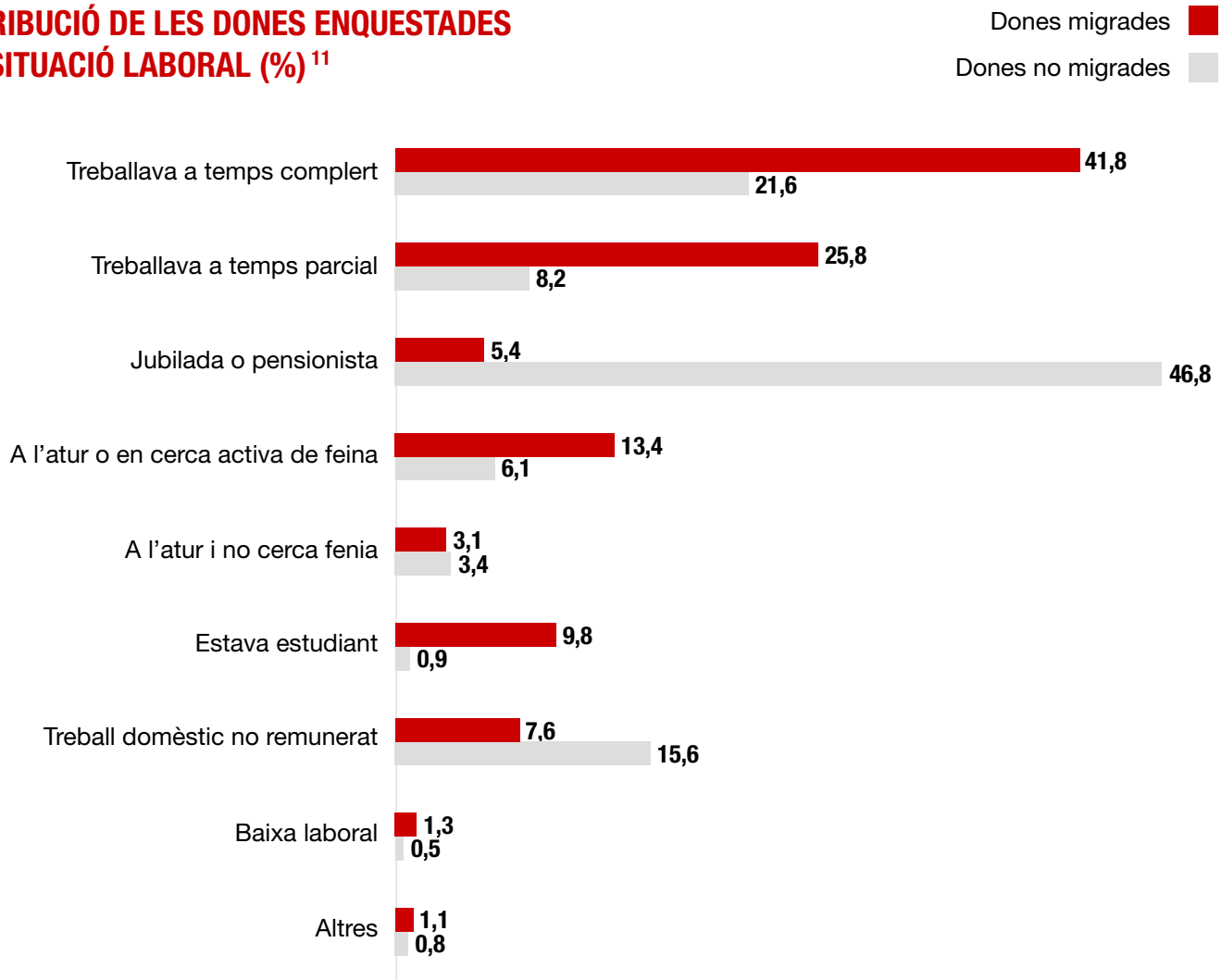

11 En el gràfic no estan representats opcions de resposta amb valors menors de 0,8%. En el gràfic no estan representats opcions de resposta amb valors menors de 0,8%

La major part de les dones, tant migrades com no migrades, es concentren en una percepció de la economia “bona”.

DISTRIBUCIÓ PERCEPCIÓ DE LA SITUACIÓ ECONÒMICA (%)

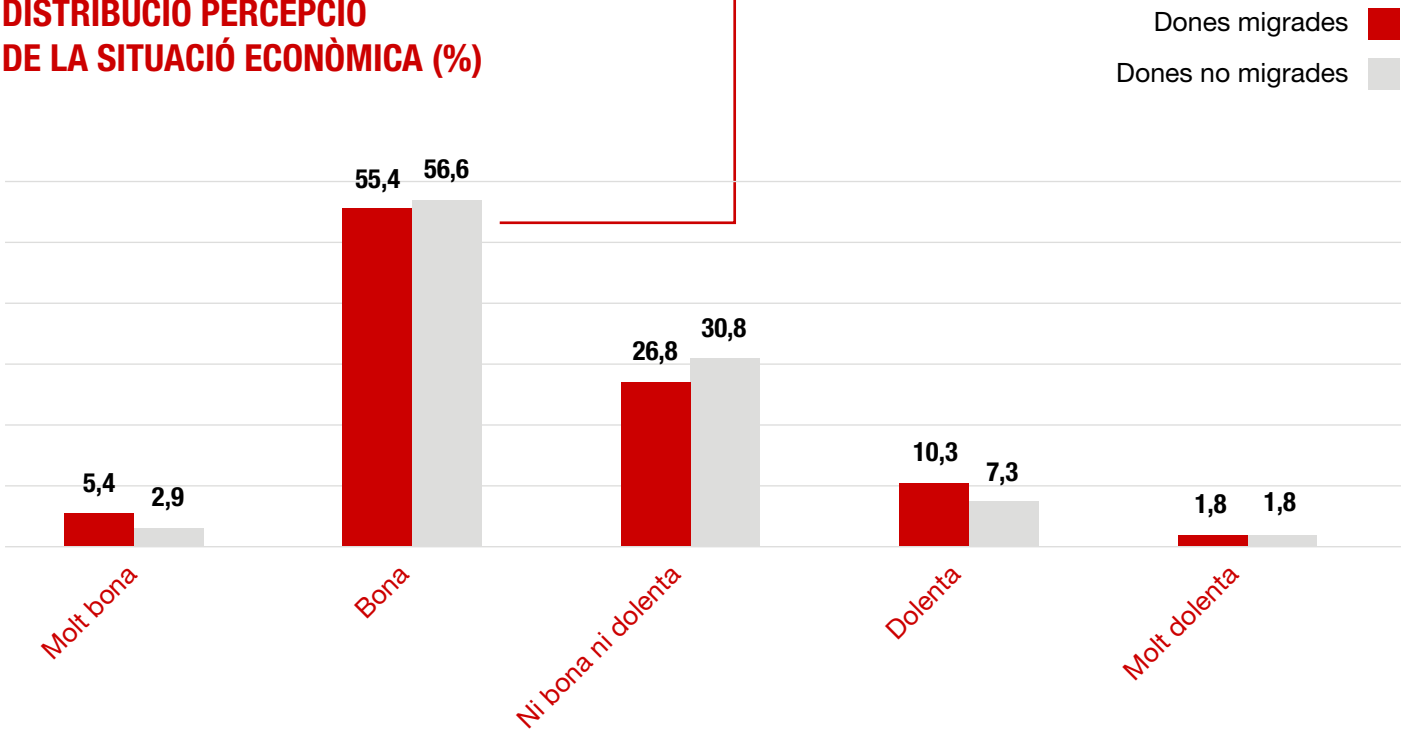

El 55% de les dones migrades es consideren independents econòmicament.

I el 54% de les dones no migrades.

VIOLÈNCIES

En aquest apartat es mostraran les dades de les violències viscudes per dones, especificant de nou, com és aquesta informació pel conjunt de les dones no migrades i migrades.

Violència sexual

1 **Violència per part d'un desconegut no parella.**

2 **Violència per part de l'exparella.**

3 **Violència per part de la parella actual.**

En general, les dones migrades presenten percentatges més alts en tots els tipus de violència. les majors diferències es troben a:

Si no comptem les respostes del bloc de “Comentaris, gestos sexuals i exhibicionistes”, els percentatges de dones migrades segueixen sent alts, en relació amb el de dones no migrades i al conjunt global.

1 **Haver patit algun tipus de violència abans dels 15 anys.**

Un 70,7% de les dones migrades indiquen haver patit algun tipus de violència des dels 15 anys en comparació al 58,6% de les dones no migrades.

2 **Haver patit algun tipus de violència en l’últim any.**

El 57,3% de les dones migrades enquestades afirmen haver patit algun tipus de violència sexual per part d'un desconegut o conegut no parella.

El 49% de dones no migrades.

Els **tipus de violència més freqüents** són els mateixos per a migrades i no migrades.

TIPUS DE VIOLÈNCIA SEXUAL PATIDA PER LES DONES ENQUESTADES (%)

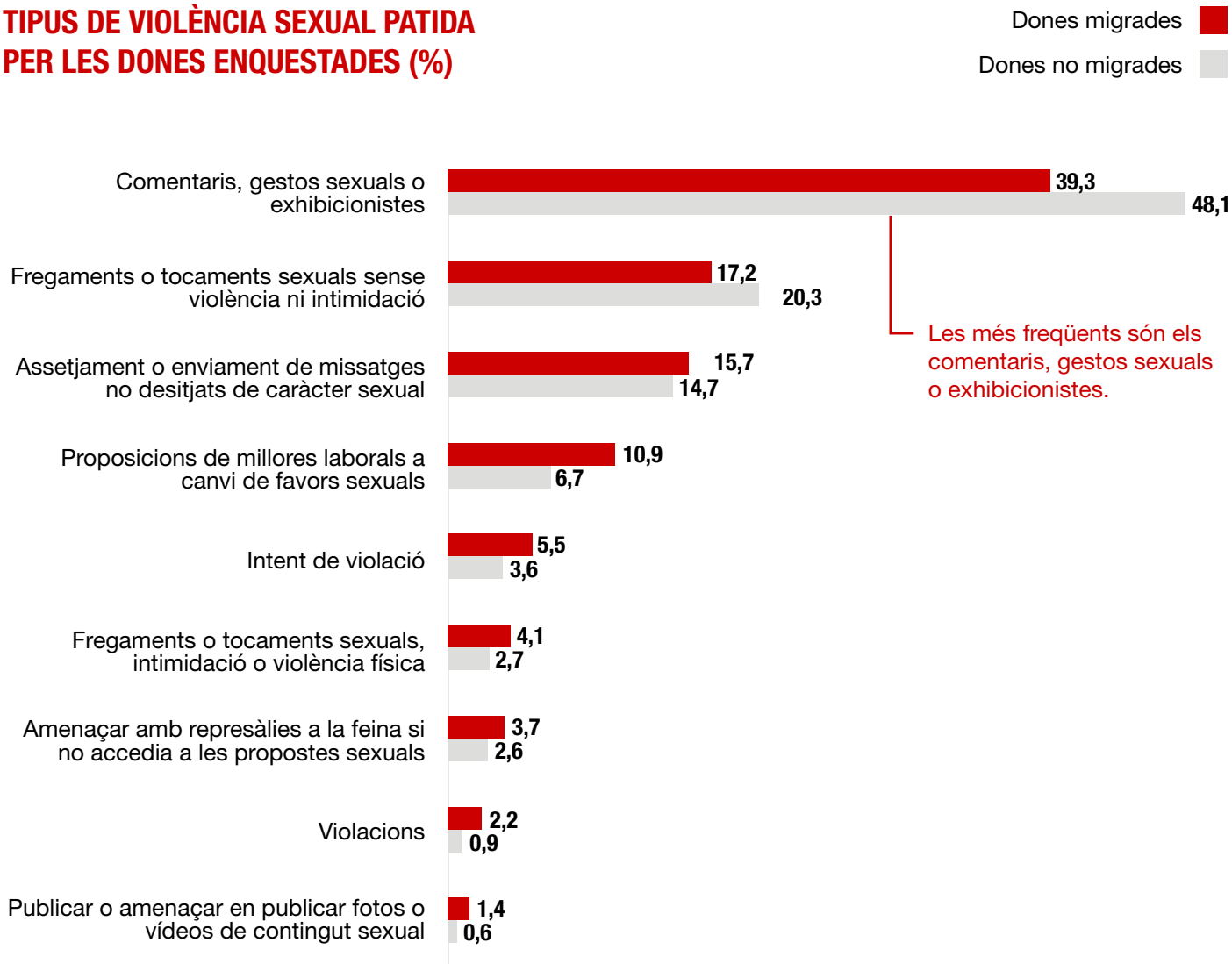

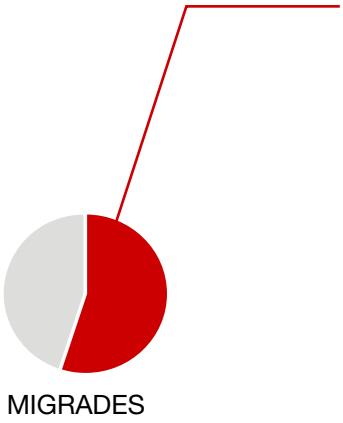

El 55,1% de les dones que han nascut fora d'Espanya, indiquen que, des dels 15 anys, han patit algun tipus de violència per part de l'exparella.

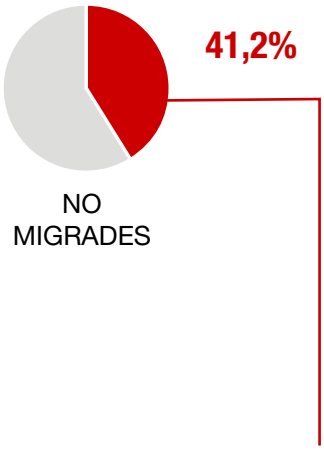

Quasi 15 punts percentuals menys que dones migrades.

Si parlem d'agressions sofertes en l'últim any, la diferència és de 7 punts percentuals entre dones migrades i no migrades.

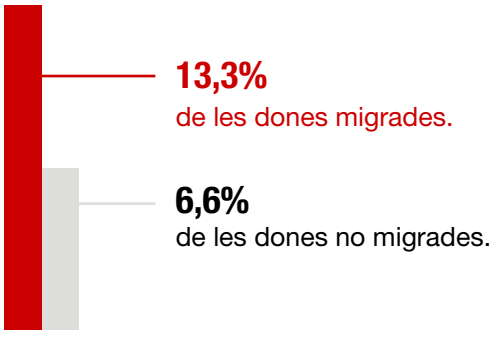

Les vivències més comunes en l'àmbit de les violències masclistes que pateixen les dones són agressions que tenen a veure amb "ridiculitzar, insultar, fer-la sentir inferior i no valorar-la".

En el context d'una exparella

14,9%
de dones migrades.

11,3%
de dones no migrades.

Tant en violència patida des dels 15 anys com en l'últim any.

El 7,5% de les dones indica haver patit amenaces o agressions físiques per part de la seva exparella.

No hi ha diferències entre els percentatges de dones no migrades i migrades.

Altres tipus de violència freqüents són els que tenen a veure amb aïllament i control social i personal amb un 13%.

Com intentar que no es relacioni amb les seves amistats i familiars o controlar-la, voler saber que feia en cada moment.

Quan es parla de violències sofertes per part d'una parella o exparella, s'inclouen **violències indirectes o directes que puguin haver viscut** o estiguin vivint les filles i fills.

INDIQUEN QUE HI HAVIA MENORS PRESENTS EN EL MOMENT DE L'AGRESSIÓ.

33,4%
de les dones migrades.

31,0%
de les dones no migrades.

FREQÜÈNCIA EN LA PRESÈNCIA DE MENORS EN EL MOMENT DE L'AGRESSIÓ PER PART D'UNA EXPARELLA A LES DONES ENQUESTADES (%).

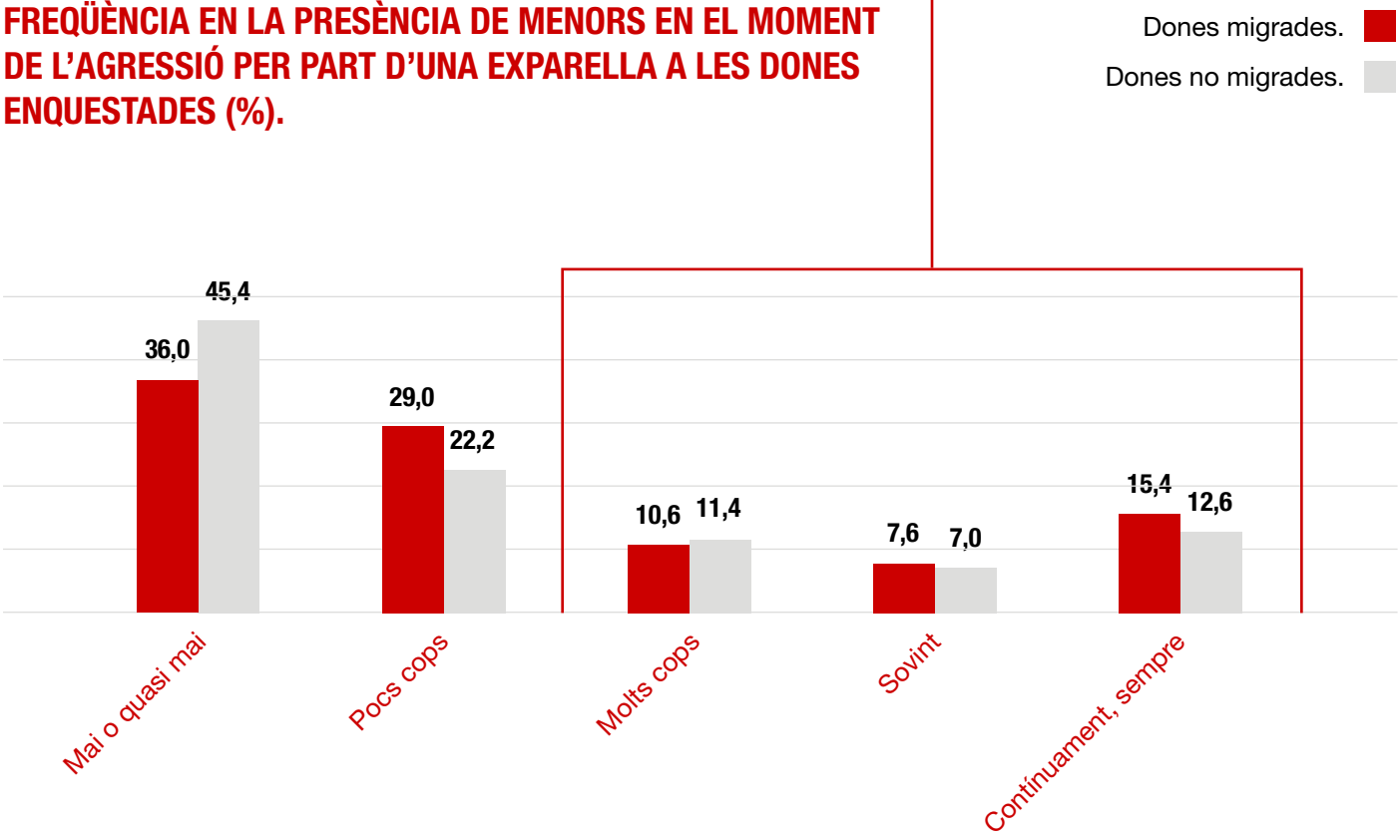

El 16,5% de les dones no migrades i el 9,5% de les migrades indica que hi ha hagut menors que han patit directament violència per part d'una exparella.

El 20,1% de les dones migrades reconeix estar patint algun tipus d'agressió per part de seva parella.

Front al 11,5% de les dones no migrades

De les quals, un 10,9% han patit l'agressió durant l'últim any.

Els tipus d'agressions més freqüents per part de la parella són similars a les que es donen amb exparelles

El que més es donen són agressions que tenen a veure amb ridiculitzar, insultar, fer-la sentir inferior i no valorar.

Però, de manera general, els percentatges d'agressions declarades per part d'una parella actual són superiors a les sofertes per part d'una exparella.

Les filles i fills de dones víctimes de violència masclista, també són víctimes d'aquesta violència.

Així s'indica en la Llei 5/2008, a laque inclou els menors com víctimes de la violència masclista en l'àmbit familiar.

Violència en l'àmbit familiar: consisteix en la violència física, sexual, psicològica o econòmica exercida contra les dones i les menors d'edat en el si de la família i perpetrada per membres de la mateixa família, en el marc de les relacions afectives i els lligams de l'entorn familiar.

Prop d'un 5% de les dones enquestades afirmen que les seves filles o fills han estat víctimes directes d'algun tipus d'agressió masclista.

XARXES DE SUPORT

Un dels factors de vulnerabilitat social per a dones migrades és no comptar amb una xarxa de suport de familiars i persones conegudes al país de destinació. Aquestes xarxes són fonamentals per evitar o contrarestar un dels mecanismes que utilitzen els agressors: el control i aïllament social.

En el cas de dones migrades, no tenir persones a les quals acudir a la recerca d'ajuda i suport poden accentuar i aprofundir situacions de violència masclista, que se sumin a altres desigualtats com són les derivades de la seva situació administrativa, econòmica i laboral.

En aquest apartat, mostrarem el resultat obtingut a partir d'aquelles preguntes incloses en l'enquesta que considerem que poden aportar més informació sobre les "xarxes" familiars i socials de les dones.

Aquestes preguntes es repeteixen en cada un dels blocs d'agressions viscudes tant en l'últim any com des dels 15 anys. Mostrarem una taula per cada un dels blocs: violència sexual (per part de no parella), violència per part d'exparella i parella i violència viscuda en la infància.

Hi ha diferències quant a la quantitat de dones que afirmen que hi havia persones presents **al moment de l'agressió sexual soferta.**

AGRESSIONS SEXUALS RECENTS.

HI HAVIA ALGÚ PRESENT

47,3%
de les dones migrades.

38,6%
de les dones no migrades.

VAN REBRE AJUDA D'ALGÚ

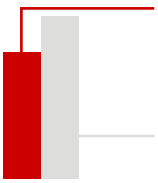

40,1%
de les dones migrades.

51,6%
de les dones no migrades.

AGRESSIONS SEXUALS EN ELS ÚLTIMS 15 ANYS.

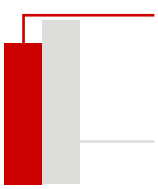

26,2%
de les dones migrades.

30,3%
de les dones no migrades.

Entorn del 75-80% de les dones, tant migrades com no migrades, afirmen haver parlat després amb algú del que els havia succeït.

Es mostra la informació sobre les xarxes amb les quals han pogut comptar dones que han patit o pateixen violència en el context de parella, en el que incloem a una parella anterior com a la parella actual.

Amb una diferència de gairebé 10 punts percentuals amb les no migrades.

Són les dones migrades les que menys comparteixen amb algú la violència viscuda amb una exparella[6].

No hi ha diferències entre dones migrades i no migrades

Les dones que pateixen violència per part de la seva parella actual són les que menys compten amb persones que saben el que passa i les que menys compten amb algú que les ajudi.

6 Per violència per part d'exparella o parella, es pregunta al mateix temps si "algú sabia si estava patint aquests fets" i "si li ho va explicar a algú mentre els patia". En violència per part de no parella aquesta pregunta està separada en dues preguntes.

No necessitava ajuda.

”

Un 14,9% de dones no migrades i un 10,5% de migrades afirmen que no necessitaven ajuda en relació amb la violència soferta per part de la parella actual.

No passa el mateix quan parlem d'agressions sexuals i exparella.

DONES QUE AFIRMEN NO NECESSITAR AJUDA EN RELACIÓ AMB LA VIOLÈNCIA SOFERTA PER PART DE LA PARELLA ACTUAL.

10,5%
de les dones migrades.

14,9%
de les dones no migrades.

SERVEIS D'ATENCIÓ I ASSISTÈNCIA

Els serveis públics per a l'atenció i assistència a dones víctimes de violència masclista són un recurs essencial per a les dones migrades. És fonamental, per tant, facilitar el coneixement i accés a aquests serveis per facilitar que les dones ho reconeguin i acudeixin a ells per sortir de situacions de violència masclista.

Aquests recursos compleixen una funció social fonamental que pot contrarestar la vulnerabilitat social resultants de la combinació de la seva situació com a dona migrada i patir violència masclista en qualsevol de les seves manifestacions.

Són recursos que connecten a les dones migrades amb altres serveis públics com són el servei d'ocupació, el sistema sanitari o recursos d'ajudes per a habitatge o ajudes de caràcter econòmic.

La Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral per a les dones en situacions de violència masclista

Article 53. Models d'intervenció i polítiques públiques.

1. El Govern ha de desenvolupar models d'intervenció integral en tot el territori de Catalunya a través d'una xarxa de serveis de qualitat en tots els àmbits, que sigui capaç de donar respostes adequades, àgils, properes i coordinades a les necessitats i processos de les dones que pateixen o han patit situacions de violència masclista, així com a les seves filles i fills quan siguin testimonis i víctimes d'aquestes situacions.

Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

IMPACTE PSICOLÒGIC

L'impacte psicològic d'una agressió sexual a la vida de les dones, mesurat per elles mateixes, aporta informació de valor **sobre les conseqüències emocionals i psicològiques de la violència patida.**

Som conscients que el context actual ha pogut afavorir el qual moltes dones que van sofrir una agressió sexual de l'home que fos en algun moment de la seva vida, hagin decidit compartir-ho ara.

És per això que, **en el cas de les agressions de caràcter sexual, hem inclòs la mesura de l'impacte d'aquelles agressions sofertes l'últim any i les sofertes des dels 15 anys.**

A l'enquesta es corresponen a les agressions perpetrades per un home que no és ni ha estat parella.

A escala general, són les dones migrades les que major impacte indiquen tenir, després d'haver patit una agressió sexual per part d'algú que no és la parella.

sigui l'últim any o des dels 15 anys.

Tant per dones migrades com per a no migrades.

L'impacte psicològic d'una agressió de caràcter sexual soferta en algun moment de la vida des dels 15 anys té un impacte més gran que les agressions sofertes en l'últim any.

Les dones, siguin migrades o nascudes a Espanya, gairebé no van en recerca de serveis d'atenció i ajuda quan pateixen una agressió sexual.

Per part d'un desconegut o conegut no parella,

MIGRADES	NO MIGRADES	
10,3%	9,4%	Teràpies i tractaments psicològics
4,6%	8%	Tractaments mèdics
1,5%	3,6%	Serveis d'informació destinats a dones víctimes de violències masclistes
3,1%	1,2%	Assistència legal
0%	1,7%	Ajuts de Serveis Socials

L'impacte psicològic d'haver patit algun tipus de violència per part d'una exparella, és, segons les dades, més gran que l'impacte autopercebut d'haver patit una agressió de caràcter sexual per part d'algú que no ha estat parella.

Seria interessant poder comprendre la distància que hi ha (de gairebé 2 punts percentuals) entre les mitjanes d'impacte psicològic entre exparella i parella en l'últim any, per conèixer també les conseqüències que té en l'àmbit personal i emocional la ruptura de la relació amb l'agressor.

Les mitjanes, però, per violències sofertes en el marc d'una parella actual si són similars a les d'haver patit violència sexual en l'últim any, amb puntuacions al voltant del 6-7.

Els recursos més utilitzats són el **tractament psicològic** (amb percentatges similars per a dones migrades i no migrades) i **l'assistència legal.**

MIGRADES	NO MIGRADES	
30,6%	36,8%	Teràpies i tractaments psicològics
38,4%	34,0%	Assistència legal
32,0%	26,5%	Tractaments mèdics
21,1%	21,7%	Serveis d'informació destinats a dones víctimes de violències masclistes
26,3%	20,4%	Ajuts de Serveis Socials

Si parlem de les dones que pateixen algun tipus de violència per part de la parella actual, torna a disminuir la recerca d'ajuda i assistència.

Els percentatges s'acosten més als de les dones que han patit algun tipus d'agressió sexual que als de les dones que han patit violència per part d'una exparella.

MIGRADES	NO MIGRADES	
10,2%	19,1%	Teràpies i tractaments psicològics
5,3%	6,4%	Tractaments mèdics
14,4%	15,8%	Serveis d'informació destinats a dones víctimes de violències masclistes
7,6%	3,4%	Assistència legal
6,6%	3,5%	Ajuts de Serveis Socials

DENÚNCIA

Abans de començar aquest apartat, és necessari fer dos aclariments:

1

Són molt poques les dones que indiquen que han denunciat qualsevol tipus d'agressió que hagin patit, segons el contestat en aquesta enquesta. Això impacta directament en la mostra amb què comptem per a les anàlisis, pel que no es poden mostrar dades per a tots els tipus de violència que es mesuren en l'enquesta.

2

Les dones que han denunciat qualsevol tipus de violència masclista que hagin viscut, ho han fet, segons l'enquesta, perquè prèviament ho han considerat un "fet delictiu[1]". És a dir, no hi ha cap dona en l'enquesta que hagi respost que no considerava un fet delictiu el que li havia succeït, que després indiqués que havia denunciat l'agressió.

1 Veure pregunta d'enquesta "¿Ho va considerar un fet delictiu?", Què precedeix a la pregunta de si va denunciar en tots els blocs.

Les dones migrades veuen tant l'agressió sexual, la violència per part de l'exparella i la violència per part de la parella actual com un fet delictiu en major mesura que les dones no migrades.

Tant per a qualsevol tipus d'agressió soferta en l'últim any com per agressions sofertes des dels 15 anys.

DONES ENQUESTADES QUE NO HO CONSIDEREN UN FET DELICTIU:

L'AGRESSIÓ SEXUAL

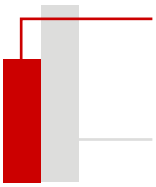

32,6%
de les dones migrades.

46,8%
de les dones no migrades.

Una diferència de més de 15 punts percentuals.

LA VIOLÈNCIA PER PART DE L'EXPARELLA

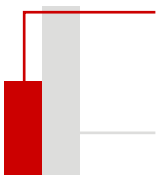

24,8%
de les dones migrades.

44,6%
de les dones no migrades.

LA VIOLÈNCIA PER PART DE LA PARELLA

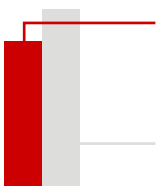

61,2%
de les dones migrades.

74,5%
de les dones no migrades.

Les dones migrades denuncien en major mesura que les dones no migrades per a tots els tipus de violència[8].

Tant per agressions sofertes en l'últim any com per agressions sofertes des dels 15 anys.

Les agressions sexuals viscudes durant l'últim any són les que menys es denuncien.

Les dones enquestades denuncien més a les exparelles que parelles actuals o no parelles.

DONES QUE DENUNCIEN LES AGRESSIONS SEXUALS:

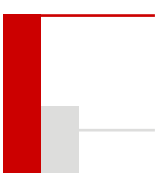

6,7%
de les dones migrades

2,8%
de les dones no migrades

8 Per calcular les denúncies, s'han unit les respostes de "Sí, ho va denunciar personalment" i "Sí, ho va denunciar una altra persona".

Les víctimes i supervivents de violència sexual tenen dret a rebre una atenció immediata i de qualitat, a curt i llarg termini, com a part del seu procés de reparació. Per tot això, l'especialització en violència sexual des d'un enfocament de gènere i drets humans és imprescindible, al contemplar-se no només com una obligació dels operadors públics, adreçada a garantir els drets de les víctimes, sinó també per protegir-les en cas d'haver patit qualsevol forma de violència sexual.

A la inversa, la manca d'especialització implica la reproducció de mites i estereotips de gènere, el qüestionament reiterat de la víctima, la deficient resposta especialitzada i la no derivació als recursos i institucions pertinents, etc. Això pot comportar la victimització secundària, l'augment del patiment de les víctimes o el debilitament de la seva confiança en les institucions i agents estatals.

"YA ES HORA DE QUE ME CREAS", INVESTIGACIÓ REALITZADA PER AMNISTÍA INTERNACIONAL, 2018.

Motius de no denúncia d'una agressió sexual:

Tant per a dones migrades com no migrades.

1 **Per no percebre'ls com a comportaments a denunciar o que fossin delictius.**

2 **Per la dificultat de recaptar proves o no tenir proves del comportament delictiu.**

3 **Per sentiments de culpa, vergonya o bloqueig emocional.**

Motius de no denúncia per violència per part de l'exparella.

1 Per no percebre'ls com a comportaments a denunciar o que fossin delictius.

2 Per la dificultat de recaptar proves o no tenir proves del comportament delictiu.

3 Per por de més violència, a més agressions.

Per dones migrades.

Dones amb discapacitat

La nostra societat actual segueix sense adaptar adequadament les seves estructures (Socials, laborals, urbanístiques, etc.) per facilitar la integració de les persones que tenen algun tipus de discapacitat. Això impacta directament a la limitació d'agència, mobilitat i autonomia d'aquestes persones perquè són mancances que afecten la integració social quotidiana. En el cas de les dones amb discapacitat, és fonamental conèixer com aquestes dificultats interaccionen amb patir algun tipus de violència masclista.

Per aquest motiu, cal incorporar la perspectiva interseccional quan es realitzen estudis sobre violència masclista des d'una mirada diversa i inclusiva.

> *En el cas de les dones amb discapacitat, la vulnerabilitat més gran associada a patir violència de gènere es vincula a una major desigualtat de partida pel fet mateix de la discapacitat.*
>
> "Informe sobre violencia de género hacia las mujeres con discapacidad" a partir de la Macroencuesta 2015, FUNDACIÓN CERMI MUJERES.

A l' EVMC 2016, la discapacitat s'ha identificat a partir de dues preguntes incloses dins l'apartat "Característiques personals":

1 Tenen reconegut amb un certificat el grau de **discapacitat igual o superior a l'33%.**

2 Creuen tenir "algun tipus de discapacitat física o psíquica que les limiti de forma important"[1]

Més enllà d'aquestes dades, no comptem amb informació sobre les característiques de la pròpia discapacitat.

Com ara el grau de dependència en general, la dependència que pogués tenir d'altres persones o recursos d'assistència, si reben ajudes de caràcter públic o com és l'impacte que té la discapacitat en el seu dia a dia.

1 Hem mantingut el criteri d'agrupació de l'anàlisi realitzada en 2017, en el qual es van incloure com a dones amb discapacitat a aquelles que deien "sí" en alguna d'aquestes dues preguntes.

QUI SÓN

El que ens proposem en aquest apartat és oferir informació amb la qual puguem conèixer quins elements relacionats amb violències de gènere i sexuals són diferents i quins no ho són, en funció de si parlem de dones amb discapacitat o sense discapacitat.

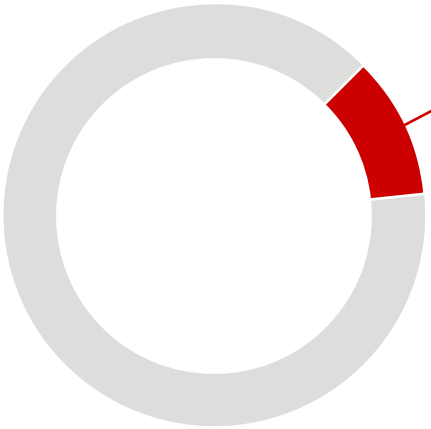

14,4%

de les dones enquestades tenen discapacitat.

TENEN PARELLA MASCULINA

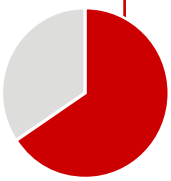

68,8%
de les dones amb discapacitat.

CONVIUEN AMB LA SEVA PARELLA

96,4%
de les dones amb discapacitat.

TENEN FILLES O FILLS

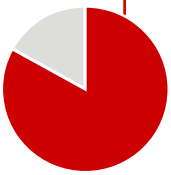

83,1%
de les dones amb discapacitat.

TENEN FILLES O FILLS CONVIVINT A LA LLAR

43,8%
de les dones amb discapacitat que tenen filles o fills dels quals:

33,2%
són dones amb filles o fills menors d'edat.

El 83,3% són dones casades.

La situació laboral d'una mica més de la meitat de les dones que han indicat tenir algun tipus de discapacitat (52,6%) és la de **jubilada o estar cobrant una pensió.**

Si sumem aquelles dones amb discapacitat que estan treballant **a temps complet i a temps parcial, obtenim a un 23%** de la mostra en aquesta situació. Un 12,9% d'aquest grup indica estar treballant a la llar de forma no remunerada.

DISTRIBUCIÓ DE LES DONES AMB DISCAPACITAT SEGONS SITUACIÓ LABORAL (%)

Per a aquelles dones que indiquen no tenir una feina en el moment en el qual es va realitzar l'enquesta, però sí que l'havien tingut anteriorment, aquestes són les **raons per les quals ja no es trobaven treballant de forma remunerada:**

Un 41,8% de les dones amb discapacitat, fet que suposa pràcticament la meitat d'aquest grup, va deixar de treballar per "Incapacitat mèdica".

RAONS PER LES QUALS JA NO ES TROBAVEN TREBALLANT (%)

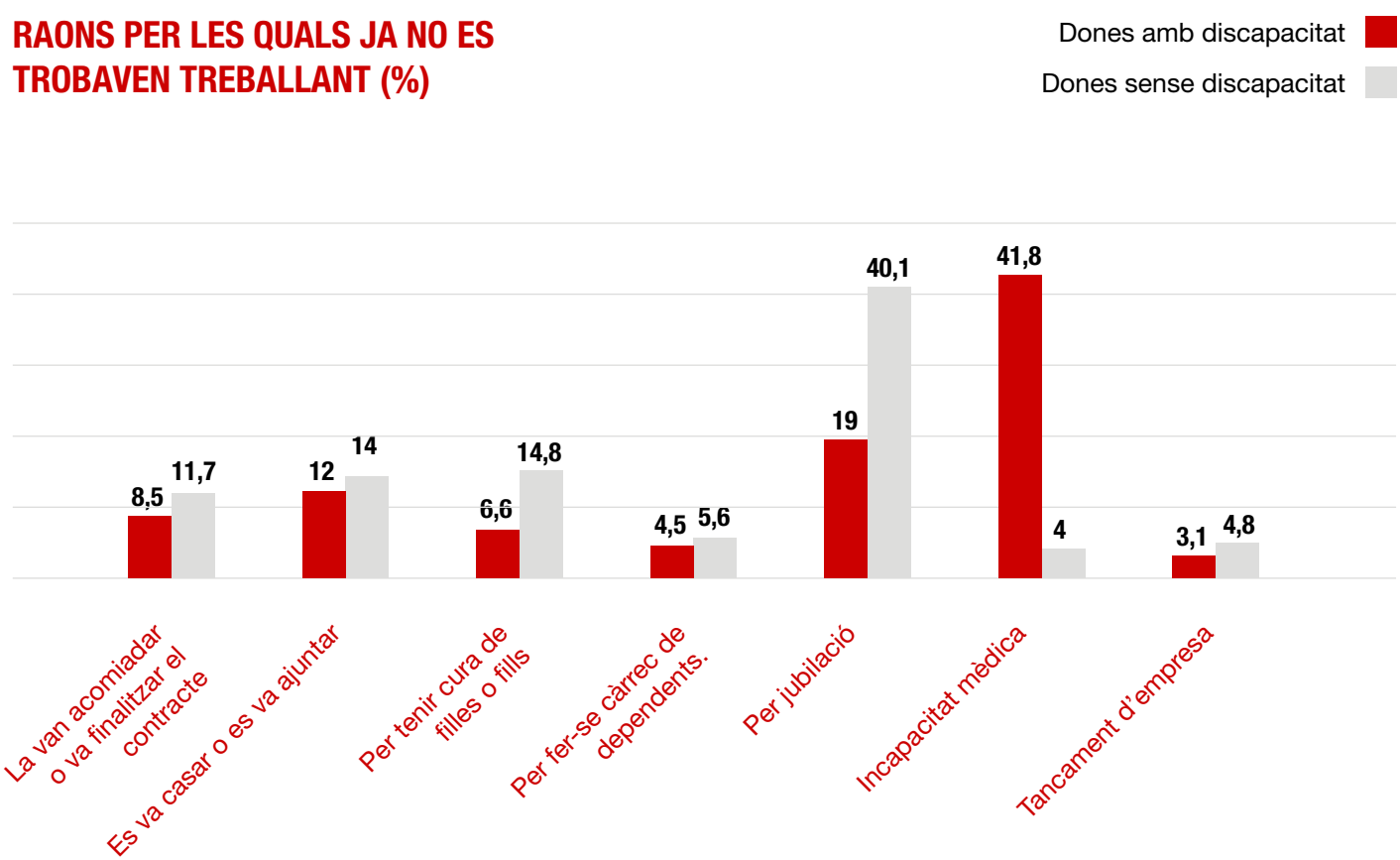

El 6,6% de dones amb discapacitat abandona el mercat laboral per cuidar filles i fills i el 4,5% ho fa per cuidar persones dependents.

VIOLÈNCIES

En aquest apartat es mostraran les dades de les violències viscudes, especificant de nou, com és aquesta informació per al conjunt de les dones amb discapacitat.

Les violències es classifiquen de la següent manera:

1. **Violència per part d'un desconegut o no parella.**
2. **Violència per part de l'exparella.**
3. **Violència per part de la parella actual.**

No són pocs els estudis i declaracions d'institucions prestigioses que comencen a reconèixer que les dones i nenes amb discapacitat estan exposades a una situació d'especial vulnerabilitat davant la violència i abús perpetrats contra elles. Fins i tot, sembla haver-se arribat al consens que aquests actes solen produir-se de maneres particulars, a conseqüència de la interacció de dos factors claus, el gènere i la discapacitat, que habitualment no han estat considerats ni per les polítiques en matèria de violència contra la dona, ni tampoc per les dedicades a les qüestions de discapacitat.

També es pot dir que des dels encara escassos estudis i investigacions sobre aquest tema, generalment provinents d'Europa, Amèrica de Nord o Austràlia, s'assenyala que més de la meitat de les dones amb discapacitat han patit abusos físics, en comparació amb la tercera part de les dones sense ella; o que un 40% de les dones amb discapacitat pateix o ha patit alguna forma de violència, com assenyala el Consell d'Europa.

DONA, DISCAPACITAT I VIOLÈNCIA. CONSELL GENERAL DEL PODER JUDICIAL, 2013.

Amb prou feines hi ha diferències entre dones que tenen algun tipus de discapacitat i dones que no, pel que fa a haver patit algun tipus de violència masclista des dels 15 anys o en l'últim any.

Amb una diferència d'un 8%:
El 58% de dones amb discapacitat i el 50% la resta de dones de l'enquesta.

Un 41,1% de dones amb discapacitat han patit algun tipus de violència masclista per part de la seva exparella o la seva parella actual, en comparació amb un 33,4% de dones sense discapacitat.

El 33,1% de les dones amb discapacitat indiquen haver sofert algun tipus de violència sexual per part d'un desconegut o conegut no parella.

30% per dones sense discapacitat.

TIPUS DE VIOLÈNCIA SEXUAL SOFERTA PER LES DONES AMB DISCAPACITAT (%)

El 4% de les dones amb discapacitat indiquen que els hi han realitzat fregaments o tocaments de caràcter sexual amb amenaces, intimidació o violència física.

El 51,3% de les dones amb discapacitat indiquen haver viscut algun tipus d'agressió per part d'una exparella.

dones amb discapacitat

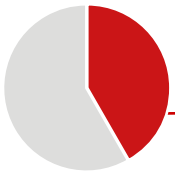

41,8%

dones sense discapacitat

Gairebé 10 punts percentuals menys que les dones amb discapacitat

El tipus d'agressió més freqüent en dones amb discapacitat es correspon a comportaments d'infravaloració i maltractament psicològic.

En el context d'una parella

Com és "ridiculitzar, insultar, fer-les sentir inferiors i no valorar-les".

El 28,5% de controlar-la, saber el que feia en cada moment

El 25,7% d'intentar que no es relacionés amb amistats i família.

El segon i tercer tipus de violència que més han sofert aquest grup de dones són els que tenen a veure amb el control social i l'aïllament.

21,8% de dones amb discapacitat indiquen que la seva exparella les amenaçava fins a espantar-les.

El 16% afirma que l'exparella l'obligava a tenir relacions sexuals.

de les dones que afirmen haver sofert violència per part de la seva exparella.

VIOLÈNCIES QUE IMPLIQUEN A LES FILLES I FILLS

14,9%
han sofert amenaces per la seva exparella de no pagar la manutenció de les i els menors.

6,3%
han estat amenaçades per la seva exparella amb prendre'ls les filles o fills o fer-los mal.

3,7%
indiquen que la seva exparella s'ha endut a les seves filles o fills sense el seu permís.

Pel que fa a la presència de menors en situacions de violència per part d'exparelles, es troba una diferència de gairebé 20 punts percentuals entre dones amb discapacitat i la resta de dones.

INDIQUEN QUE HI HAVIA MENORS PRESENTS EN EL MOMENT DE L'AGRESSIÓ

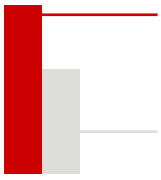

53,4%
de les dones amb discapacitat.

33,3%
de les dones sense discapacitat.

El 19,5% de les dones amb discapacitat han sofert violència per part de la seva parella actual.

Superen a les dones sense discapacitat gairebé en 8 punts percentuals.

Gairebé el 10% de dones d'aquest grup diuen haver sofert algun tipus d'agressió per part d'una parella actual en l'últim any.

En general, trobem percentatges molt alts a gairebé tots els tipus de violència masclista per aquelles dones amb discapacitat que han indicat estar sofrint alguna agressió d'aquest tipus.

TIPUS DE VIOLÈNCIA SOFERTA PER LES DONES AMB DISCAPACITAT PER PART DE LA SEVA PARELLA ACTUAL (%)

Professionals que intervenen amb dones amb discapacitat han traslladat els obstacles afegits que sofreixen les dones amb discapacitat davant la falta d'adaptació i alternatives que ofereixen les institucions públiques crucials per a la protecció dels seus drets, com són les instal·lacions judicials, sanitàries o assistencials, davant les necessitats específiques que presenten aquestes dones quan sofreixen algún tipus de violència sexual, en molts casos agreujada perquè els agressors són persones properes a elles, com els seus cuidadors o parelles.

"YA ES HORA DE QUE ME CREAS", INVESTIGACIÓ REALITZADA PER AMNISTÍA INTERNACIONAL

XARXES DE SUPORT

Per a les dones amb discapacitat és molt important comptar amb una xarxa de suport, sobre tot per aquelles que es troben amb dificultats per realitzar activitats quotidianes. No obstant això, aquestes dificultats poden donar lloc a situacions de vulnerabilitat social i personal amb les persones que els hi presten cures i/o assistència, sobre tot quan són els mateixos agressors els que pertanyen a aquesta xarxa de persones properes.

A continuació, mostrem **informació sobre l'entorn** de les dones amb discapacitat que han dit haver patit algun tipus de violència sexual o masclista.

HI HAVIA ALGÚ PRESENT

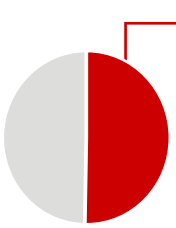

50,5%
de les dones amb discapacitat

VAN REBRE AJUDA D'ALGÚ

56%
de les dones amb discapacitat

El 71,5% d'aquestes dones va compartir la violència patida amb alguna persona després de què succeís.

Les dones amb discapacitat expliquen menys les agressions patides per part d'un desconegut o no parella que les patides per part de la seva exparella.

71,5%
de les dones amb discapacitat per el cas de violència sexual.

80,3%
de dones amb discapacitat per el cas de violència per part de l'exparella.

Només el 21,8% de dones que pateixen violència masclista a la parella han rebut ajuda per part de persones que coneixen la seva situació.

amb discapacitat

SERVEIS D'ATENCIÓ I ASSISTÈNCIA

Els serveis d'atenció i assistència tenen un repte encara major a l'hora de facilitar el coneixemet i l'accés a dones amb discapacitat. Sobretot, per aquelles que veuen limitades la seva autonomia i llibertat de moviment. Són elles les que més barreres de tota classe poden trobar per acudir a aquest tipus de serveis en situacions de violència masclista.

> *A la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat es reconeix que les dones i les nenes amb discapacitat solen estar més exposades a un major risc, dins i fora de la llar, de violència, lesions o assetjament, abandonament o tracte negligent, maltractaments o explotació.*
>
> LES DONES I NENES AMB DISCAPACITAT, NACIONS UNIDES, PERSONES AMB DISCAPACITAT, DEPARTAMENT D'ASSUMPTES ECONÒMICS I SOCIALS.

El tractament psicològic és el servei al qual més acudeixen les dones amb discapacitat, independentment del tipus de violència que poden haver patit.

Són les dones que han patit algun tipus d'agressió per part d'una **exparella les que més utilitzen qual sevo**l dels recursos per els quals es pregunta a l'enquesta.

Les dones que menys acudeixen a serveis com tractaments mèdics, assistència legal o ajuda de serveis socials, són les que han patit algun tipus de violència sexual.

VIOLÈNCIA SEXUAL	EXPARELLA	PARELLA ACTUAL	
44,1%	52,0%	35,7%	Teràpies i tractaments psicològics
36,0%	57,0%	31,5%	Tractaments mèdics
11,0%	40,8%	9,0%	Assistència legal
7,6%	36,5%	5,3%	Ajudes de Serveis socials
0,0%	14,6%	5,8%	Serveis d'informació destinats a dones víctimes

Cap dona de les que han patit una agressió de caràcter sexual diu haver acudit a serveis d'informació a dones o d'atenció a víctimes.

Si els serveis d'atenció i assistència són un recurs fonamental per a contrarestrar la vulnerabilitat social de les dones migrades i també de dones amb discapacitat, és necessari revisar com s'estan donant a conèixer aquests serveis, a la llum de les dades que aquí es mostren.

El coneixement no només de l'existència dels serveis, sinó del seu funcionament i utilitat és clau per a les dones en general, però especialment, per aquelles dones a les quals a una situació de violència masclista se'ls hi suma altres variables com és tenir una situació administrativa irregular al país de destí, o una discapacitat que limiti la seva autonomia personal.

Dones per rang d'edat

> *Podríem suposar que les experiències que les dones grans han tingut al llarg de la seva vida -o, per aquesta enquesta, des de que tenien 15 anys- haurien de superar les que han tingut dones més joves simplement perquè, al llarg dels anys, les dones grans han acumulat més experiències, incloent aquelles que tenen a veure amb violències. Però no és així.*
>
> VIOLÈNCIA DE GÈNERE CONTRA LES DONES: UNA ENQUESTA A ESCALA DE LA UE.

Cada cop coneixem més sobre com viuen les dones a qualsevol part del món, gràcies als estudis i investigacions que es realitzen. També els mitjans de comunicació, organismes nacionals i internacionals, organitzacions i moviments feministes ajuden a compartir i difondre històries, reptes assolits i objectius per aconseguir que tenen a les dones com a promotores i protagonistes.

Cada cop més, reconeixem la diversitat que existeix entre les dones.

A la vegada, també reconeixem aquells factors que són comuns entre totes elles i que són independents del lloc d'origen, del nivell educatiu o de l'edat.

Alguns d'aquests factors tenen a veure amb **situacions vitals compartides** com són les derivades de la salut sexual i reproductiva. Altres factors comuns són **aquells derivats de la violència masclista estructural** que totes les dones experimenten al llarg de la seva vida, en major o menor mesura, pel fet de ser dones.

En aquest capítol oferim una **foto general per edat de com són les dones que han participat en l'EVMC, quin tipus de violències han viscut i com han reaccionat davant d'aquestes.**

La distribució per edat de la mostra es correspon a la distribució d'edat que tenen les dones residents a Catalunya[1]. Inicialment comencem per agrupar a les dones pels trams d'edat que s'utilitzen en totes les estadístiques oficials d'organismes com l'INE o Idescat. Posteriorment, vam establir tres grans grups de dones **'joves', 'mitjana edat' i 'grans'.**

Per comptar amb suficient mostra de la qual extreure informació representativa.

GRUP D'EDAT	TRAMS D'EDAT[2]	% DE DONES
Joves	15-19 años	4,8%
	20-24 años	5,9%
	25-29 años	5,6%
	30-34 años	6,8%
Mitjana edat	35-44 años	19,7%
	45-59 años	25,0%
Grans	60-70 años	18,3%
	> 70 años	14,0%

1. Per sexe i edat quinquennal 2016. Idescat, a partir del Padró continu de l'INE.
2. Els trams aquí mostrats també s'han agrupat pel que són menys que els trams quinquennals que utilitza l'INE o Idescat.

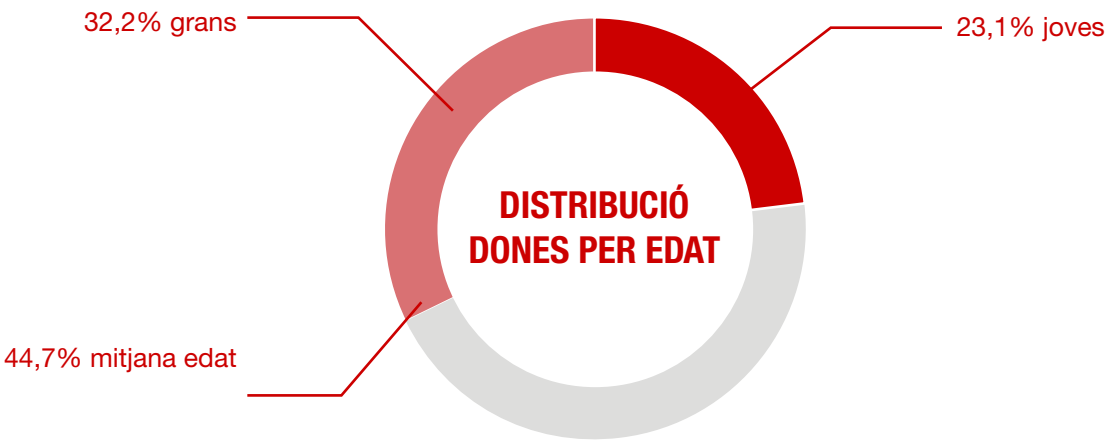

veiem una tendència a l'alça segons augmenta l'edat.

TENEN PARELLA MASCULINA

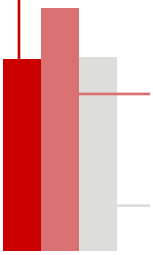

63,4%
de les dones joves

80,2%
de les dones de mitjana edat

64%
de les dones grans

VIUEN AMB LA SEVA PARELLA

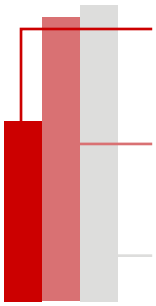

59,6%
de les dones joves

93,8%
de les dones de mitjana edat

97,9%
de les dones grans

ESTAN CASADES

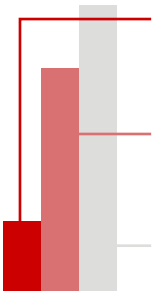

23,1%
de les dones joves

73,6%
de les dones de mitjana edat

94,4%
de les dones grans

i un 22,1% de dones de mitjana edat que conviuen sense unió legal

Només un 4,3% diuen estar convivint amb una parella amb la qual no està unida legalment.

TENEN FILLES O FILLS

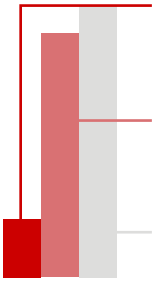

19,2%
de les dones joves

80,6%
de les dones de mitjana edat

90,1%
de les dones grans

TENEN FILLES O FILLS CONVIVINT A LA LLAR

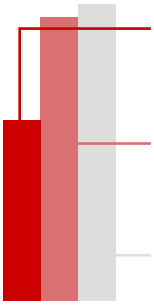

95,7%
de les dones joves

86,1%
de les dones de mitjana edat

24,8%
de les dones grans

Per saber la seva situació personal, seria interessant explorar el perquè d'aquesta dada. Per exemple, podrien tenir filles/s amb discapacitat dependents de les seves cures

DISTRIBUCIÓ DE LES DONES ENQUESTADES PER SITUACIÓ LABORAL (%)

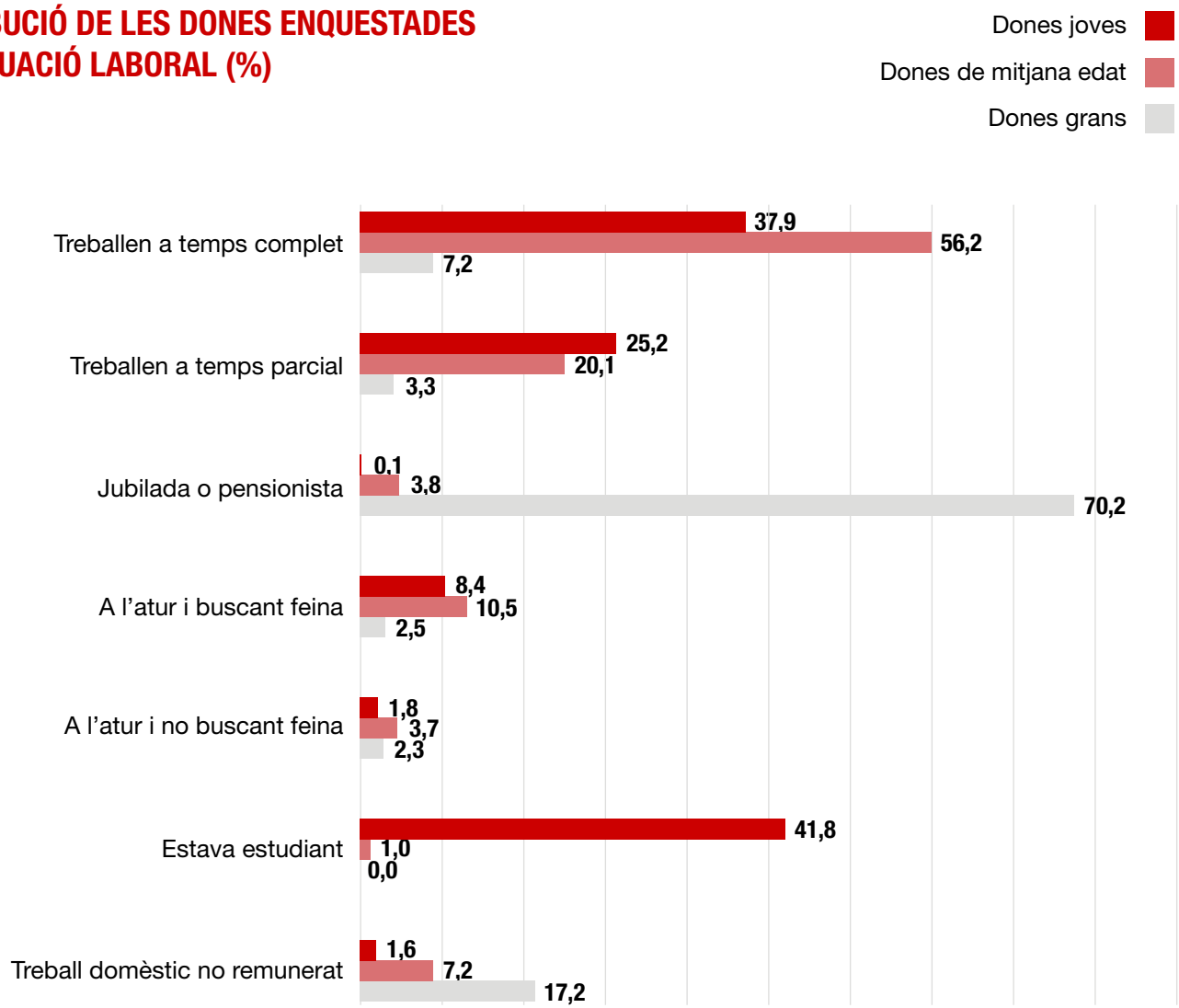

El 72,7% de les dones de mitjana edat tenen feines indefinides.

la meitat del grup

Les dones joves es divideixen entre contractes indefinits i un 40% que indica tenir un contracte de caràcter temporal .

Són les dones majors les que semblen tenir la presència més alta en el grup de les treballadores autònomes.

ES CONSIDEREN IDENPENDENTS ECONÒMICAMENT

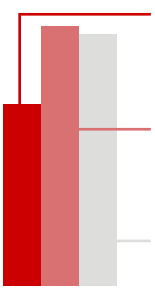

60,0%
de les dones joves

85,8%
de les dones de mitjana edat

83,2%
de les dones grans

Entre les joves hi haurà moltes que encara dependran dels ingressos de la seva família, però podria ser interessant contrastar aquesta assumpció i recollir més informació sobre el perfil de les persones de les quals depenen econòmicament les dones en funció de l'edat.

VIOLÈNCIES

En aquest apartat és mostraran les dades de les violències viscudes, especificant de nou, com es aquesta informació per les dones en funció del seu rang d'edat.

Les violències es classifiquen de la següent manera:

1 **Violència per part d'un desconegut o no parella.**

2 **Violència per part de l'exparella.**

3 **Violència per part de la parella actual.**

Per conèixer la prevalença de la violència masclista al llarg de la vida de les dones, és necessari obtenir informació sobre les violències patides en diferents moments i edats.

Prevalença de violència masclista: volum i impacte que té a les vides de les dones i, per tant, a la societat en general, la violència masclista en les seves diferents manifestacions.

Aquesta diferència es manté quan eliminem de l'anàlisi la violència tipificada com 'comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes'.

Són les joves les que més han indicat haver patit algun tipus de violència des dels 15 anys o l'últim any.

En general, són les dones grans les que menys diuen haver patit algun tipus d'agressió masclista al llarg de la seva vida.

La diferència amb les joves és de gairebé un 30% en el cas de violències viscudes des dels 15 anys.

Podem establir la hipòtesi que les diferències generacionals influeixen a l'hora de compartir en una enquesta les violències que han viscut les dones.

Les dones grans han viscut, com joves, un context molt diferent de l'actual, en el que existeix un marc legal amb mesures específiques contra la violència masclista a escala nacional i regional i un discurs social cada cop més constructiu i acceptat sobre el feminisme com moviment que demanda la igualtat de gènere.

Tot i això, el 45% de les dones grans han dit que han patit algun tipus de violència des dels 15 anys.

El 36% sense comptar 'comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes'.

Gairebé la meitat de les dones grans enquestades.

El 35% de les dones joves han patit algun tipus de violència masclista durant l'últim any.

Aquest percentatge es manté si només comptem aquells tipus d'agressions que no són 'comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes'.

Aquestes diferències entre dones joves, que mostren percentatges més alts que les dones de mitjana edat i les dones grans, es repeteixen per cada tipus de violència mesurada a l'enquesta.

HAN PATIT ALGUN TIPUS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA PER PART DE NO PARELLA DES DELS 15 ANYS

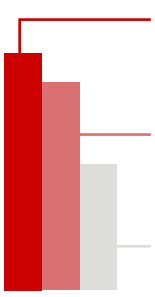

62,7%
de les dones joves

55,0%
de les dones de mitjana edat

33,3%
de les dones grans

HAN PATIT ALGUN TIPUS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA PER PART DE NO PARELLA DES DELS 15 ANYS

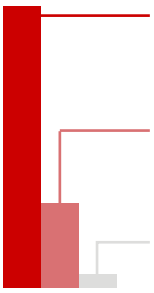

29,6%
de les dones joves

8,9%
de les dones de mitjana edat

1,4%
de les dones grans

El 30% ha patit violència de caràcter sexual durant l'últim any.

El 63% de les joves ha patit algun tipus d'agressió per part d'un desconegut o no parella des dels 15 anys.

HAN PATIT ALGUN TIPUS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA PER PART DE LA SEVA EXPARELLA DES DELS 15 ANYS

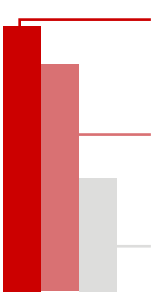

35,1%
de les dones joves

30,0%
de les dones de mitjana edat

15,0%
de les dones grans

HAN PATIT ALGUN TIPUS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA PER PART DE LA SEVA EXPARELLA EN L'ÚLTIM ANY

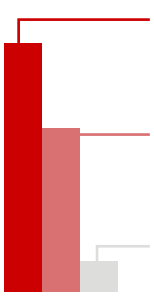

8,2%
de les dones joves

5,4%
de les dones de mitjana edat

1,0%
de les dones grans

Els percentatges de dones joves i dones de mitjana edat s'apropen quan es pregunta per violència per part de l'exparella.

HAN PATIT ALGUN TIPUS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA PER PART DE LA SEVA PARELLA ACTUAL DES DELS 15 ANYS

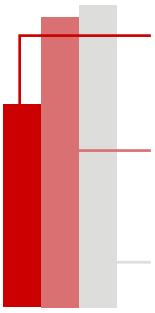

6,7%
de les dones joves

9,6%
de les dones de mitjana edat

10%
de les dones grans

HAN PATIT ALGUN TIPUS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA PER PART DE LA SEVA PARELLA ACTUAL A L'ÚLTIM ANY

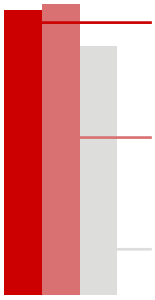

4,7%
de les dones joves

4,8%
de les dones de mitjana edat

4,1%
de les dones grans

Els percentatges de dones que viuen situacions de violència masclista amb una parella actual es redueixen, generalment, per a tots els rangs d'edat.

Les dones joves diuen haver viscut alguna agressió abans dels 15 a anys en un 28,5% i les dones de mitjana edat en un 30%.

El percentatge és similar si eliminem el tipus d'agressió de 'comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes'.

DONES QUE AFIRMEN HAVER PATIT ALGUN TIPUS DE VIOLÈNCIA QUAN EREN NENES

17,4%
de les dones joves

15%
de les dones de mitjana edat

8,5%
de les dones grans

El 17,4% de les joves, el 15% de les dones de mitjana edat i el 18,4% de les dones grans han patit algun tipus de violència quan eren nenes.

XARXES DE SUPORT I SERVEIS D'ATENCIÓ I ASSISTÈNCIA

Analitzats els percentatges de dones per rang d'edat que han acudit a algun tipus de recurs o servei en funció del tipus de violència patida.

Aquí es mostra la informació d'agressions patides des dels 15 anys per cada tipus de violència.

L'edat no sembla ser un element que diferenciï a les dones quan decideixen compartir amb algú haver patit una agressió per part d'un home que no és ni ha sigut la seva parella.

Com es pregunta per una agressió que hagin patit des dels 15 anys, **no podem conèixer el temps transcorregut d'ençà que ha passat fins que les dones decideixen explicar-ho a algú** del seu entorn.

En general, els percentatges de dones que han acudit a algun d'aquests recursos són molt baixos. Només un supera el 10%.

Són les dones de mitjana edat les que més han utilitzat tractament psicològic i les que més han acudit al metge.

El volum de dones que comparteixen la violència patida per part d'una exparella és menor que el de dones que han viscut violència per part d'una no parella.

independentment de l'edat.

VAN EXPLICAR LA VIOLÈNCIA VISCUDA PER PART D'UNA EXPARELLA

67,1%
de les dones joves

77,3%
de les dones de mitjana edat

64,6%
de les dones grans

Són les dones de mitjana edat les que més indiquen haver explicat a algú la violència viscuda per part d'una exparella.

Els serveis socials i els serveis d'informació a dones o d'atenció a víctimes són els menys utilitzats, en general, per totes les dones.

Són les dones grans les que més han fet ús de serveis de tractament psicològic, mèdic i/o assistència legal.

Els percentatges de serveis utilitzats per dones que han indicat haver patit algun tipus d'agressió per part de la seva parella actual, són similars.

Les dones de mitjana edat tornen a ser les que més acudeixen a serveis socials o d'informació i atenció a les dones i/o víctimes.

De nou, són les dones de mitjana edat i, sobretot, les dones grans, les que més ús fan dels recursos psicològics, mèdics i legals.

Les dones joves que han patit violència per part de la seva parella, són les que menys utilitzen qualsevol mena d'assistència psicològica, mèdica o legal.

Són també les que menys acudeixen a recursos públics.

Els serveis d'atenció i assistència no només són importants per la labor que poden fer en la recuperació i reparació a dones que hagin patit violència masclista.

També tenen utilitat com a eina de recollida d'informació directa que pugui utilitzar-se per mesurar l'abast i l'impacte de la violència masclista en les dones i a la societat en general i poder dissenyar actuacions adequades a les necessitats i característiques de totes les dones.

> *Però realment no sabem la magnitud de la violència contra les dones als països de la UE. Les xifres oficials revelen una petita part de la radiografia real perquè són moltes les que no acudeixen a les institucions.*
>
> ENTREVISTA A VIRGINIJA LANGBAKK DIRECTORA DE L'INSTITUT EUROPEU DE LA IGUALTAT DE GÈNERE, AL PAÍS, PER MARÍA R. SAHUQUILLO NOVEMBRE 2017.

6 AGRESSORS COM SÓN

- EXPARELLES
- PARELLES ACTUALS
- DESCONEGUTS O CONEGUTS NO PARELLA
- AGRESSORS DURANT LA INFÀNCIA

VEURE ÍNDEX

Una de les qüestions que ha suscitat gran interès des del camp aplicat i des de la investigació ha sigut la possibilitat de determinar diferents tipus de maltractadors. Partint del fet de la no existència d'un perfil únic i determinat de maltractador, alguns autors han intentat delimitar les categories més representatives en les que es poden englobar la major part dels homes que exerceixen violència envers la parella.

En aquest capítol mostrem la informació sobre els agressors als quals han fet referència les dones enquestades a cada un dels blocs de l'enquesta, segons el grau de relació que tinguin amb ells.

no parella, exparella, parella.

El que mostrem a continuació és una anàlisi sobre els comportaments dels agressors en el context de parella i exparella que serveix per desmuntar les creences que tracten de justificar la conducta dels agressors a partir del consum d'alcohol i altres substàncies o alteracions de tipus psicològic.

Les dades que hem extret confirmen el que ja s'indica en documents institucionals com els elaborats per Institucions Penitenciàries:

No existeix un perfil únic i determinat de maltractador i no pot ser definit a partir de comportaments com els analitzats aquí.

VIOLÈNCIA DE CARÀCTER SEXUAL

La informació que es mostra amb el perfil d'agressors, i que és també d'utilitat per desmuntar mites, està analitzada en funció del grau de relació amb aquelles dones que prèviament han indicat haver sofert algun tipus d'agressió d'aquest tipus.

VIOLÈNCIA A LA INFÀNCIA

En aquest capítol incloem també el perfil d'agressors de les dones que han patit algun tipus de violència masclista a la infància.

Tant per violència sexual com violència a la infància s'ha inclòs l'anàlisi de la pregunta de si l'agressió patida ha estat perpetrada per un home sol o més d'un. D'aquesta forma, **connectem amb un tema que està d'actualitat a l'agenda social d'actuacions contra la violència sexual, que és el cas de les agressions sexuals grupals.**

Exparelles

13% quan ja no estaven junts i 6,3% en el procés de separació.

Que han patit algú tipus de violència per part d'una parella.

Gairebé el 80% del total de dones afirmen que les agressions es van produir durant la relació de parella.

El 55% de les dones en situació de violència per part d'una exparella, diu que l'agressor mai abusava de l'alcohol, drogues o medicaments.

CONSUM D'ALCOHOL, DROGUES O MEDICAMENTS PER PART DE L'EXPARELLA (%)

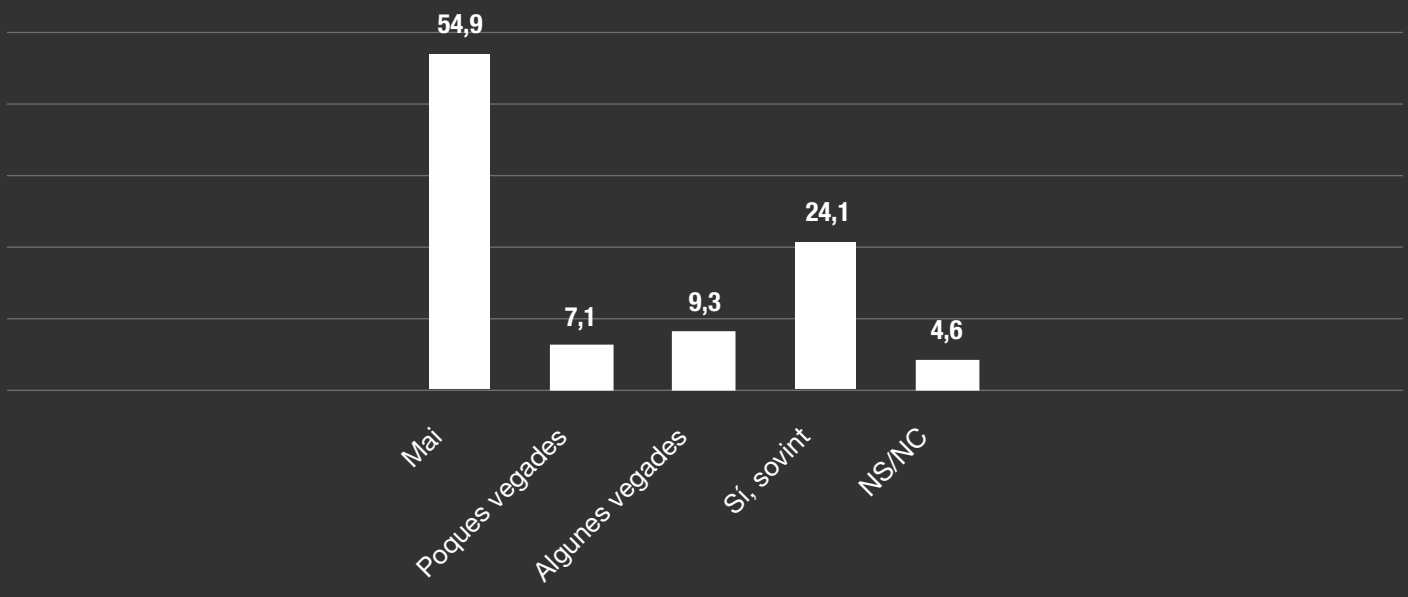

El 62% de les dones diuen que la seva exparella no era violent fora de l'àmbit familiar.

El 8,2% sí respon que la seva exparella també era agressiu amb altres persones fora de la llar.

VIOLÈNCIA FORA DE L'ÀMBIT FAMILIAR PER PART DE LA EXPARELLA (%)

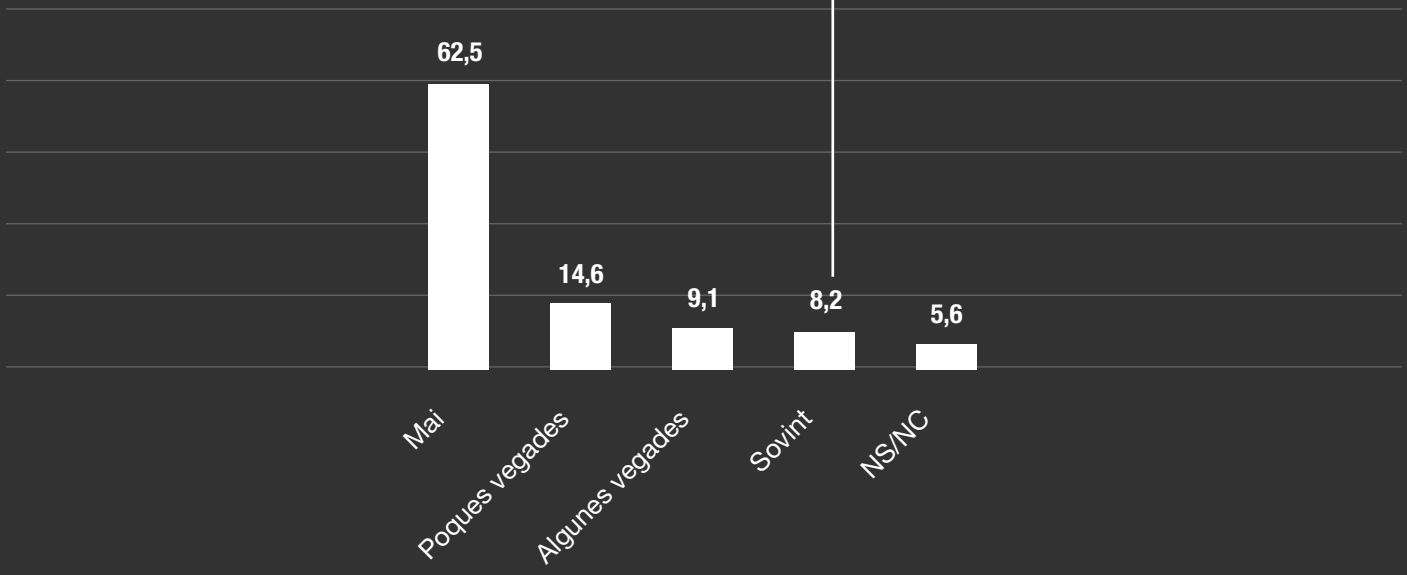

Parelles actuals

23,2%
de les dones que pateixen violència per part de la seva parella actual diuen haver tingut por.

AFIRMEN QUE HAN SENTIT POR CAP A LA PARELLA ACTUAL (%)

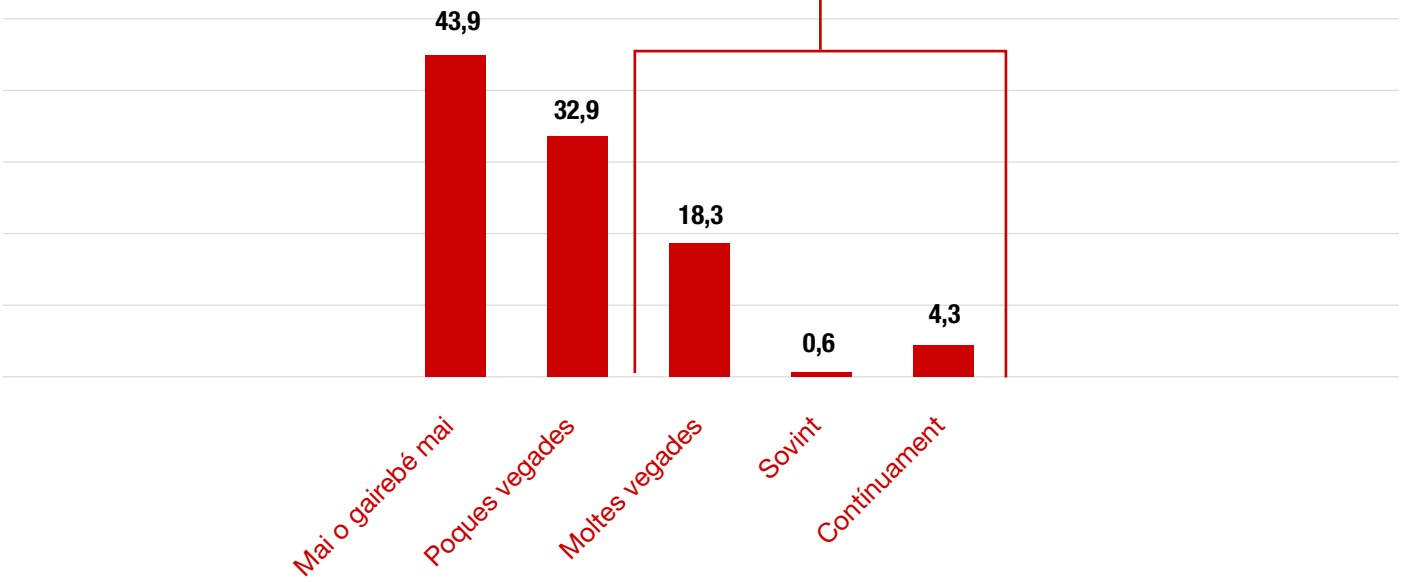

32,9% diu que ha tingut por poques vegades i el 18,3% moltes vegades.

Un 4,3% de les dones enquestades que pateixen violència de gènere per part de la seva parella diuen tenir-li por contínuament.

El 66,5% de les dones que pateixen violència masclista indiquen que la seva parella no abusa d'alcohol, drogues, medicaments o altres substàncies.

CONSUM D'ALCOHOL, DROGUES O MEDICAMENTS PER PART DE LA PARELLA ACTUAL (%)

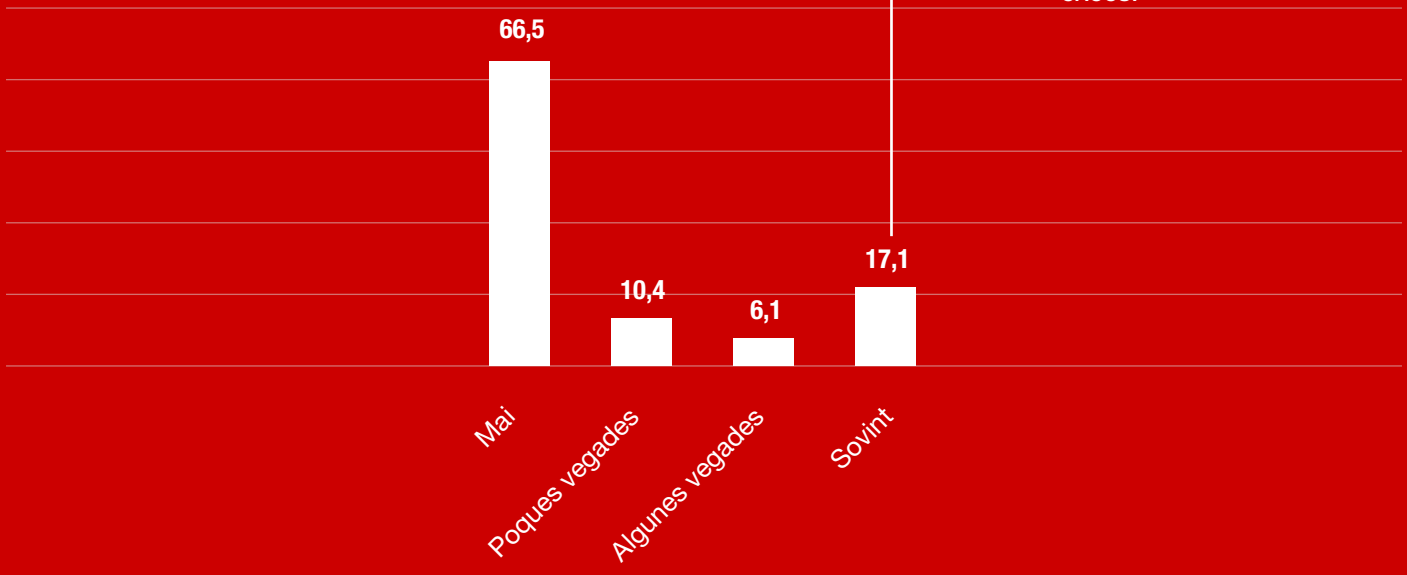

El 17,1% de dones que pateixen algun tipus d'agressió per part de les seves parelles, diu que la seva parella consumeix alcohol o substàncies en excés.

El 67,7% diu que la seva parella actual mai és violenta amb altres persones que no siguin familiars.

VIOLÈNCIA FORA DE L'ÀMBIT FAMILIAR PER PART DE LA PARELLA ACTUAL (%)

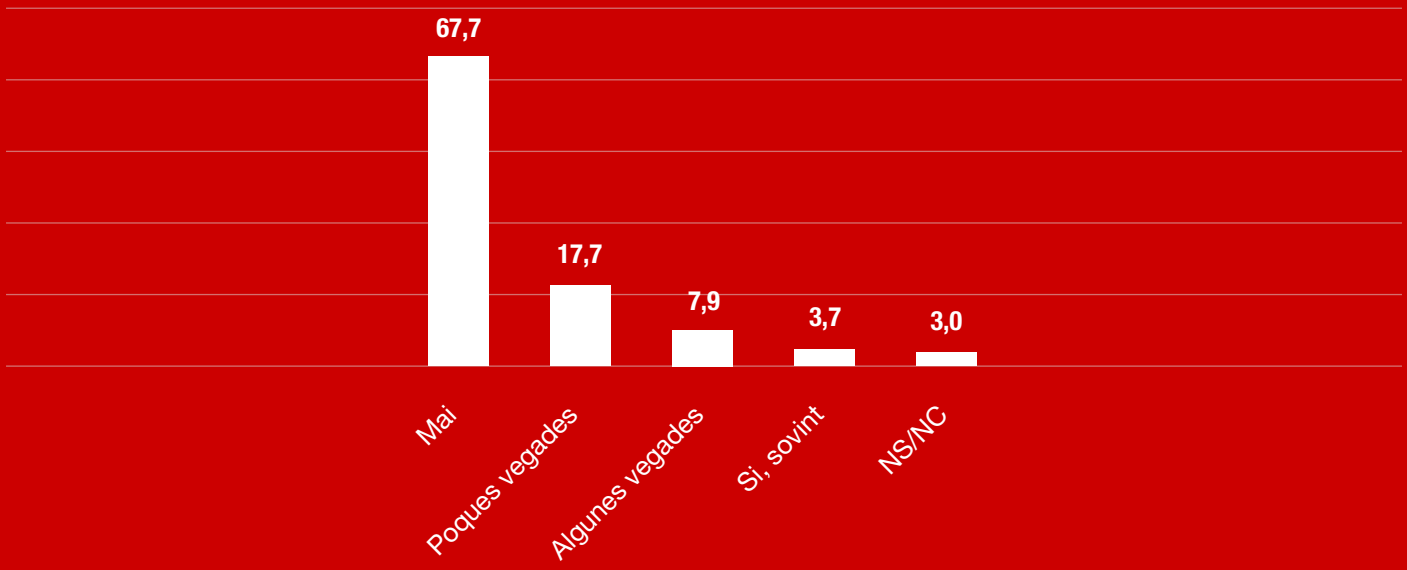

Desconeguts o coneguts no parella

Del total de dones que han patit violència de caràcter sexual, la meitat identifica a l'agressor com un home a qui no coneixia. L'altre meitat, estableix un grau de relació més o menys propera amb l'agressor o agressors.

Si ens fixem en aquells agressors que pertanyen a un cercle de coneguts de les dones, trobem que el 6,1% identifica a l'agressor com un amic.

El 1,9% amb un company d'estudis i el 1,2% amb un professor o entrenador.

El 22,2% de les dones que han patit violència sexual de qualsevol mena, han sigut agredides per homes del seu àmbit laboral.

El 14,2% d'aquestes dones ha estat agredida per un cap o superior. El 6,2% per un company de feina. l'1,8% per un client, usuari o pacient.

El 91,5% de les dones que han viscut violència sexual van ser agredides per un home.

Agressió sexual grupal

El 7,3% de les dones van ser agredides per més d'un home.

Agressors durant la infància

Abans dels 15 anys

DISTRIBUCIÓ DE LA IDENTITAT DE L'AGRESSOR (%)

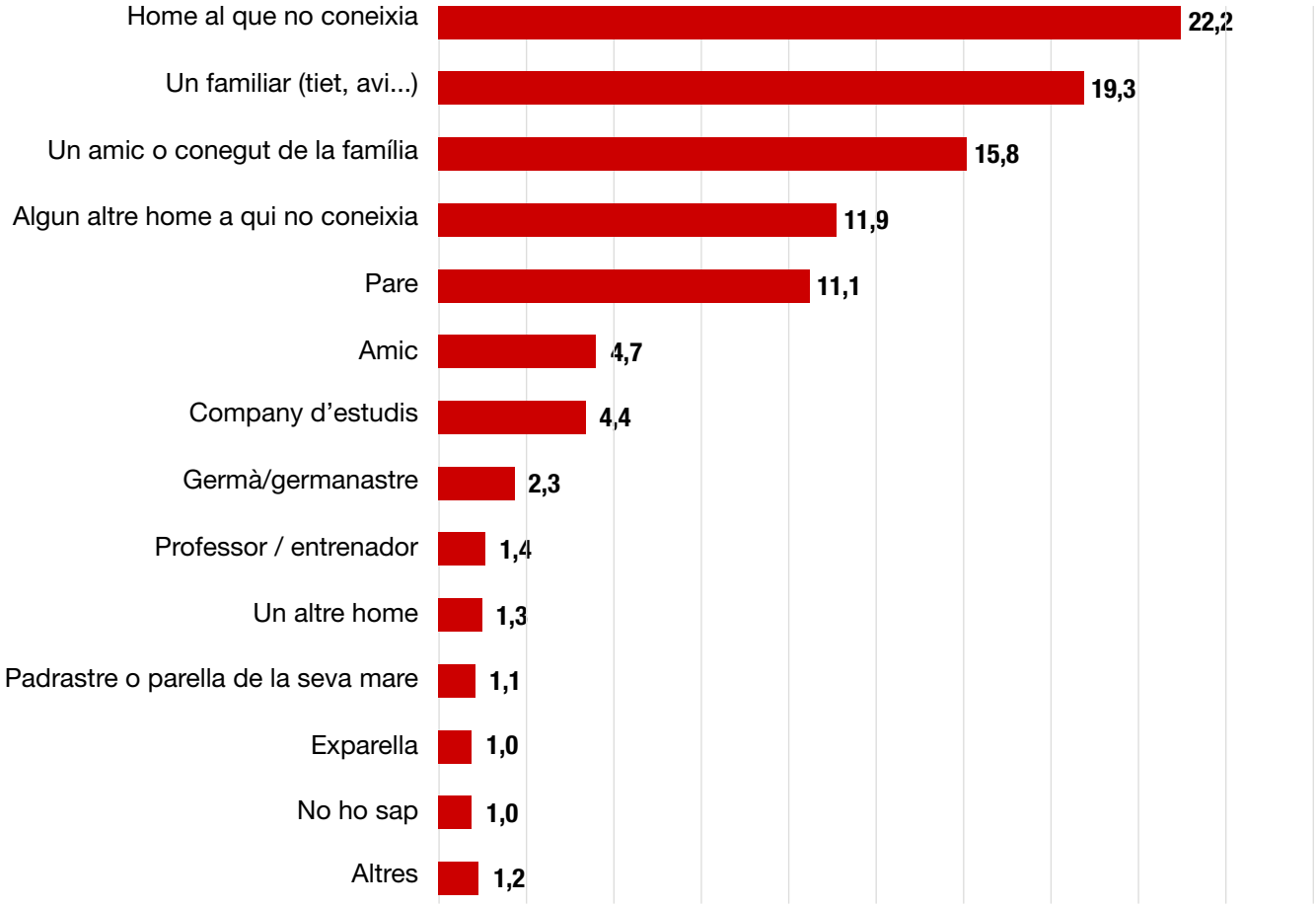

El 76,5%[1] de les dones afirma haver estat agredida en la infància per una persona coneguda.

19,3%
home de la seva família

11,1%
el seu pare

2,2% el seu germà o germanastre i 1,1% el seu padrastre o parella de la seva mare.

En l'entorn més pròxim, el 15,8% de les dones indica que l'agressor era un amic o conegut de la família i el 11,9% un altre home que elles coneixien.

1 Percentatge resultat de sumar totes les categories de resposta excepte "Algú a qui no coneixia. (home)" i els no contesta.

El 87,9% de les dones que han sofert algun tipus de violència masclista en la infància diu que va ser només per part d'un home.

Agressió sexual grupal

El 9,5% de les dones afirmen que van ser agredides per més d'un home.

7 VIOLÈNCIA EN LA INFÀNCIA

CONSIDERACIONS PRÈVIES

VIOLÈNCIA EN LA INFÀNCIA

VIOLÈNCIA MASCLISTA AL LLARG DE LA VIDA

VEURE ÍNDEX

Consideracions prèvies

> *De mitjana, el 33% de les dones han experimentat violència física o sexual en la seva infància (és a dir, abans dels 15 anys) per part d'un adult. Això es tradueix aproximadament en 61 milions de dones a la UE que han estat abusades física o sexualment en la seva infància (…)*
>
> *(…) El 97% dels agressors de violència sexual en la infància són homes[1].*
>
> VIOLENCIA DE GÉNERO CONTRA LAS MUJERES: UNA ENCUESTA A ESCALA DE LA UE, EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS, 2014

L'EVMC inclou un capítol específic sobre violència viscuda en la infància. Els capítols anteriors, en els quals es tracta la violència soferta per part de no parella, per exparella i parella recullen informació en **dos temps diferenciats**.

Violència viscuda en l'últim any.

Violència viscuda en qualsevol moment de la vida de la dona des dels 15 anys.

1 Extret de el capítol 7: "Experience of violence in childhood", de Violència de gènere contra les dones: una enquesta a escala de la UE, European Union Agency for Fonamental Rights, 2014 (traducció pròpia).

La violència en la infància que es mesura en aquesta enquesta contempla violència de caràcter sexual i violència física soferta per part d'un home[2] abans dels 15 anys. Aquesta és l'edat límit que estableix Nacions Unides per a diferenciar el que anomenen "violència en la infància" en enquestes de victimització de violències masclistes sofertes després d'aquesta edat[3].

En la Llei 5/2008 del dret de les dones a erradicar la violència masclista, aquesta violència en la infància sí que es considera violència masclista dins del àmbit familiar[4].

VIOLÈNCIA EN L'ÀMBIT FAMILIAR:

Consisteix en la violència física, sexual, psicològica o econòmica exercida contra les dones i les menors d'edat en el si de la família i perpetrada per membres de la pròpia família, en el marc de les relacions afectives i els vincles de l'entorn familiar. No s'inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella, definida en l'apartat primer.

Llei 5/2008 del dret de les dones a erradicar la violència masclista.

Un altre dels motius pels quals Nacions Unides estableix els 15 anys com a límit per a participar com entrevistades per a enquestes de victimització de violència masclista és per raons de tipus metodològic, legal i ètic, en tractar-se de menors d'edat[5].

Només amb les dades d'aquesta enquesta no podem conèixer l'impacte d'haver sofert violència en la infància ni la relació que pogués existir entre viure violència en la infància i patir un altre tipus de violència masclista després de complir 15 anys.

2 La pregunta és: "Durant la seva infància, és a dir, fins als 15 anys, algun home o nen li va fer alguna d'aquestes coses?".
3 "Les noies menors de 15 anys poden ser objecte de violència física per membres de la família i altres persones. Baixar aquesta edat límit en les enquestes podria no permetre distingir entre la violència física contra les dones per ser dones de la del control masculí sobre les seves parelles dones". Extret del document "Guidelines for Producing Statistics on Violence against Women—*Statistical Surveys", elaborat per Nacions Unides (traducció pròpia).
4 En el cas d'aquesta enquesta, només s'han inclòs preguntes relatives a dues formes de violència masclista dins de l'àmbit familiar: la violència física i la sexual.
5 Extret del document "Guidelines for Producing Statistics on Violence against Women—*Statistical Surveys", elaborat per Nacions Unides (traducció pròpia).

Al final del capítol, sí que vam mostrar les dades de les dones **que han indicat haver sofert agressions en la infància que, posteriorment han viscut un altre tipus de violència** ja sigui de caràcter sexual o en el context de la parella.

Aquesta informació serà útil per a dissenyar qualsevol intervenció amb dones que acudeixen a la recerca d'assistència per una agressió recent i que tenen altres vivències passades que no han compartit.

i per a les quals no van comptar amb cap ajuda.

Violència en la infància

26%

de les dones enquestades ha sofert algun tipus de violència masclista en la infància.

Si s'exclou de l'anàlisi haver sofert agressions com comentaris i gestos sexuals o exhibicionistes, el número es redueix a la meitat (13,4%).

El tipus de violència més viscuda en la infància són els comentaris i gestos sexuals o exhibicionistes.

El 7,7% de les dones que han sofert alguna agressió en la infància diuen haver estat sotmeses a tocaments sexuals.

Que els fessin o que l'obliguessin a fer a una altra persona.

Bufetades, puntades o cops amb objectes.

El 3,3% ha sofert agressions físiques.

Per l'anàlisi realitzada en 2016 de la EVMC es va elaborar una categorització de la **gravetat de les agressions en funció del tipus d'agressió i la freqüència** amb la qual s'ha viscut[6].

De les dones que diuen haver viscut violència masclista abans dels 15 anys, el 46,1% ha patit agressions 'molt greus'. Això correspon al 12% del total de les dones enquestades.

El 12% del total de dones enquestades ha sofert algun tipus d'agressió molt greu en la infància.

6 Veure taula de Categorització de gravetat de les agressions en capítol 5 de Violència Masclista.

Del total de dones que indiquen haver sofert algun tipus d'agressió en la infància, el 13,2% són dones migrades.

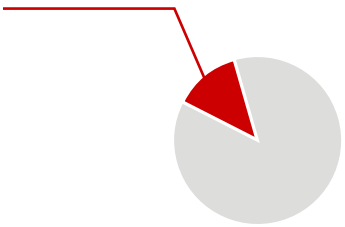

Gairebé un 20% si s'exclou l'haver sofert comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes,

El 32% de les dones migrades ha sofert algun tipus d'agressió en la seva infància.

Del total de dones que han sofert violència masclista durant la seva infància, el 17,1% són dones que viuen amb algun grau de discapacitat.

En comparació a un 13% de dones sense discapacitat.

El 13% si excloem els comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes.

Del conjunt de dones amb discapacitat, el 27,5% ha sofert alguna agressió abans dels 15 anys.

Segons siguin "joves", "mitjana edat" i "grans"[5]

El 24,6% de les joves diu haver sofert algun tipus d'agressió en la infància.

El 22,3% de les dones grans

DONES QUE HAN SOFERT ALGUN TIPUS DE VIOLÈNCIA EN LA INFÀNCIA, PER EDAT:

28,5%
de dones joves

30,0%
de dones de mitjana edat

18,4%
de dones gans

Si ometem l'haver sofert agressions del tipus "comentaris, gestos sexuals o exhibicionistes", els percentatges de dones que han sofert agressions en la infància es redueixen gairebé a la meitat.

5 "Joves": de 15 a 35 anys, "mitjana edat", de 36 a 50 i "grans", més de 50 anys. Veure capítol "Edat"

El 73,2% de les dones ha sofert algun tipus de violència a la infància per part d'algú conegut.

El 32,7% de les dones que han sofert violència en la infància indiquen que l'agressor era algú de la seva família.

El 22,2% de les dones diuen que l'agressor era un home al qual no coneixien.

DISTRIBUCIÓ IDENTITAT DE L'AGRESSOR (%)

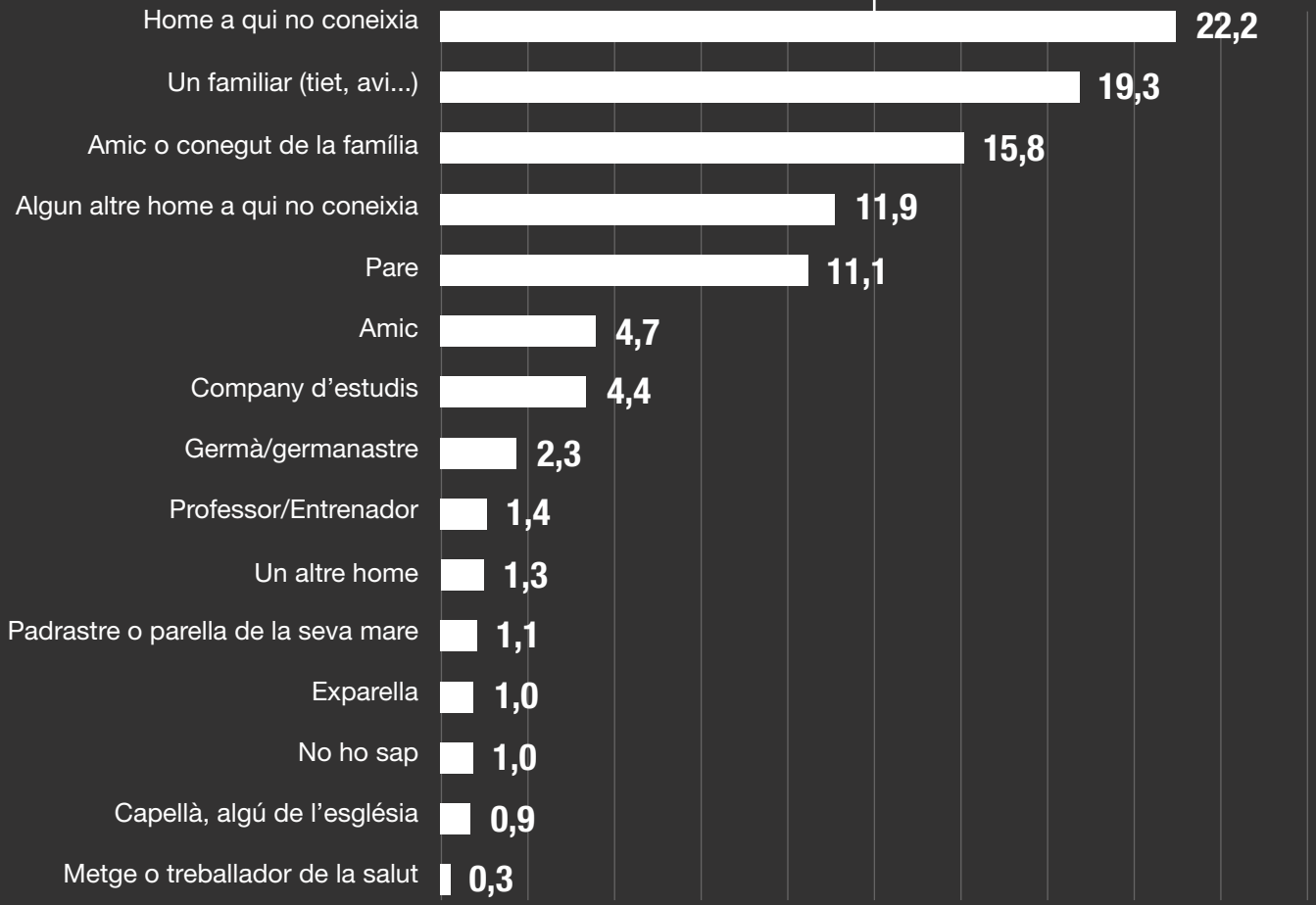

Entorn del 90% de les dones que han estat agredides en la infància diuen que l'agressió viscuda que consideren més greu va ser perpetrada per un únic agressor.

El 10% de les dones indiquen que van ser diversos homes els responsables de l'agressió que identifiquen com la més greu que han sofert en la seva vida.

Violència masclista al llarg de la vida

La violència masclista és una violència estructural que travessa tots els moments i totes les dimensions de la vida de les dones. **Totes les dones, en algun moment de la seva vida, han sofert la desigualtat de gènere** en qualsevol de les formes en les quals es manifesta, com és la discriminació laboral o en l'accés a recursos o com és qualsevol tipus d'agressió masclista.

En aquesta enquesta s'ha recollit, per a cada tipus de violència, si havien tingut lloc en algun moment des dels 15 anys, en l'últim any i en la infància.

No disposem de dades per a poder comprendre l'impacte que pot tenir en la vida de les dones haver sofert algun tipus de violència masclista en la infància.

És important, no obstant això, visibilitzar la realitat d'aquelles dones que han estat agredides en diferents moments de la seva vida, sent un d'ells, un moment d'alt grau de vulnerabilitat social, com és la infància.

Aquesta informació pot ser útil a l'hora de dissenyar serveis d'atenció específics que contemplin la reparació integral de totes aquelles violències que les dones hagin pogut viure al llarg de la seva vida.

DONES QUE HAN PATIT VIOLÈNCIA EN LA INFÀNCIA I HAN PATIT ALTRES TIPUS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA

40,5%
han sofert algun tipus d'agressió per part de no parella des dels 15 anys.

39,0%
han sofert algun tipus d'agressió per part de la seva exparella des dels 15 anys.

38,3%
han sofert algun tipus d'agressió per part de la seva parella des dels 15 anys.

Trobem valors molt similars en relació al tipus de violència viscuda després dels 15 anys, per a les dones que han sofert algun tipus d'agressió quan eren nenes.

Eliminant de l'anàlisi el tipus d'agressió que es refereix a "comentaris, gestos sexuals o exhibicionismes", els percentatges es redueixen, de nou, gairebé a la meitat.

8 ÀMBIT LABORAL

- SITUACIÓ LABORAL I ECONÒMICA
- DISCRIMINACIÓ EN EL TREBALL
- TREBALL COM A ESPAI NO-SEGUR
- SITUACIÓ ECONÒMICA DE LES DONES

VEURE ÍNDEX

La presència de les dones en treballs remunerats no ha parat de créixer en tots els sectors i en tots els nivells d'ocupació i posicions professionals fins i tot durant i després de l'última crisi econòmica. En l'Informe del Mercat de Treball de les Dones Estatal de 2018, de l'Observatori de les Ocupaciones[1]:

"el nombre d'afiliades a la Seguretat Social va aconseguir màxims històrics, amb 8,8 milions de treballadores, la qual cosa va suposar **un increment del 8,20% respecte a les cotitzadores registrades abans de la crisi".**

> *«No és que valgui més el treball fora de casa que en la família, és perquè la dona se sent més útil, se sent més útil amb caràcter general, i al final saps que vals per a moltes coses» (discurs extret del grup de discussió 2).*
>
> *Semblant depreciació social de la «domesticitat» és imprescindible per a comprendre com els grups subratllen la seva forta identitat com a assalariades. El treball retribuït, si s'ha de jutjar pel número de les intervencions, comporta un canvi decisiu en l'horitzó professional i personal de la dona. El domèstic i el públic s'articulen en el doble criteri d'obligació i utilitat, però reporta avantatges innegables.*
>
> FRAGMENT DE "EL MITE DE LA VIDA PRIVADA", RECERCA REALITZADA PER SOLEDAD MURILLO, SOCIÒLOGA I SECRETÀRIA D'ESTAT D'IGUALTAT.

1 Informe del Mercat de Treball de les Dones Estatal de 2018, de l'Observatori de les Ocupacions, Servei d'Ocupació Pública Estatal, Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, 2019.
2 El mite de la Vida Privada: del lliurament al temps propi (2006) Editorial Segle XXI

Malgrat això, continuen mantenint-se **situacions de desigualtat** entre dones i homes en l'accés i participació en el mercat laboral.

Les dades de l'estudi d'Eurostat "La vida de les dones i els homes a Europa Un retrat estadístic" mostra com:

Com són la bretxa salarial o el desigual accés a llocs directius, les desigualtats a l'hora de conciliar àmbit laboral, familiar i personal.

Les dones continuen ocupant en major mesura ocupacions a temps parcial[3].

TREBALLADORES/S A TEMPS PARCIAL

32%
de les dones que treballen

9%
de les homes que treballen

La diferència en les taxes d'ocupació entre dones i homes augmenta amb el nombre de fills.

Tenir filles/s té un impacte directe en les taxes d'ocupació entre dones i homes.

TAXES D'OCUPACIÓ DE DONES I HOMES SENSE FILLES/S

65%
de les dones

73%
de les homes

TAXES D'OCUPACIÓ DE DONES I HOMES AMB UN/A FILL/A

71%
de les dones

85%
de les homes

3 La vida de les dones i els homes a Europa. Un retrat estadístic. Edició 2017, Eurostat.

El treball remunerat continua sent un element clau d'autonomia personal i econòmica per a les dones. També ho és en la construcció de la identitat social pel que suposa a nivell de desenvolupament professional, establiment de xarxes i presència en la "vida pública", en contrast amb la vida privada de la llar.

Agència és la capacitat individual de "fer" que tenen les persones. S'ha utilitzat per a definir la capacitat de les dones que han sofert violència masclista d'iniciar processos propis de recuperació i reparació.

L'ocupació, per tant, pot ser un factor d'agència que contribueixi a activar les dones en la cerca de recursos en cas de patir algun tipus de violència masclista.

Fins i tot per a activar mecanismes de protecció i prevenció davant aquesta mena d'agressions.

No obstant això, els espais de treball continuen sent espais en els quals es reprodueixen i es mantenen relacions de poder desiguals entre homes i dones. En aquest capítol oferirem informació sobre la situació econòmica i laboral de les dones i la seva percepció davant situacions de discriminació viscudes.

Per a poder entendre millor si ser independent econòmicament és un factor d'agència per a les dones, **necessitaríem tenir més dades** relacionades amb, per exemple, el nivell d'ingressos i la naturalesa dels mateixos i comptar amb una mostra de dones enquestades suficient per a poder obtenir perfils en funció de la seva situació personal, econòmica i familiar.

Situació laboral i econòmica

DISTRIBUCIÓ DE LES DONES ENQUESTADES SEGONS LA SITUACIÓ LABORAL (%)[5]

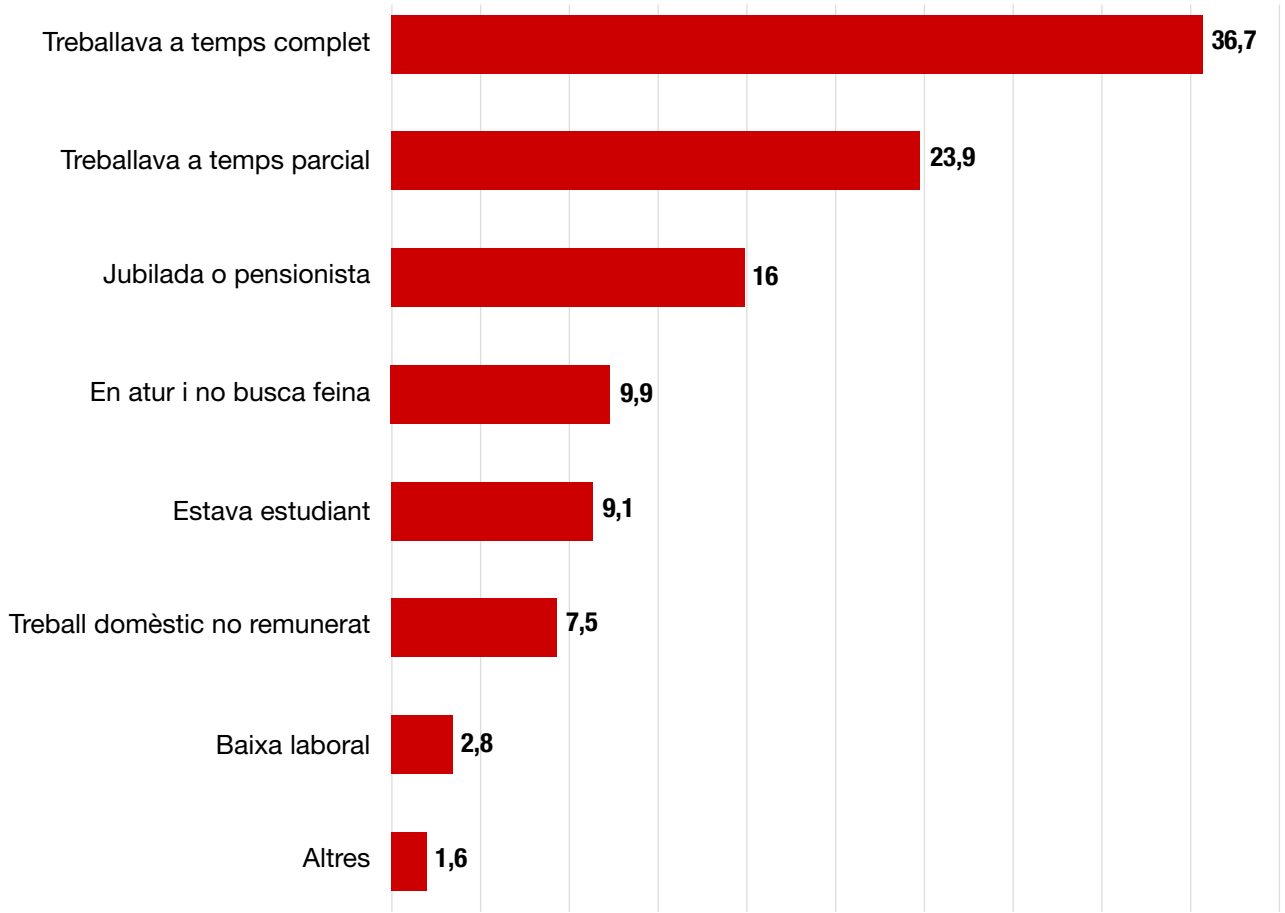

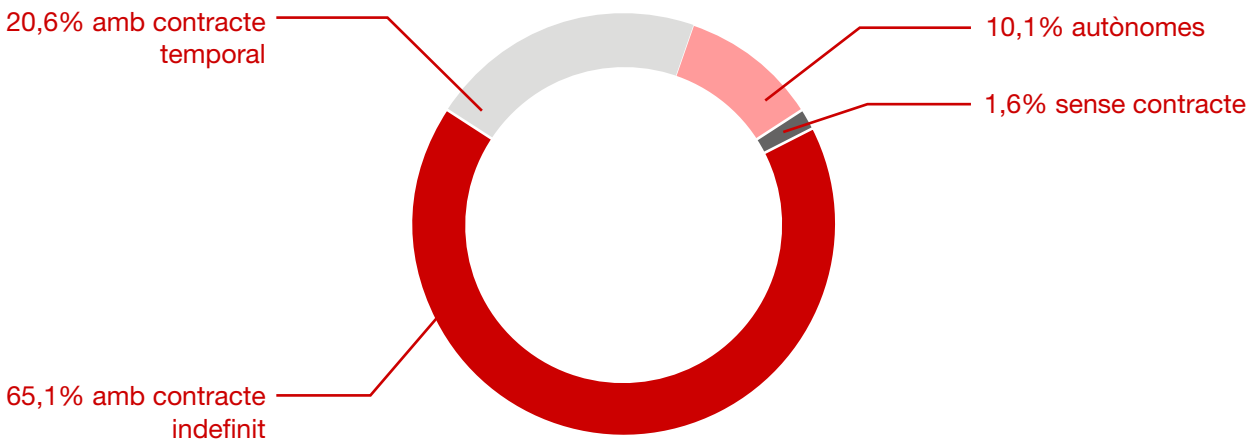

El 83,3% de les dones que no estaven treballant de forma remunerada en el moment de l'enquesta, diuen haver tingut una ocupació amb sou en algun moment de la seva vida.

RAONS PER LES QUE JA NO ES TROBAVEN TREBALLANT (%)

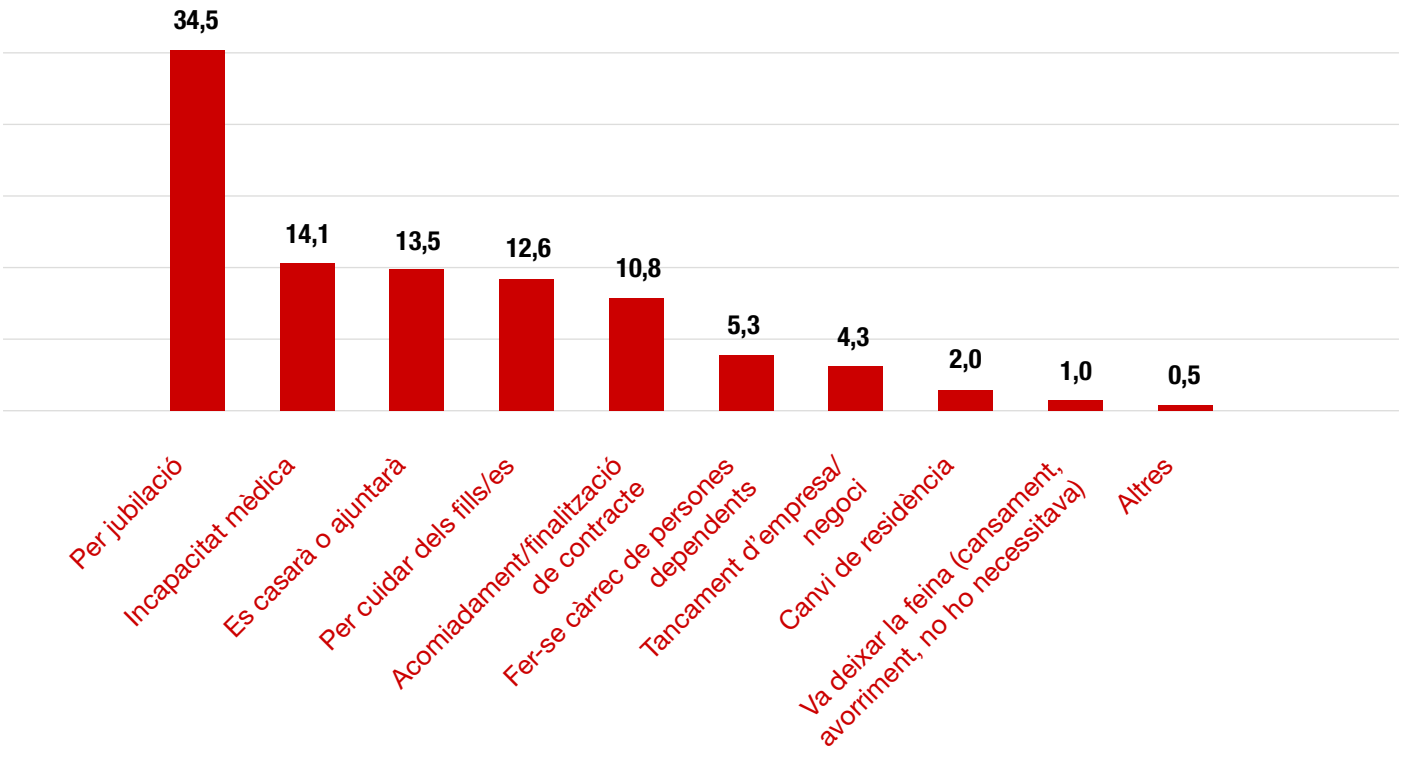

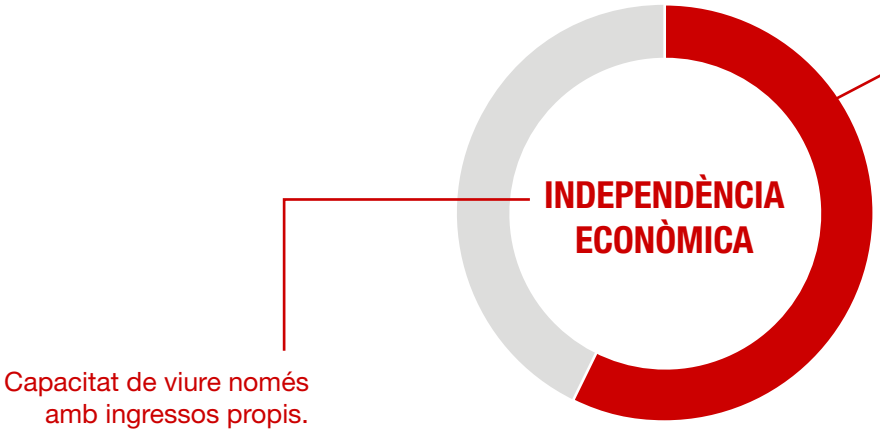

56,4%

es consideren independents econòmicament.

L'enquesta no recull informació per a conèixer, per exemple, la relació entre nivell educatiu o perfil professional i el tipus d'ocupació i/o posició que ocupen.

NIVELL D'ESTUDIS DE LES DONES ENQUESTADES (%)

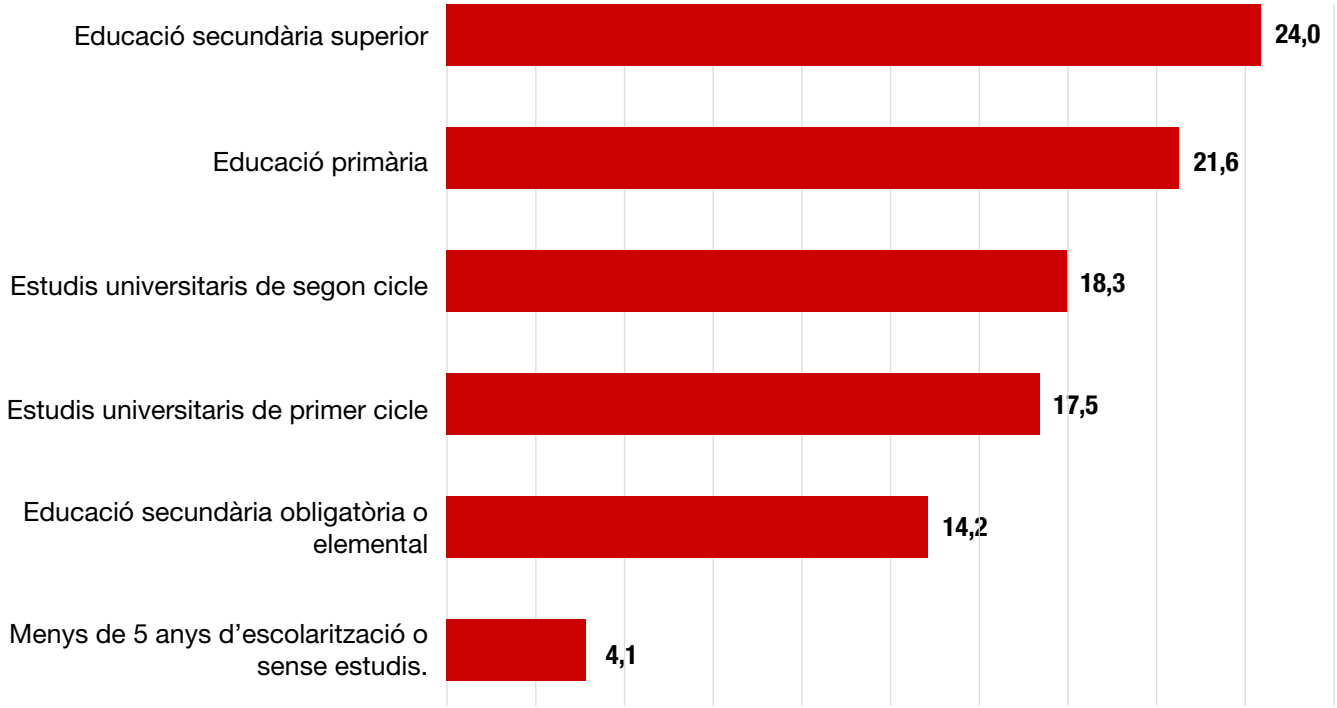

Discriminació en el treball

VIOLÈNCIA EN L'ÀMBIT LABORAL

Consisteix en la violència física, sexual o psicològica que pot produir-se en el centre de treball i durant la jornada laboral, o fora del centre de treball i de l'horari laboral si té relació amb el treball, i que pot adoptar dues tipologies:

A) ASSETJAMENT PER RAÓ DE SEXE

Ho constitueix un comportament no desitjat relacionat amb el sexe d'una persona en ocasió de l'accés al treball remunerat, la promoció en el lloc de treball, l'ocupació o la formació, que tingui com a propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat de les dones i de crear un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant o ofensiu.

B) ASSETJAMENT SEXUAL

Ho constitueix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una dona o crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.

Llei 5/2008 del dret de les dones a erradicar la violència masclista.

Encara que tenir una ocupació remunerada sigui un element que promogui el desenvolupament personal i professional, el mercat de treball continua sent un àmbit que reflecteix la desigualtat social existent entre dones i homes.

A nivell individual, aquesta desigualtat es tradueix en situacions de discriminació laboral a diferents nivells.

El 15,1% de les dones entrevistades s'han sentit discriminades en el treball.

que han tingut una ocupació remunerada en l'últim any[4]

62,4%
en el salari

55%
en el tipus de tasca

47,2%
en les faltes de respecte personal

57,2%
en la falta de valoració

54%
en els ascensos

3,4%[5]
en altres motius

ALTRES MOTIUS PELS QUALS LES DONES SE SENTEN DISCRIMINADES EN EL TREBALL[6].

- El cap fa petons i abraçades a les dones, no als homes.
- Condicions d'horari de treball entre homes i dones.
- Expectatives que no pot complir per falta de temps.
- Per agafar reducció de jornada.
- Per agafar reducció de jornada i una excedència.
- En intentar canviar a un altre departament es va sentir discriminada per ser dona i tenir més de 50 anys.
- Perquè ha sofert violència masclista a casa seva i ha tingut cap mena de suport quan ho va explicar.

4 En aquest cas, 2016, l'any que es va realitzar l'enquesta.
5 Com aquesta dada no apareixia a l'anàlisi realitzada en 2016, l'hem extret, aquesta vegada sense filtrar per les dones que han tingut una ocupació remunerada l'últim any, sinó del total de dones que van contestar a aquesta pregunta.
6 S'han trasllat aquí les respostes que han donat les dones enquestades segons han estat transcrites i registrades per l'equip que ha administrat l'enquesta de manera telefònica.

Treball com a espai no segur

La desigualtat de gènere també es reflecteix en la concepció del treball com un espai en el qual, igual que en altres espais públics i privats, les dones experimenten situacions de discriminació, però també, com estem veient al llarg de tot aquest informe, sofreixen violències masclistes.

Ens centrem a continuació en la violència masclista soferta per part d'una no parella i analitzem la informació sobre els llocs més esmentats per les dones en els quals han viscut algun tipus d'agressions d'aquest tipus.

Per part d'un conegut no parella.

Un 11,8% de les dones han sofert algun tipus d'agressió de caràcter sexual en el lloc de treball.

El 64,2% de les dones que han sofert algun tipus d'agressió de caràcter sexual en l'àmbit laboral, diu haver estat agredida per un cap o superior.

28%

per part d'un company

8%

per part d'un client, usuari o pacient

Un 22,2% de dones han sofert algun tipus d'agressió en el lloc de treball per part d'algun home relacionat amb el seu treball.

de les dones

Situació econòmica

A partir de l'enquesta podem conèixer si les dones són independents econòmicament o no.

No obstant això, no tenim informació ni mostra suficient per a poder comprendre com es relacionen el fet de tenir ingressos propis amb la prevalença i impacte de la violència masclista en la vida de les dones.

Necessitaríem tenir més informació sobre la situació socioeconòmica de les dones, més enllà de conèixer si estan treballant o si compten amb independència econòmica com la mena d'ocupació, l'accés a recursos i/o ajudes o les càrregues familiars.

Utilitzant la informació disponible sobre independència econòmica, podem veure en la següent taula el tipus de violència viscuda per les dones, en funció d'aquesta variable:

TIPUS DE VIOLÈNCIA VISCUDA EN FUNCIÓ DE LA INDEPENDÈNCIA ECONÒMICA (%)

Les dones han viscut violències masclistes de tota mena, independentment que tinguin autonomia financera.

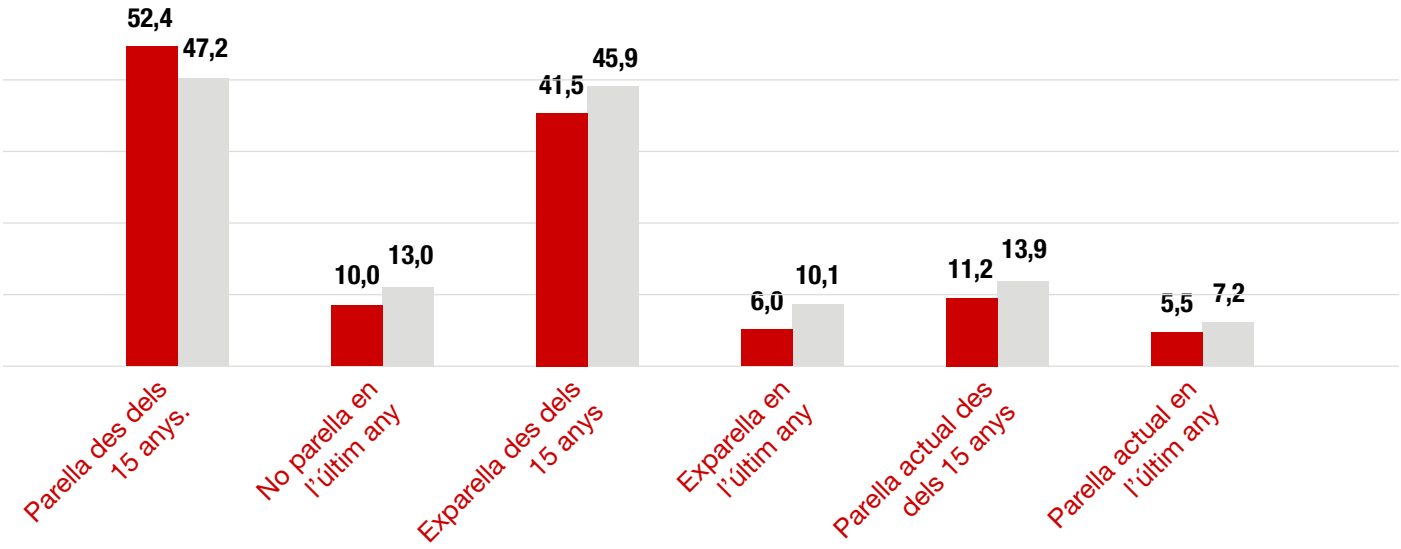

Plantegem la hipòtesi que la independència econòmica pot ser un element d'agència per a les dones perquè afavoreix el dur a terme accions.

Com són la cerca d'ajuda i assistència en cas d'agressió o l'acte de considerar-ho fet delicitiu i/o denunciar-ho.

VIOLÈNCIES

Utilitzem els tres blocs de violència emprats al llarg de l'anàlisi per a analitzar resultats.

1 **Violència per part d'un desconegut o no parella.**

2 **Violència per part de l'exparella.**

3 **Violència per part de la parella actual.**

Les dones independents econòmicament acudeixen més a serveis de tipus psicològic i mèdic, d'assistència legal i a serveis de dones o atenció a víctimes.

que sofreixen violència per part d'un desconegut o no parella.

Amb diferències de gairebé d'un 10%.

Només hi ha un tipus de serveis al qual les dones no independents econòmicament acudeixen més que les que són independents: els serveis socials.

Les dones que són independents econòmicament consideren en menor proporció una agressió soferta com a fet delictiu però són més les que denuncien.

per part d'un desconegut o no parella.

45% en comparació amb 38% de dones sense independència econòmica.

DONES QUE DIUEN CONSIDERAR LA VIOLÈNCIA SOFERTA PER PART D'UNA NO PARELLA COM UN FET DELICTIU.

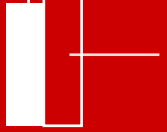

52%
de les dones amb independència econòmica

61%
de les dones sense independència econòmica

DONES QUE DENUNCIEN EN CASOS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA PER PART D'UNA NO PARELLA.

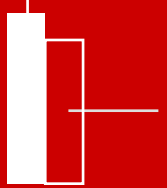

45%
de les dones amb independència econòmica

38%
de les dones sense independència econòmica

Les dones amb independència econòmica diuen acudir en major mesura a serveis com a tractaments psicològics i metges i a serveis com a assistència legal o d'atenció a dones.

que pateixen violència per part de la seva exparella.

Es repeteix el mateix esquema que amb les no parelles

Són els serveis socials l'únic recurs al qual acudeixen més dones que no tenen autonomia financera.

Les dones independents econòmicament diuen considerar la violència soferta per part d'una exparella com un fet delictiu en major mesura que les dependents.

Sent aquesta diferència de 9 punts percentuals.

DONES QUE DIUEN CONSIDERAR LA VIOLÈNCIA SOFERTA PER PART DE LA SEVA EXPARELLA COM UN FET DELICTIU.

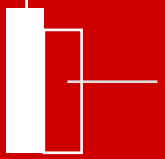

61%
de les dones amb independència econòmica

52%
de les dones sense independència econòmica

DONES QUE DENUNCIEN EN CASOS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA PER PART DE LA SEVA PARELLA.

38%
de les dones amb independència econòmica

45%
de les dones sense independència econòmica

Les dones independents econòmicament acudeixen més a qualsevol tipus de serveis d'ajudaque les dones no independents econòmicament.

que sofreixen violència per part de la seva parella actual.

	INDEPENDENT	NO INDEPENDENT
Teràpies i tractaments psicològics	22%	12%
Tractament mèdic	18%	12%
Assistència legal	8%	5%
Ajudes de Serveis socials	6%	1%
Serveis d'informació destinats a dones víctimes	6%	3%

El 20% de les dones independents i el 31% de les dependents consideren les agressions per part de la seva parella actual com a fets delictius.

DONES QUE DIUEN CONSIDERAR LA VIOLÈNCIA SOFERTA PER PART DE LA SEVA PARELLA COM UN FET DELICTIU

20%
de les dones amb independència econòmica

31%
de les dones sense independència econòmica

DONES QUE DENUNCIEN EN CASOS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA PER PART DE LA SEVA PARELLA

18%
de les dones amb independència econòmica

25%
de les dones sense independència econòmica

9 CONCLUSIONS DE L'INFORME

VEURE ÍNDEX

Conclusions

Analitzant la informació extreta de l'ECVM2016 obtenim la foto de la prevalença de la violència masclista a Catalunya i el seu impacte en les dones. Quan analitzem aquesta informació aplicant una perspectiva interseccional, a més de la foto general, obtenim enfocaments específics per a aquells grups de dones dels quals volem conèixer la incidència de la violència masclista quan es creua amb altres factors personals i socials.

Aquesta anàlisi que hem presentat posa el focus específic en dones migrades, en dones amb discapacitat i en dones agrupades en funció de l'edat.

Les dades mostren la presència de la violència masclista en la vida d'aquestes dones, en les seves diferents manifestacions i al llarg de diferents moments de la vida.

A través de les dades coneixem quines són les seves experiències com a víctimes de violència masclista o, almenys, aquelles experiències "revelades" que les dones que ha participat en l'enquesta han decidit compartir.

Les dades de les enquestes de victimització com l'ECVM2016 són bàsiques per a **col·locar el problema de la violència masclista com un dels principals problemes socials als quals continuem enfrontant-nos les dones i la societat en general**. Sabem, no obstant això, que aquestes enquestes de victimització, segueixen sense reflectir totes les experiències de violències que sofreixen les dones en qualsevol part del món.

Encara que en el context actual amb moviments com el #MeToo han contribuït a crear un clima social més constructiu entorn de les violències masclistes, les dades de l'enquesta ens indiquen que **continua havent-hi molts casos d'agressions que no es reporten a la policia o moltes víctimes que segueixen sense acudir a serveis d'atenció i assistència**. Suposem, per tant, que també hi ha moltes dones per a les quals ha estat difícil o incòmode poder compartir les seves experiències en ser enquestades per a aquest estudi.

PERSPECTIVA INTERSECCIONAL: VOLUM I QUALITAT DE LA INFORMACIÓ

L'anàlisi amb perspectiva interseccional permet enfocar-nos en factors socials i personals com són haver viscut un procés de migració o tenir una discapacitat per a veure el grau d'impacte que tenen aquests factors quan es combinen amb situacions de violència masclista.

És necessari, poder comptar amb un informació suficient no sols sobre la violència masclista soferta per les dones enquestades, sinó informació sobre les pròpies dones per a tenir una foto més aproximada de les seves circumstàncies personals, més enllà de la seva identificació com a víctimes de violència masclista.

La principal dificultat d'anar més enllà d'una anàlisi interseccional descriptiu l'hem trobat al no comptar amb informació sobre aquests tres grups com són:

- **Informació sobre el procés de migració** (quan va tenir lloc, amb qui ho va fer, quina edat tenia quan va migrar, etc.) i **informació sobre la seva situació administrativa a Catalunya,** pel procés de regularització han hagut de passar, almenys, el 72% de les dones migrades enquestades que procedeixen del Sud Global (països de América del Sud, Africa o Àsia). por " pel procés de regularització que han hagut de passar, donat que el 72% de les dones migrades enquestades procedeixen del Sud Global.
- **Informació sobre la discapacitat de les dones** per a entendre el tipus de discapacitat que tenen com els afecta en el seu dia a dia o quin grau d'autonomia/dependència tenen per a realitzar activitats quotidianes o activitats laborals remunerades.
- **Informació sobre la situació econòmica** de les dones en general, però sobretot, per creuar-les pels grups d'edat i mesurar fenòmens com la feminització de la pobresa en dones joves o grans.

VIOLÈNCIA MASCLISTA: DADES I EXPERIÈNCIES

La violència masclista és un problema social de primer ordre que cal conèixer i entendre a partir de dades com els que es recullen en aquesta enquesta. Però en una enquesta de victimització, les dades són més que dades, són experiències personals dures i difícils de compartir.

Per a recollir informació sobre la violència contra les dones de manera adequada i assegurar un volum d'informació suficient per a poder analitzar i assegurar la qualitat d'aquesta informació, cal prendre la perspectiva de les pròpies dones i posar en primer lloc l'experiència subjectiva de viure aquest tipus de violències.

Això implica que tant el disseny del contingut del qüestionari com l'administració de l'enquesta han de dissenyar-se garantint la comoditat i la privacitat de les dones.

Per aquest motiu és recomanable que les enquestes de victimització es realitzin de manera presencial, cara a cara, i no telefònicament, com ha estat el cas de l'ECVM2016.

LES DADES: UTILITAT I APRENENTATGES

Les dades recollides per aquesta enquesta en la seva edició de 2016 i que aquí analitzem des d'una perspectiva interseccional tenen utilitat en si mateixa perquè informen i visibilitzen la prevalença de la violència masclista a Catalunya.

La violència masclista continua existint i estant present en totes els moments vitals.

El 26% de les dones enquestades ha sofert algun tipus de violència masclista en la infància.

Per les dades sabem també que la violència masclista afecta també a menors d'edat, no sols a les dones, com mostren el 33,4% de dones migrades que han indicat que hi havia menors presents en el moment d'haver sofert una agressió masclista.

Les dades no sols informen.

L'ideal, de fet, és que serveixin per a **activar un altre tipus d'iniciatives** que busquin solucions a aquells problemes detectats a partir de l'anàlisi quantitativa d'una enquesta:

- **Plantejant noves recerques** amb focus específic en grups de dones o situacions socials determinades, per a explorar i poder aprofundir en la interseccionalitat des d'un enfocament qualitatiu.
- **Complementant les dades** de l'enquesta amb un altre tipus d'informació recollida per institucions públiques o entitats d'atenció i assistència a dones víctimes per completar la foto de la prevalença i impacte de la violència masclista.
- **Dissenyant actuacions** amb les quals activar recursos que contribueixin a millorar els serveis ja existents i fer-los més visibles i accessibles a totes les dones, especialment a les més vulnerables socialment.
- **Ajudant a la difusió** de les dades obtingudes perquè siguin de coneixement públic de manera que la violència masclista, com a problema social que afecta la meitat de la població, continuï ocupant espai en els mitjans, xarxes socials i agenda política.

Finalment, la informació obtinguda de l'ECVM2016 també **serveix com a aprenentatge de cara a la realització de la següent enquesta perquè les perspectives que hem aplicat en aquesta anàlisi, es poden incorporar ja en l'inici de la recerca.** D'aquesta forma, l'enfocament feminista i interseccional estaran presents en tot el procés des del disseny del qüestionari, passant per la recollida d'informació i administració de l'enquesta a les dones fins a l'anàlisi de la informació i comunicació dels resultats.

Bibliografia

- Agenda 2030 sobre el Desenvolupament Sostenible, Nacions Unides.
- Conveni del Consell d'Europa sobre prevenció i lluita contra la violència contra la dona i la violència domèstica (Conveni d'Istanbul), maig 2011.
- Dades de Població extrets del Idescat - Institut d'Estadística de Catalunya: "Per sexe i edat quinquennal 2016". Idescat, a partir del Padró continu de l'INE
- Document d'Estadística de Migracions Metodologia, INE, desembre 2019.
- El mito de la Vida Privada: de la entrega al tiempo propio (2006), Editorial Siglo XXI
- Fulletó sobre el Pacte d'Estat contra la violència de gènere.
- Entrevista a Virginija Langbakk, Directora de l'Institut Europeu d'Igualtat de Gènere (EIGE) en El País, per María R. Sahuquillo, novembre 2017.
- Estadística de Violència Domèstica i Violència de Gènere. Any 2017, INE.
- Gènere i Salut: dades i xifres. Organització Mundial de la Salut, 2018.
- Guidelines for Producing Statistics on Violence. Against Women, Statistical Surveys. United Nations, Nova York 2014.
- Informe del Mercat de Treball de les Dones Estatal de 2018, de l'Observatori de les Ocupacions, Servei d'Ocupació Pública Estatal, Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, 2019.
- Informe sobre violència de gènere cap a les dones amb discapacitat a partir de la Macroencuesta 2015, Fundació CERMI Dones.
- L'abordatge dels violències sexuals a Catalunya. Part 1. Marc Conceptual sobre les Violències Sexuals: un marc conceptual, teòric i ètic, Grup de Recerca Antígona i Creació Positiva, 2016.
- La vida de les dones i els homes a Europa. Un retrat estadístic. Edició 2016, Eurostat.
- La violència de gènere en els joves. Una visió general de la violència de gènere aplicada als joves a Espanya, publicat per INJUVE.
- Les dones i les nenes amb discapacitat, NACIONS UNIDES- Persones amb Discapacitat, Departament d'Assumptes Econòmics i Socials.
- Les dones víctimes de violència de gènere, ateses en el servei ATENPRO, Butlletí sobre vulnerabilitat social número 14 juliol 2017, Creu Roja Espanyola.
- Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista del Parlament de Catalunya.
- Macroencuesta de Violència contra la Dona 2015, Ministeri de Sanitat Serveis Socials i Igualtat.
- Pla estratègic de polítiques d'igualtat de gènere 2019-2022, Generalitat de Catalunya.
- The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating Hostile and Benevolent Sexism, Susan Fiske and Peter Glick, Journal of Personality and Social Psychology, Març 1996.
- Violència de gènere contra les dones: una enquesta a escala de la UE, European Union Agency for Fonamental Rights, 2014.
- Violència de gènere contra les dones: una enquesta a escala de la UE, European Union Agency for Fonamental Rights, 2014.
- Violència de Gènere, Programa d'Intervenció amb Agressors (PRIA), Documents Penitenciaris 7, Secretaria General d'institucions Penitenciàries, Ministeri de l'Interior, 2010.
- "Who is a Migrant?", International Migration Organization for UN.
- "Ya es hora de que me creas", Recerca realitzada per Amnistia Internacional, 2018.

L'Institut Català de les Dones (ICD) ha editat aquesta recerca respectant el text original de les autores, Beatriz Bonete i Ester Serrano que en són responsables de la correcció lingüística.

Les idees i opinions expressades en la recerca són responsabilitat exclusiva de les autores, i no s'identifiquen necessàriament amb les de l'ICD.

AVÍS LEGAL

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement- NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 No adaptada de Creative Commons el text complet de la qual es troba disponible a https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca

Així doncs, es permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública del material, sempre que se citi l'autoria del material i l'ICD i no se'n faci un ús comercial ni es transformi.

ACTIVITAT FINANÇADA PER:

Pacto de Estado contra la violencia de género

GOBIERNO DE ESPAÑA
MINISTERIO DE LA PRESIDENCIA, RELACIONES CON LAS CORTES E IGUALDAD